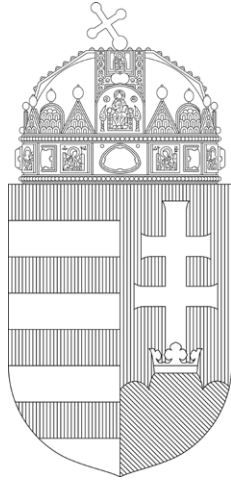

Nemzeti Adatvédelmi
és Információszabadság Hatóság

Beszámolója

a 2013. évi tevékenységéről

J/13824

Bevezető

Az Országgyűlés Magyarország Alaptörvényében deklarálta, hogy a személyes adatok védelmét és a közérdekű adatok nyilvánosságának garantálását független hatósági jogkörrel felruházott közigazgatási szervre bízta. A hatékonyabb állami működést biztosító új struktúrában a Nemzeti Adatvédelmi és Információszabadság Hatóság (NAIH) hivatott a polgárok személyes adatainak védelméről és az átlátható állami működés biztosításáról gondoskodni. E tevékenység tavalyi eredményeit, tevékenységünk főbb tendenciáit összegzi ez a beszámoló, amely hatóságunk életében immáron a második.

Az első év építkezése után a 2013. esztendő számos olyan megerősítéssel, visszajelzéssel szolgált, amelyek alapján bátran vonhatunk le megalapozott szakmai következtetéseket. A piaci kereslet-kínálat igényeihez igazodó adatvédelmi audit tevékenységünk sikere mellett fontos tapasztalatunk, hogy a NAIH hatósági jogállásából fakadó erős jogositványok jól érvényesíthetőek a személyes adatok védelméhez fűződő alkotmányos jog érdekében. Súlyosabb jogsértések esetén határozottan, de nem túlzott módon élünk a bírságolás lehetőségével is, az eset összes körülményeinek mérlegelése alapján. Bízunk abban, hogy ez az eszköz különösen a kiszolgáltatott helyzetben lévő adatalanyok jogainak erősítését szolgálja nagy hatékonysággal – erre jó példa a 2013-ban az elvileg felnőtteknek szóló különböző társkereső oldalak több ezer „gyerekszereplői” miatt kirótt majd 6 millió forintos össz bírság.

Szintén a gyermekek internetes jogaival foglalkozott a NAIH első, 2013-ban indított hosszú távú projektje „*Kulcs a net világhoz!*” címmel, melynek eredménye egy felnőtteknek szóló, a kutatás eredményeit összegző tanulmánykötet és egy színes, gyerekeknek szóló tájékoztató kiadvány. A gyerekjogi projektet tovább folytatjuk, és igyekszünk a netes világ veszélyeire, buktatóira az érintettek figyelmét minél szélesebb körben, gondosan kiválasztott eszközök útján felhívni (televíziós reklámfilm, ismeretterjesztő előadások, összefogás más állami és civil szereplőkkel).

A 2013-ban a hazai és nemzetközi közvéleményt egyaránt foglalkoztató, „borzoló” adatvédelmi botrányok megmutatták, hogy nagyobb hangsúlyt kell fektetni az

adatvédelem-adatbiztonság kérdéskörére, így szakmai konferenciákon is aktívan részt vettünk és a megelőzés jegyében felhívtuk az adatkezelők és az érintettek figyelmét az adatbiztonsági előírások betartására.

A független hatóságnak nemcsak az adatvédelem, de az információszabadság frontján is helyt kellett állnia. Megalapozott állampolgári panasz esetén az állami és önkormányzati szerveket a tevékenységükre vonatkozó adatok kiadására köteleztük, miközben a közzétételi kötelezettség hiányos vagy késedelmes teljesítésének észlelésekor méltányoltuk, hogy a közigazgatási résztvevőkre megnövekedett feladatok hárulnak. Igyekeztünk megtalálni az arany középutat a közzététel dolgozói magánszférájának védelme és a nyilvánosság érdekei között, mikor elítéltük a teljes állománylisták kikérését, így a pedagógus kar listázására irányuló adatigényléseket.

A jövőbe mutató elképzeléseink között szerepel az Infotörvény esetleges hiányosságainak kiegészítése is. Az uniós adatvédelmi reform az adatvédelmi nyilvántartás szerepének megítélését nyitva hagyja, és szakmai álláspontunk szerint helyes lenne a kötött hatósági nyilvántartás helyett egy kifejezetten az adatbázisok tájékoztatását szolgáló pontos, de nem ennyire formalizált regiszter bevezetése. Másik fontos célunk a külföldre történő adattovábbítás eseteinél a legtöbb uniós országban jól használt BCR (vállalkozási adatkezelési-adattovábbítási szabályzat) elfogadtatása, mely jelenleg nem szerepel a törvény által felsorolt jogalapok között.

Munkánk során amint eddig, úgy a jövőben is a legfőbb érték az Ember, akinek magánszféráját vagyunk hivatottak védeni, és garantálni számára, hogy az állam, amelynek működtetéséhez adóforintjaival hozzájárul, átláthatóan működjön. Ugyanakkor az esetek mérlegelésekor nem hagyhatjuk figyelmen kívül azt sem, hogy az adatvédelem nem lehet gátja a közérdeknek, így nem lehet az adatvédelem palástja mögé bújni a különböző állampolgári kötelezettségek teljesítése, például az adó- és közterhek viselése elől.

Budapest, 2014. március 4.

Dr. Péterfalvi Attila
címzetes egyetemi tanár
a Nemzeti Adatvédelmi és Információszabadság Hatóság
Elnöke

I. A Hatóság működésének statisztikai adatai és kiemelkedő tevékenységei

1. Az ügystatisztika

E fejezet a Nemzeti Adatvédelmi és Információszabadság Hatóság megalapítását követő második évben elvégzett munkáról ad statisztikai áttekintést. Ez az első alkalom, hogy a meglévő számadatokat összevethetjük a korábbi évvel, így már lehetőség nyílik egyes adatok változásaiból folyamatokra, jelenségekre felhívni a figyelmet. Ezekben az adatokban azonban – bár hűen tükrözik a munka dandárját – nem szerepel hangsúlyosan számos olyan munkaterület, feladat és esemény, amely nem pusztán ügyiratokban, aktákban ölt testet. Ilyen például a gyermekvédelmi projekt, a telefonos, és személyes ügyfélszolgálati tevékenység, az adatkezelők kérésére lefolytatott kétoldalú konzultációk, a meghívások alapján megtartott előadások, a konferenciák szervezése, gyakoronokok képzése és még folytathatnánk a felsorolást. A leírt számok mögött minden esetben látni kell azokat az állampolgárokat is, akik a Hatósághoz fordulnak bejelentéssel, kérdést intéznek hozzánk, tanácsot, tájékoztatást, eligazítást kérnek, sok esetben nem is csak az információs jogaikat érintően. A leíró adatok mögött mindig a jogot kereső, vagy a jogot követni, illetve a jogával élni kívánó emberek és szervezetek állnak. Számos olyan esetben nyújtunk segítséget a hozzánk fordulóknak, amikor a törvény betűje szerint az nem is volna kötelezettségünk. Az alapvető feladataink ellátása mellett tehát továbbra is nagy hangsúlyt fektetünk arra, hogy akkor is megadjuk a tőlünk telhető segítséget és tanácsot a hozzánk forduló állampolgároknak – akár szóban, akár írásban –, ha bejelentésük nem érinti az általunk felügyelt információs jogok érvényesülését.

2013-ban összesen több mint 5700 postai, és 11.222 elektronikus levél érkezett ügyfélszolgálatunkra, ebbe beletartoznak a vizsgálatok során beérkező küldemények is. Az adatvédelmi nyilvántartásba 11.686 bejelentés érkezett, melyek közül 7420 nyilvántartási bejelentés érkezett e-mailen, 4266 postai úton.

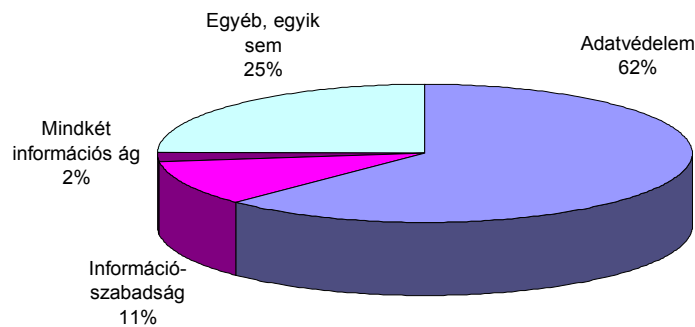
A beérkező küldemények és a belső, a szervezetet érintő ügyeink közül a 2013-ban iktatott ügyiratok száma 3280, ami az előző évhez (2012: 3008 ügy) képest

9 %-os növekedést mutat. Ezt az adatot árnyalja, hogy az adatvédelmi biztoshoz a 2011-es évben összesen 2274 vizsgálatot igénylő ügy érkezett. A hazai adatvédelmi felügyelő szervezet estében tehát egy permanens, hosszú évekre visszanyúló növekedésről beszélhetünk. Ebben az esztendőben az ügyek számának alakulásánál már nem éreztette statisztikai hatását az adatvédelmi biztostól átvett ügyek több százas sokasága, mivel azok a vizsgálatok már 2012-ben lezárultak, ennek fényében pedig a valós ügyszámnövekedés jóval meghaladja a 9 százalékot.

A 3280 ügy közül 40 esetben indítottunk hatósági eljárást, 2481 esetben pedig vizsgálati eljárás körében vizsgáltuk és válaszoltuk meg a bejelentést, a fennmaradó 759 ügy a NAIH többi feladatkörét érintette (adatvédelmi nyilvántartást érintő konzultációk és tájékoztatás kérések, jogszabály-veleményezés, nemzetközi ügyek, belső adatvédelmi felelősök konferenciája stb.). A hatósági eljárások részletes adatai, eredményei a Hatósági Ügyek című fejezetben szerepelnek.

A 2012-es ügyek közül 2013-ra csupán 379 vizsgálat lefolytatása maradt hátra az előző év januárjának végén. 2014 január végén ez a szám még kedvezőbben alakult, az elmúlt évből 341 ügyet hoztunk át erre az évre, vagyis az összes ügy 90 %-át sikerült 2013 során megoldani, ami az ügyszámnövekedést is figyelembe véve jelentős előrelépés.

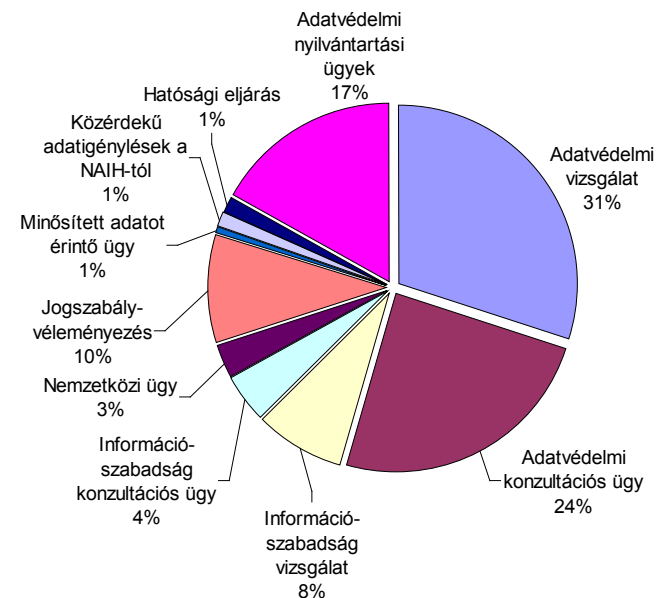
A NAIH ügyeinek megoszlása információs ágak szerint 2013.
(az adatvédelmi nyilvántartási bejelentések nélkül)

Az Infotv. értelmében a NAIH feladata – többek között – a személyes adatok védelméhez, valamint a közérdekű és a közérdekből nyilvános adatok megismeréséhez való jog érvényesülésének ellenőrzése és elősegítése. Ennek megfelelően az ügyek információs ágak szerinti megoszlása az adatvédelmi nyilvántartási bejelentések nélkül a következő: adatvédelmet érint: 2049 (62%), információszabadságot érint: 348 (11 %), mindkét alapjogot érintette: 72 (2 %), egyiket sem érintette: 811 (25 %). A közérdekű adatok megismeréséhez való alapjogot tehát a vizsgált ügyek 13 %-a, 420 ügy érintette. Ez az adat a 2012-ben érkezett 503 ügyhöz képest csökkenést mutat. Az adatvédelmet érintő ügyek száma is csökkent (232-vel) az előző évhez képest. A 811 közvetlenül egyik információs ágba sem tartozó, egyéb ügyben tartjuk nyilván az adatvédelmi nyilvántartást érintő konzultációs ügyeket, tájékoztatási kérelmeket, ezek száma jelentősen emelkedett, 554 ilyen ügy volt.

Az elmúlt évben összesen 311 jogszabály-veleményezést érintő ügyet vizsgáltunk, ezek száma az első évhez képest 33 %-kal emelkedett. Összesen 28 jogszabály-módosítást kezdeményeztünk. 26 bejelentést más szervekhez, illetve két bejelentést az alapvető jogok biztoshoz tettünk át. A vizsgált ügyekben 271 adatvédelmi tárgyú és 36, a közérdekű adatokat érintő bejelentés vizsgálatát utasítottuk el, amely az összes ügy 9 %-a.

Az érdemi ügyek megoszlása 2013.

Tényleges vizsgálat alá összesen 1239 ügyet vontunk, ezek közül 978 (79%) az adatvédelmet, és 261 (21 %) az információszabadságot érintette. 678 vizsgálatban állapítottunk meg valamilyen jogellenességet, ezek közül 494 az adatvédelemhez és 184 az adatnyilvánossághoz köthető jogsértést, illetve ennek esetleges veszélyét tárta fel. Figyelemre méltó, hogy a megállapított jogsérelmek száma az előző évhez képest jelentősen emelkedett: az adatvédelmi ügyek esetében: 419-ről 494-re, információszabadság ügyekben: 95-ről 184-re. A közérdekű adatok nyilvánossága terén tehát a megállapított jogsértések száma közel a duplájára emelkedett.

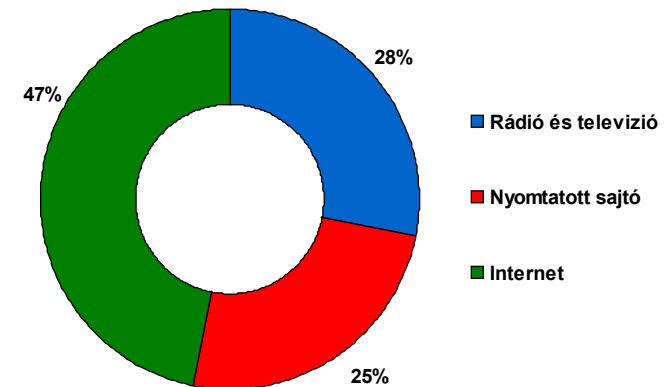
Az érdemi állásfoglalást tartalmazó ügyek között 932 ügy konzultációs ügy volt, melyek általános jellemzője, hogy a bejelentő nem konkrét adatkezelő vizsgálatát kéri, illetve nem is nevezi meg azt, csupán az általa leírt jogi esetről, adatkezelésről, annak feltételeiről, jogszerűségéről kér állásfoglalást, tájékoztatást. A konzultációs beadványok közül 790 az adatvédelemre, 142 pedig a közérdekű vagy közérdekből nyilvános adatok megismerhetőségére, illetve közzétételi kötelezettségére irányult. Az érdemi állásfoglalást tartalmazó, ám tényleges vizsgálatot (megkeresést, nyilatkozattételt, iratbekérést stb.) nem igénylő ügyek jelentős részében az adatkezelők kérnek előzetes állásfoglalást jogkövető magatartásuk, jogszerű adatkezelésük megvalósítása érdekében. Ezek a beadványok is sok esetben tárnak fel olyan helyzetet, amely egyébként (például egy bejelentés esetén) a Hatóság intézkedését igényelné, továbbá az ilyen ügyekben kibocsátott állásfoglalások számos jogsértést, rossz gyakorlatot előznek, illetve szüntetnek meg. Ezek az eredmények tükröződnek a jogsértést megállapító vizsgálatok fentiekben ismertetett számadataiban is.

Az előző év során összesen 106 nemzetközi ügyünk volt, ezek között számos olyan vizsgálattal, amelynek külföldi vonatkozása is volt, például európai uniós, vagy harmadik országbeli adatkezelő, adatfeldolgozó szerepelt az ügyben. A minősített adatok kezelését összesen 13 vizsgálat érintette. Ezekről az ügycsoportokról a beszámoló külön fejezeteiben olvashatnak majd.

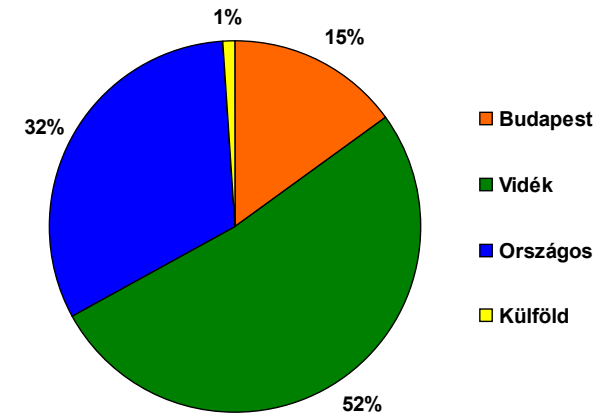
A NAIH-hoz 2013-ban 47 közérdekű adatigénylés érkezett, melyek mindegyikét a tizenöt napos határidő betartásával megválaszoltuk. Az adatigénylések száma az előző évhez képest harmadával esett vissza.

2. A Nemzeti Adatvédelmi és Információszabadság Hatóság megjelenése a médiában a 2013. január 1. és 2013. december 31. közötti időszakban

A Hatóság a 2013. évben a televízióban, a rádióban, az interneten és a nyomtatott sajtóban összesen 167 médiumban jelent meg. A megjelenések közé sorolhatóak a szóbeli- és írásbeli nyilatkozatok, az interjúk és a közlemények is. A televíziókban és rádiókban 408, a nyomtatott sajtóban 378, az interneten 691 megjelenése volt a Hatóságnak.

A sajtóban történt megjelenések területi eloszlása az alábbi ábra szerint alakult:

Forrás: Observer Budapest Médiafigyelő Kft.

3. A NAIH internetes gyermekjogi projektje

Vizsgálatunk célja a gyermekek – elsősorban a most megcélzott 10-16 éves korosztály – internet használatához kötődő veszélyekre való figyelemfelhívás, a jövő kihívásainak azonosítása, a tudatos internethasználat és joggyakorlás elősegítése volt az elméleti és gyakorlati kutatások eredményeinek felhasználásával. A vizsgálat mottója és az eredményeket összefoglaló tanulmány címe: „Kulcs a net világhoz!”

Az első hosszútávú NAIH projekt témaválasztása egyértelmű volt: a gyerekek internetes jogaival mind az érintetti csoport kiszolgáltatottsága, sérülékenysége, mind az internethasználat óriási mértékű elterjedése, globalizálódása okán sokat kell foglalkoznunk, ráadásul pontosan az internet „határtalansága” miatt itt már olyan jó megoldások, „*best practice-ek*” is rendelkezésünkre állnak, amikhez jó szívvel lehet nyúlni.

A 2013-ban megindult projekttel 12 szakértő foglalkozott – természetesen a többségük saját munkatárs, jogász és két informatikus, de a meghívott külső szakértők – Dr. Belső Nóra pszichiáter, Reményiné Csekeő Borbála, a Kék Vonal Gyermekkrízis Alapítvány pszichológus szakmai vezetője, Lux Ágnes, az ombudsman munkatársa és Sárközi Gabriella oktatási mediátor – is értékes gondolatokat, tapasztalatokat osztottak meg velünk. A projekt eredményeit egy felnőtteknek szóló tanulmánykötet és egy gyermekeknek tervezett színes tájékoztató füzet foglalja össze.

Nagyon fontos alapelv, – aminek fontosságát a kötet első oldalán szereplő, Dr. Ropolyi Lászlótól származó idézet is kiemeli, – hogy „*Az internet nem jó és nem rossz – csupán jellemző. Tükör...*” A rendelkezésre álló kutatási adatok túlbecsülése nélkül is megállapítható, hogy a világhálón kommunikáló és szocializáló ember – már csak az információk mennyisége okán is – általában érdeklődőbb, „kíváncsibb”, az újdonságok iránt nyitottabb, ugyanakkor kevésbé óvatos, mint az internetet nem használó embertársai. A főleg gyermekekre koncentráló nemzetközi kutatások eredményei arra is figyelmeztetnek, hogy az internetezőknél nagy az ún. kettős morál kialakulásának veszélye – a gyakori internetezők online normái megengedőbbek, kevésbé szigorúak, mint az offline világban ugyanazon személy által elismert szabályok – ez megnyilvánul a rendszeres, jogellenes szoftver-leltételekben, a durva chat-stílusban, a mások becsületébe gázoló kommentekben, vagy akár az online zaklatásokban, a közösségi „háló-társak” személyes adataival való visszaélésekben. Az új kultúra új viselkedésformákat

alakít ki, amiket nekünk, felnőtteknek meg kell ismernünk, értenünk és az ebből fakadó esetleges veszélyekre fel kell tudnunk készíteni a következő generációt¹ is. A gyermekekre leselkedő online veszélyekkel szerencsére nagyon sok program, kampány és szervezet foglalkozik Magyarországon is. A mi gyermekjogi projektünk célja, hogy alapjogi – elsősorban adatvédelmi – szempontokkal járuljon hozzá a téma megfelelő és korszerű feldolgozásához, és szándékaink szerint az elemzéseken túl gyakorlati eszközökkel is segítse a gyermekek online kultúrájának minőségi javítását. A megközelítés alapja, bázisa az adatvédelem anyajoga, az emberi méltóság, ami a magyar alapjogi értelmezés szerint sérthetetlen és korlátozhatatlan. Ha az internetet használó gyermek gondolkodásába beépül ez a stabil értékrend, akkor nem tesz olyat, amivel más méltóságát bánthatja, sőt, tudatosan fellép az őt érintő vagy a környezetében előforduló bántó jelenségek ellen, és ezzel kiszolgáltatottsága is jelentősen csökken.

Mi is szerepel a 122 oldalas tanulmánykötetünkben?

Tartalom:

1. Bevezető
2. A Nemzeti Adatvédelmi és információszabadság Hatóság (NAIH) bemutatása
3. Adatvédelmi hatósági, ombudsmani és rendőrségi jogesetek
4. Az internet pozitívumai
5. A gyermekek jogai online környezetben
6. Kiemelt kérdések
 - a. Életkor és érettség
 - b. Közösségi terek – ismeretlen ismerősök
 - c. Személyiségtorzulás
 - d. Káros tartalmak
 - e. Anonimitás az interneten
 - f. A jövő várható fejlődési irányjai
7. Problématérkép – online devianciák
 - a. Az internetes zaklatás (cyberbullying)
 - b. Internetes kibeszélés (mém)
 - c. Provokáló hozzászólás (troll)
 - d. Erotikus képek küldözgetése (sexting)

¹ Y generáció: az 1976 és 1995 között születettekből álló új nemzedék, melyre a technológia száguldó fejlődése hatott, a Z nemzedék a világ első globális generációja, a mai tinédzserek, akik 1995-2009 között születtek.

- e. Az internetes pedofília
 - f. Online behálózás (grooming) és az online ragadozók (predators)
 - g. Online játékok
 - h. Személyes adattal való egyéb visszaélések
8. Jó gyakorlatok (adatvédelmi hatóságok, ombudsmanok)
- a. Portugália, Dadus Projekt
 - b. Norvégia, „You decide” kampány
 - c. Írország
 - d. Egyesült Királyság
 - e. Új-Zéland, gyermekjogi projekt
 - f. Kanada, képregény és tippek
 - g. USA
 - h. Uniós gyakorlat
9. Hova fordulhatok? Magyar társhatóságok, szervezetek felsorolása
10. Magyar „recept”
11. Online kisszótár- internetes kifejezések magyarázata
- + Függelék (gyerekeknek)

Az online devianciák közül – elterjedése miatt – két esetcsoport érdemel különös figyelmet, ez pedig az internetes zaklatás és a sexting.

A zaklatásnál a kulcsszó a háborgatás, a háborgató cselekmények azonban eltérőek lehetnek: például valaki éjjel-nappal fenyegető vagy megalázó tartalmú elektronikus leveleket küld, közösségi oldalakon üzenet, bántó tartalmú kommenteket ír vagy blogos naplójában sértegeti társát. Kamerával felszerelt mobiltelefon birtokában egy bárhol megtörtént kellemetlen jelenetet már aznap tömegek nézhetnek valamelyik közkedvelt közösségi oldalon. Az infokommunikációs eszközök segítségével elkövetett támadó jellegű cselekmény egy kortárs személytől kiindulva ismétlődő jelleggel irányul egy kiszemelt áldozat ellen, amelytől az nem tudja önmagát megvédeni. Durva tréfa, ugratás, amely során jellemzően a 13-17 éves fiatal korosztály tagjai különböző platformokon lejáratják egymást. A világon a gyerekek mindenhol arról számoltak be, hogy életükben komoly probléma az internetes zaklatás, a felnőttek viszont nem mindig érzik ennek súlyosságát. Az online zaklatásoknak elenyésző hányada folytatódik vagy realizálódik a való életben. Az UNICEF amerikai kutatása szerint azok a gyerekek, akik az iskolában erőszakoskodnak másokkal, valószínűleg maguk is elektronikus zaklatás áldozatai. Az internetes zaklatás elkövetői legtöbbször más gyerekek és fiatalok. A zaklató anonimitása ijesztőbb lehet a gyerekek számára, fokozhatja a védtelenség érzését, így komolyabb sérüléseket okozhat, viszonylag sűrűn előfordul tragikus végkifejlet (öngyilkosság) is. Míg egy iskolai zaklatás

hazatérve megszűnik, addig az internet miatt az áldozat otthon is áldozat marad. A netes zaklatás nagy nyilvánosság előtt zajlik, még több tanú látszólagos beleegyezésével, mint az offline zaklatás során. Az okos telefonok elterjedése ugyanakkor behatárolja a szülők ellenőrzői és szabályozói lehetőségeit, így nő a gyermekekre leselkedő veszélyek száma.

A legtöbb „felderített” sexting esetről ugyanakkor megállapítható, hogy az erotikus jellegű felvételeket az érintettek önmagukról vagy közös megegyezéssel másról készítették, de a felvételek sorsa a későbbiekben már tőlük függetlenül alakult. A nyilvánvaló körülmény, amely visszaélésekre adhat lehetőséget az, hogy a többszörözött képek minden további engedély és egyéb korlát nélkül továbbíthatók. A felelőtlenség mellett a másik motivációt a bosszúvágy jelenti, általában azokban az esetekben, amikor egy párkapcsolat megszakadása után az egyik fél – legtöbbször a fiú, férfi – a párjáról készített felvételeket nyilvánosságra hozza.

Egyes vélemények szerint a mai tinédzserek szexuálisan koraérettek, és csak szórakozásból küldözgetik az erotikus üzeneteket. Mások azt vallják, hogy a fiatalok kísérletező magatartásuk miatt hoznak rossz döntéseket. Azonban a témakörrel foglalkozók abban egyetértenek, hogy az erotikus felvételek haragból vagy bosszúból történő terjesztése további létező, emocionális visszaélésekkel és erőszakkal jellemezhető fiatalkori párkapcsolati magatartásminták része is lehet. Hiba volna azt feltételezni, hogy csak a fiatal generációkra jellemző ez az attitűd, azonban technikai lehetőségek birtokában a tizenévesek emocionális élete, alapvetően impulzív viselkedése az oka annak, hogy ők biztosan nem mérlegelik a hosszú távú következményeket.

A Függelékben szereplő brosúra gyerekek számára készült, és színes, közérthető módon foglalja össze, illetve példákkal illusztrálja a tanulmánykötetben szereplő információkat. Táblázatos formában eligazítást nyújt arról, hogy baj esetén milyen ügyben, melyik szervezethez és pontosan hová lehet fordulni. Feladatként a gyerekeknek privacy naplót kell írniuk arról, hogy mi történt az online adataikkal az elmúlt héten/két héten/egy hónapban, illetve online önarcképet vagy profilt kell alkotni egy, a valóságban is jól ismert személyről csupán a neten fellelhető adatok összegyűjtésével. A feladatok megoldása után a tinik megdöbbennek azon, hogy az online világban fellelhető adatok sokszor mennyire torz képet adnak a valóságról. A brosúrában szerepel egy tudásmérő teszt (például: *Mit teszek, ha meglátom, hogy egy ismeretlen személy ismerősnek jelölt a Facebookon?*), valamint egy viszonylag rövid, de még átlátható tipp sor, és egy kanadaiaktól átvett képregény, ahol egy testvérpár az okos telefonjával

beszélget arról, hogy akaratlanul is milyen személyes információkat továbbítanak magukról a készüléken keresztül a nyilvánosság felé.

A tanulmánykötetet a magyar eredmények bemutatása érdekében angol nyelvre is lefordítottuk. Terveink szerint a projektet egy figyelemfelhívó célzatú (közérdekű) médiakampány zárja, melyben egy rövid videoklipben egy ismert és népszerű fiatal énekes fogalmazza meg zenei üzenetét a fiatalok számára. Ennek lényege: *„Ne tégy közzé megdöglő személyes információkat a neten!”*.

4. Belső adatvédelmi felelősök konferenciája

Az Infotv. 25. §-a rendelkezik a belső adatvédelmi felelősök konferenciájáról. A konferencia létrehozásával a jogalkotó célja a Hatóság és a belső adatvédelmi felelősök közötti rendszeres szakmai kapcsolattartás biztosítása. A rendszeres szakmai tanácskozás lehetőséget teremt arra, hogy a személyes adatok védelmére és a közérdekű adatok megismerésére vonatkozó szabályok alkalmazása során egységes gyakorlat és jogértelmezés alakuljon ki.

A konferencia tagja mindazon szervezet belső adatvédelmi felelőse, ahol a felelős kinevezése az Infotv. szabályai értelmében kötelező, továbbá tagjai lehetnek azon felelősök is, akiknek kijelölése a törvény értelmében nem kötelező. Kötelező belső adatvédelmi felelőst kinevezni minden országos hatósági, munkaügyi vagy bűnügyi adatállományt kezelő, illetve feldolgozó adatkezelőnél és adatfeldolgozóknál, a pénzügyi szervezetenél és az elektronikus hírközlési és közüzemi szolgáltatóknál.

A Hatóság egyrészt kapcsolattartás céljából, másrészt a konferencia szervezése miatt belső adatvédelmi felelősi nyilvántartást vezet a konferencia tagjairól. A nyilvántartás részét képezi a belső adatvédelmi felelős neve, postai és elektronikus levelezési címe, valamint a képviselt szervezet megjelölése. Az adatokat a Hatóság a belső adatvédelmi felelős megbízatásának megszűnéséről való tudomásszerzésig tartja nyilván.

A konferenciát a Hatóság elnöke legalább évente egyszer, de szükség szerint hívja össze. Amint arról az előző évi beszámolóban is említést tettünk, 2013 első konferenciáját az Adatvédelem Napjára hívta össze a Hatóság. Január 28-án az új Munka törvénykönyve kapcsán a munkahelyi adatkezelések adatvédelmi kérdéseit elemezte a konferencia, ennek keretében a munkahelyi környezetben alkalmazott elektronikus megfigyeléssel kapcsolatos hatósági ajánlást mutat-

ták be az előadók. Az ajánlás különös jelentőségét nem csupán az adja, hogy a munkahelyi adatkezelések minden munkavállalót érintenek, hanem az is, hogy az új jogalapok kapcsán egy összetett jogkérdésben kellett a Hatóságnak állást foglalnia. A megváltozott jogszabályi környezetre tekintettel a korábbi joggyakorlattól eltérő megközelítést javasolunk az elektronikus megfigyelések kapcsán.

A januári konferenciát júniusban egy olyan tanácskozás követte, amely kifejezetten a belső adatvédelmi felelősök szervezeten belüli helyzetével foglalkozott. Üzleti adatkezelők belső adatvédelmi felelősei mutatták be mindennapi tevékenységüket, a pozíciójukból adódó nehézségeket, ennek kapcsán a belső szervezeti tudatosság fontosságára mutattak rá, amelynek csupán egyik szereplője az adatvédelmi felelős. Az adatvédelmi követelmények érvényesítésébe a szervezet minden olyan munkavállalóját be kell vonni, aki személyes adatok kezelése kapcsán szerepet vállal, ideértve a belső folyamatok kialakításáért felelős vezetőket is.

II. A Hatóság költségvetése, gazdálkodása és személyi állománya

1. A Hatóság gazdálkodása

2012. január 1-je hatóságunk, a Nemzeti Adatvédelmi és Információszabadság Hatóság megalapításának dátuma. 2013 kezdetén már egy év állt mögöttünk az alapítás óta, az erről szóló korábbi beszámoló részletezte az indulás nehézségeit. Ez az egy év még kevés volt a megalapozott és megfelelő tapasztalat gyűjtésére.

A Hatóságunknál 2012-ben bevezetett Saldo pénzügyi, gazdálkodási, ügyviteli integrált rendszer működésünk első részében támogatta a Hatóság gazdálkodási tevékenységét. E rendszer útján valósult meg a kötelezettségvállalás előírása és nyilvántartása, a pénzügyi és áfa nyilvántartás, a főkönyvi könyvelés, a tárgyi eszköz-könyvelés, anyagnyilvántartás, projektekkel kapcsolatos könyvelés, nyilvántartás, kis értékű tárgyi eszköznyilvántartás, valamint a leltárnyilvántartás. A humán erőforrás és bér gazdálkodás részére a nehézkesen kezelhető Saldo bérszámfejtő rendszer helyett, 2013-tól bevezettük a JDolBer személyügyi és bérszámfejtő rendszernek a Hatóság elvárásai szerint továbbfejlesztett változatát, mely nagyban segíti a közszolgálati jogviszonnyal, valamint a munkaviszonnyal kapcsolatos kinevezések és kinevezés-módosítások előkészítését, és a humán erőforrás gazdálkodásunkat. Hatóságunk „*autonóm államigazgatási*” státusza miatt nem csatlakozott (az államháztartásról szóló 2011. évi CXCV törvény 44. §-a alapján meghatározott) a KIR központosított bérszámfejtési rendszerhez.

A 2013. év működésének, gazdálkodásának szabályszerűségi ellenőrzését, – megbízás alapján, továbbra is – a szervezettől független belső ellenőr végezte.

A 2012 elejétől tartó, a 2013 teljes évét érintő székház felújításunk (amely napjainkban is tart, tehát 2014-ben is folytatódik) nagymértékben befolyásolta, sokszor időben korlátozta a kiadási előirányzat teljesítését, a kötelezettségvállalással terhelt maradvány nagyságát, mivel a megrendelések teljesítésének módosítását kellett kezdeményeznünk a beruházás miatt. A 2013. év végéig két szint készült el. Jelenleg még nincs megfelelő teljesítményű elektromos áramvételei lehető-

ségünk, nincs megfelelő kapacitású internet kapcsolat, nem tudunk megfelelő klímát biztosítani nyáron, mely tényezők nagyban befolyásolják a Hatóság működtetését, egyúttal kihatással vannak a jövőbeni rezsiköltségekre is, így a klímaberendezés nyári működtetése nagyban fogja érinteni az elektromos áram fogyasztást. Mindezek ellenére, sikerült több olyan célt, tervet megvalósítanunk 2013-ban, melyet 2012-ben kitértünk magunk elé.

Céljaink megvalósítását segítette az Országgyűlés által elfogadott 2013. évi költségvetés. Biztosítani tudtuk a köztisztviselői illetményeknek megfelelő, a korábbi mértékű eltérítését. A dologi előirányzatunk lehetővé tett több olyan beszerzést az infrastruktúra fejlesztéséhez, működtetéséhez, melyet az előző évben nem tudtunk megvalósítani.

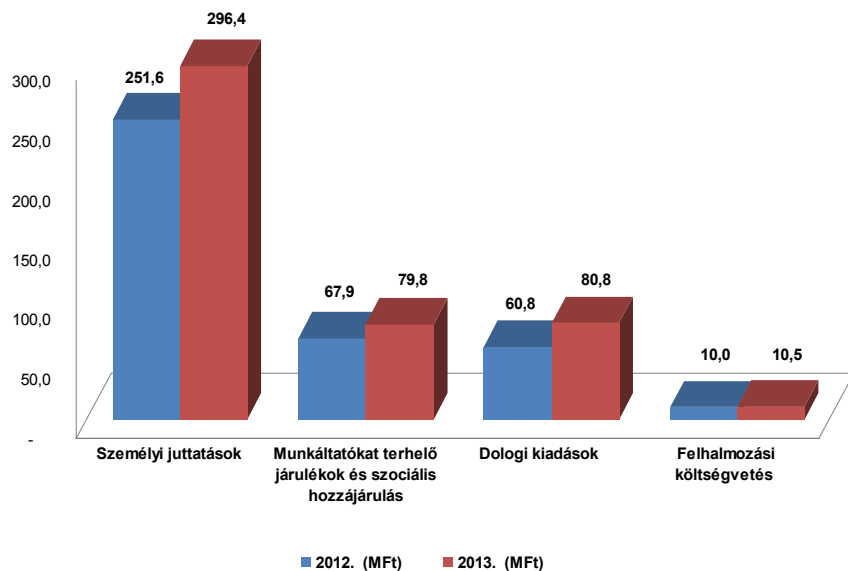
A 20 Mft-ra tervezett felhalmozási költségvetésünkéből, – annak ellenére, hogy ebből a keretből indítványoztuk a fejezeti tartalék átcsoportosítását – sikerült beszerezni az elnökhelyettes számára gépkocsit (ezzel a Hatóság jogszabályból fakadó hiányt pótolta), az erre fordítható költségkeretnél lényegesen olcsóbban, valamint kisebb informatikai beszerzésekre is lehetőségünk nyílt.

A következő táblázat a 2012. év költségvetési adatait hasonlítja össze a 2013. év adataival:

A 2012-2013 évi költségvetési támogatás adatai

Megnevezés / év	2012.	2013.	2013/2012
	(Mft)	(Mft)	%
Költségvetés összesen:	390,3	467,5	119,78
Működési költségvetés	380,3	457,0	120,17
Személyi juttatások	251,6	296,4	117,81
Munkáltatókat terhelő járulékok és szociális hozzájárulás	67,9	79,8	117,53
Dologi kiadások	60,8	80,8	132,89
Felhalmozási költségvetés	10,0	10,5	105,00
Beruházások	10,0	10,5	105,00
Fejezeti kezelésű előirányzat	12,1	9,5	78,51
Fejezeti tartalék	12,1	9,5	78,51
21. Cím összesen	402,4	477,0	118,54

Az alábbi diagram jól szemlélteti a költségvetési főösszegek változását az elmúlt két költségvetési évben:

2012-2013. évi eredeti előirányzat

A 2012. évi költségvetésünk jelentős mértékben alultervezett volt, melynek oka az igen korai, 2011. májusi tervezés, és az a tény, hogy 2011 végéig a korábbi ombudsmani hivatal, az OBH keretei között működött az adatvédelmi felügyelő szervezet, mint adatvédelmi országgyűlési biztos. 2011-ben, az önálló Hatóság kialakításához, és működtetéséhez előre nem lehetett minden összetevővel számolni, nem lehetett ismerni a szükséges és elégséges költségvetési támogatás összegét.

A 2013. évi költségvetési tervezéshez általunk benyújtott, működési és fejlesztési célú igényeinket alátámasztó dokumentumok alapján, az Országgyűlés által elfogadott sarokszámok jelentősen javítottak a helyzetünkön. Összességében 19,78%-kal, 77,2 MFt-tal emelkedett a költségvetési előirányzatunk, mely nagyobb részben a működési költségvetésünket érintette, több mint 20%-os növekedéssel. A személyi kiadások előirányzata 17,81%-kal növekedett a hozzá tartozó járulékkal együtt. A dologi kiadások előirányzata majdnem 33%-kal, azaz

20 MFt-tal lett több, mint előző évben. A következő táblázat a bevételi előirányzat évközi változásait szemlélteti.

Bevételi előirányzat évközi változásai

adatok ezer Ft-ban

	Költségvetési támogatás	Intézményi működési bevétel	Működési célú pénzeszköz átvétel ÁH kívülről	Támogatás értékű működési bevételek	Előző évi előirányzati maradvány felhasználása	Összesen
Eredeti előirányzat	477 000					477 000
Többlet bevételek		4 315				4 315
Facebook támogatás			593			593
Fejlesztési tartalék képzés	- 9 500					- 9 500
NMHH támogatás				3 000		3 000
EKOP pályázat előlege				9 140		9 140
Előző évi maradvány					18 382	18 382
Bérekompensáció támogatása	480					480
Összesen	467 980	4 315	593	12 140	18 382	503 410

Bevételi előirányzatok teljesítési adatai

adatok ezer Ft-ban

Bevételek jogcímenként	Módosított előirányzat	Teljesítés
Intézményi működési bevétel	4 315	4 315
Működési célú pénzeszköz átvétel államháztartáson kívülről	593	593

Támogatási értékű működési bevételek	12 140	12 140
Költségvetési támogatás	467 980	467 980
Előző évi maradvány pénzfelhasználás nélkül	18 382	18 382
Összesen	503 410	503 410

Az összesített költségvetési adatok a tárgyév tényadatait mutatják be. Az előző évi maradvány (18 382 eFt) kötelezettségvállalással terhelt maradvány. A 12 140 eFt az EKOP 1.1.7-2012-2013-0001 pályázat előlege, mely 9 140 eFt, valamint az NMHH 3 MFT-os támogatása, és a Hatóság gyermekjogi projektjének nyújtott támogatás összege.

Adatvédelmi audit tevékenység bevétele

A Hatóság az auditálási tevékenységét 2013-ban kezdte meg. Az adatvédelmi audit lefolytatásáért fizetendő ellenérték mértékét – az elvégzendő tevékenység mértékével arányosan – a Hatóság állapítja meg, melyet szerződésben rögzít. Az adatvédelmi audit lefolytatásáért fizetendő ellenérték a Hatóság bevételeit képezi. Az elvégzett auditálási tevékenység teljesítését követően a Hatóság számlát állít ki, melyből a költségvetés felé befizeti az általános forgalmi adót, a nettó ellenérték a Hatóság bevételeit képezi. A hatóság 2013. évi bevétele az audit lefolytatásából 3 556 eFt volt.

Hatóságunk kiadási előirányzat és teljesítési adatai

Az év közbeni törvényi változások, az előre nem látható többletbevételek, a fejezeti tartalékképzés miatt, a kiadási kiemelt előirányzatok a következőképpen alakultak:

2013. évi kiadási előirányzat évközi módosításai

adatok ezer Ft-ban

	Személyi juttatás	Munkaadókat terhelő járulékok	Dologi kiadások	Beruházások	Összesen
Eredeti előirányzat	296 400	79 800	80 800	20 000	477 000
2013. évi bérkompenzáció támogatás	378	102			480

2012. évi maradvány igénybe vétele	859	300	12 074	5 149	18 382
Fejezeti tartalék				- 9 500	- 9 500
Többlet bevétellel kapcsolatos módosítás			4.315		4 315
Pénzeszköz átvétellel kapcsolatos módosítás	260	70	263		593
Támogatás értékű működési bevételekkel kapcsolatos módosítás			3 000		3 000
EKOP pályázattal kapcsolatos módosítás.	7 197	1.943			9 140
Átcsoportosítás kiemelt előirányzatok között	- 4 438	- 2 713	2 377	4 774	0
Összesen	300 656	79 502	102 829	20 423	503 410

A személyi juttatások előirányzata, valamint a járulék és szociális hozzájárulási adó előirányzat változása abból adódott, hogy a Kormány a költségvetési szerveknél foglalkoztatottak 2013. évi kompenzációjára Hatóságunk részére 480 eFt támogatást nyújtott járulékkal együtt.

A 2012. évi maradványunk 18 382 eFt volt, mely teljes egészében kötelezettségvállalással terhelt maradványként növelte meg a 2013. évi költségvetésünket. Ezt az összeget teljes egészében felhasználtuk, mely a következő sorban, a felhasználás szerint, különböző kiadási jogcímenek látható. Magyarország 2013. évi központi költségvetéséről szóló 2012. évi CCIV. törvény a Hatóságunk számára is előírta a kötelező tartalékképzést, ezért az intézményi beruházási előirányzatunkat 9 500 eFt-tal csökkentenünk kellett.

A 2013-ban Hatóságunknál elkezdődött az adatvédelmi auditálási szolgáltatás. Ebből a tevékenységből származó bevételünk tette lehetővé a dologi előirányzatunk növelését. A teljes dologi előirányzat növekedése 4 315 eFt volt, mely összegből 3 556 eFt adatvédelmi audithoz kapcsolódó bevétel.

A NAIH gyermekjogi projektje keretében a kiskorúak biztonságos és tudatos internet használatának elősegítésével foglalkozó Hatósági tanulmány angol nyelvre

történő fordításához és publikálásához 2000 Euro, közel 593 eFt külső támogatást kaptunk, továbbá a projekthez kapcsolódóan Hatóságunk a Nemzeti Média-és Hírközlési Hatóságtól is kapott 3 000 eFt céltámogatást.

Az Új Széchenyi Terv keretében az Elektronikus Közigazgatás Operatív Program támogatási rendszerében elnyert EKOP-1.1.7-2012-2013-0001 számú pályázatunkhoz 9 140 eFt összegű támogatási előleg került részünkre folyósításra, mely összeg a pályázatból adódóan, szintén emeli az éves előirányzatunk személyi és járulék összegét.

Kiemelt előirányzataink között átcsoportosítást hajtottunk végre a személyi juttatások és a munkaadókat terhelő járulékok terhére a dologi kiadások előirányzata, valamint a beruházások előirányzata javára.

A szociális hozzájárulási adókedvezmény miatti megtakarítást, a munkahelyvédelmi akcióterv címén, a dologi kiadások előirányzata terhére, közel 1.800 eFt-ot fizettünk be a központi költségvetés javára.

Fejezeti szinten kiadási előirányzatunk a 2013. évben

NAIH intézményi kiadási előirányzat:	503 410 eFt
NAIH fejezeti kezelésű előirányzat:	21 600 eFt
Ebből:	
2012. évi fejezeti egyensúlybiztosítási tartalék:	12 100 eFt
2013. évi fejezeti tartalék:	9 500 eFt

Az előző évi 12.100 eFt fejezeti egyensúlybiztosítási tartalék a 2013. év elején még emelte a költségvetési főösszegünket, viszont év közben a 1766/2013. (X. 25.) Korm. határozat értelmében, kezdeményeznünk kellett ennek átutalását a Miniszterelnökség fejezet részére.

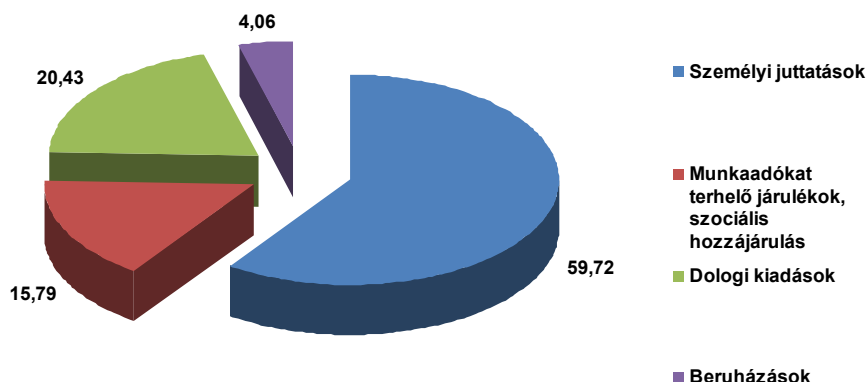
A Kiadási előirányzat teljesítése

adatok ezer Ft-ban

	Módosított előirányzat	Teljesítés	Maradvány
Személyi juttatások	300 656	293 079	7 577
Munkaadókat terhelő járulékok	79 502	76 419	3 083
Dologi kiadások	102 829	83 592	19 237
Beruházások	20 423	16 302	4 121
Összesen	503 410	469 392	34 018

A 300 656 eFt összegű személyi juttatások kiadási előirányzat teljesítésén belül a rendszeres személyi juttatások kiadása 82 %-ot tesz ki, azaz 241 304 eFt-ot, a teljes személyi juttatáson belül. Ezen kívül a különféle költségterítések és juttatások 14 %-ot, azaz 39 975 eFt-ot, a külső személyi juttatások majdnem 4 %-ot, azaz 11 800 eFt összeget tettek ki.

A következő diagram a kiadási előirányzat teljesítési adatait mutatja be kiemelt előirányzatonként, %-os megoszlásban.

Módosított előirányzatok megoszlása %-ban

A dologi kiadásokon belül készletbeszerzésre 29 136 eFt kifizetés történt, 35 %-ban a teljes dologi kiadáshoz viszonyítva. Kommunikációs szolgáltatásra 9 238 eFt, 11 %, közüzemi díjakra 5 420 eFt, 6 %, egyéb üzemeltetési kiadásokra 8 635 eFt, 10 %, kiküldetésre, reprezentációra reklám és propaganda kiadásokra 13 749 eFt, 17 %, egyéb dologi kiadásokra 8 071 eFt, 10%, adók, díjak befizetésére 9 343 eFt, azaz 11 % kifizetése történt.

Intézményi beruházások között a számítástechnikai eszközök beszerzése 3 505 eFt 21 %, egyéb gépek berendezések vásárlása 5 479 eFt 34 %, szolgálati gépjármű vásárlása történt az elnökhelyettes részére, 7 318 eFt értékben, amely az erre fordítható 10M forintos keretnél lényegesen kisebb volt.

A 2013. évben Hatóságunkhoz befolyt bevételek megjelentek az előirányzatokban. Az előző évi maradvány felhasználásának összegével módosult bevételi előirányzatunk.

2013. évi maradványok alakulása

A 2013. évben keletkezett 34 018 eFt maradványunk kötelezettség-vállalással terhelt maradvány, melyből 2 803 eFt a gyerekjogi projekthez kapcsolódó, 9.140 eFt az EKOP pályázat előleg miatti maradvány. A fejezeti tartalékképzés miatti 9 500 eFt maradványról nem született döntés.

Bírság bevételek alakulása

A bírságbevételek beszedése, kezelése a Gazdálkodási és Humánpolitikai Főosztály feladatai közé tartozik. A 2012-2013-as évek bírság mérlege alapján a következő számszerű adatokkal zártunk:

Ügyek száma:	47
Befizetett bírság:	20 677 478 Ft
Központi kv. felé átutalt összeg:	20 677 478 Ft
Be nem fizetett bírság:	12 951 461 Ft
Ebből értékvesztéses követelés:	5 020 000 Ft
Értékvesztés összege:	1 502 000 Ft

2. A Hatóság személyi állománya

A hatóság 2013. évi átlagos statisztikai létszáma 56 fő. A személyi állomány feltöltése folyamatosan valósult meg 2012 óta. 2013-ban két fő távozott a Hatóság állományából, így a státuszok betöltése 2014. első félévében várható. A következő táblázat a Hatóság szervezeti egységeit, az azokhoz tartozó létszámadatokat, beosztásokat, besorolásokat, foglalkoztatásuk típusát tartalmazza. A szervezet nagy hangsúlyt fektet az esélyegyenlőségi tervben megfogalmazott azon kritériumra, hogy megváltozott munkaképességű munkatársat is foglalkoztasson. Ennek érdekében egy fő köztisztviselőt adatvédelmi szakértőként, egy fő kézbesítőt munkaviszony keretében foglalkoztat a Hatóság.

A személyi előirányzat beosztás és költségnem szerinti megbontása

adatok ezer Ft-ban

Beosztás	fő	alap illetmény	illetménykiegészítés	vezetői pótlék	nyelv pótlék	egyéb pótlék	Ktg térítés	Céljuttatás	1-12. hó összesen	Cafetéria 1-12. hó
Vezetők	2	12 801	6 399	10 671	744	356	660	0	31 631	401
Vezető tisztségviselők I.	9	39 615	19 864	7 861	3 639	130	2 970	0	74 086	1 970

Vezető tisztségviselők II.	3	11 339	5 598	0	696	107	990	0	18 820	599
I. besorolás	26	53 741	26 968	0	9 237	408	8 000	0	98 614	4 949
II. besorolás	11	23 332	2 613	0	174	5 802	3 630	499	36 053	2 610
Fizikai állomány	5	9 840	0	0	0	0	1 650	290	11 780	1 083
Mindösszesen:	56	150 668	61 442	18 532	14 490	6 803	17 900	789	270 984	11 612
Állományon kívüliek juttatása	6								10 483	

NAIH állománytábla 2013. december 31-i állapot szerint

(közszolgálati tisztviselő: ktv., munkavállaló: mv.)

Szervezeti egység / beosztás	Foglalkoztatás módja:	Létszám (fő):
ELNÖK		1
ELNÖKI KABINET		3
<i>Kabinetvezető</i>	ktv.	1
gépkocsivezető	mv.	1
titkárnő	ktv.	1
ELNÖKHELYETTES		1
ELNÖKHELYETTESI TITKÁRSÁG		3
jogi szakreferens/személyi titkár	ktv.	1
gépkocsivezető	mv.	1
elnökhelyettesi asszisztens	ktv.	1
HATÓSÁGI FŐOSZTÁLY		8
<i>főosztályvezető: elnökhelyettes</i>		
HATÓSÁGI ÜGYEK OSZTÁLYA		3
<i>osztályvezető</i>	ktv.	1
adatvédelmi szakértő	ktv.	2
NYILVÁNTARTÁSI- ÉS SZABÁLYOZÁSI OSZTÁLY		5
<i>osztályvezető/biztonsági vezető</i>	ktv.	1
nyilvántartás	ktv.	2
adatvédelmi szakértő	ktv.	1
adatvédelmi szakértő/TÜK	ktv.	1

VIZSGÁLATI FŐOSZTÁLY		17
<i>főosztályvezető</i>	ktv.	1
személyi titkár	ktv.	1
ADATVÉDELMI OSZTÁLY		9
<i>osztályvezető</i>	ktv.	1
adatvédelmi szakértő	ktv.	8
INFORMÁCIÓSZABADSÁG OSZTÁLY		6
<i>osztályvezető</i>	ktv.	1
adatvédelmi szakértő	ktv.	5
NEMZETKÖZI- ÉS TÁRSADALMI KAPCSOLATOK FŐOSZTÁLY		5
<i>főosztályvezető</i>	ktv.	1
adatvédelmi szakértő	ktv.	4
GAZDÁLKODÁSI- ÉS HUMÁNPOLITIKAI FŐOSZTÁLY		8
<i>főosztályvezető</i>	ktv.	1
számviteli főmunkatárs	ktv.	1
penzügyi munkatárs	ktv.	2
számviteli munkatárs	ktv.	1
kézbesítő/adminisztrátor	ktv.	1
személyügyi munkatárs	ktv.	1
személyügyi, beszerzési munkatárs	ktv.	1
INFORMATIKA ÉS ÜZEMELTETÉS		10
<i>főosztályvezető</i>	ktv.	1
INFORMATIKAI OSZTÁLY		3
<i>osztályvezető</i>	ktv.	1
rendszergazda	ktv.	2
ÜZEMELTETÉS/PORTASZOLGÁLAT		6
karbantartó	mv.	1
takarító	mv.	1
iktató	ktv.	2
kézbesítő	mv.	2

Összegzés: a 2013. évi költségvetésünk anyagi erőforrásait, és a rendelkezésünkre állt többlet-bevételeinket a gazdaságossági, hatékonysági szempontokat mindenkor szem előtt tartva használtuk fel. Nagy hangsúlyt fektetünk továbbra is a Hatóság szervezetének fejlesztésére, zökkenőmentes működtetésére, megismertetésére.

III. Nemzetközi tevékenységünk és ügyeink

Az Európai Unióban már több éve folyik az uniós adatvédelmi normák reformjának előkészítése, melynek befejezési időpontja jelenleg bizonytalan. 2012. január 25-én terjesztette az Európai Bizottság az 1995-ös Adatvédelmi Irányelvet (95/45/EC) felváltó rendelettervezetét és a bűnügyi-igazságszolgáltatási adatkezelésekről szóló irányelvtervezet szövegét az Európai Parlament, az Európai Unió Tanácsa és a nyilvánosság elé. (Az uniós adatvédelmi csomag új elemeiről a 2012-es NAIH Beszámolóban már részletesen volt szó.) A Tanács három alkalommal is megvitatta a beterveztést, de a többség nem támogatta egyértelműen az irányelv rendelettel való felváltását, és bár elvileg egyetértett az ún. „one-stop-shop” elv bevezetésével (egyablakos ügyintézés – vagyis több országot is érintő adatkezelés esetében ki kell jelölni egy általános hatáskörű felügyelő hatóságot), ennek gyakorlati kimunkálásához, valamint az egységes uniós adatvédelmi szabályok hatékony alkalmazása érdekében az Európai Adatvédelmi Testület (*European Data Protection Board*) jog- és hatáskörét illetően további előkészítő munkát tartottak szükségesnek. Nyitott kérdés, hogy mi lesz a nemzeti szinten működtetett adatvédelmi nyilvántartások sorsa. A tárgyalás alatt álló adatvédelmi csomag nem rendelkezik ilyen regiszterekről, ezért még bizonytalan, hogy milyen tagállami kötelezettségek keletkeznek majd ezen a téren. Az Európai Parlament egyes bizottságai szintén megvitaták a tervezeteket (érdekes módon a Gazdasági és Monetáris Bizottság úgy döntött, hogy nem kíván élni a véleményalkotás jogával), de a LIBE Bizottság 2013. november 22-én szavazott, és támogatta a csomagot, ugyanakkor számos módosítási javaslattal is élt. Így például javasolta az adatkezelés célhoz kötöttsége elvének szigorítását, az adatvédelmi bírság felső határának emelését (max. 100 000 Euró, illetve az adatkezelő szervezet éves jövedelmének 5 %-a), vagy az EU-n kívüli országokból érkező hatósági adatkérések kötelező kétoldalú jogsegély-egyezményekkel való megalapozását. A bűnügyi irányelv-tervezettel kapcsolatban megjegyzendő, hogy a LIBE az elszámoltathatóság (*accountability*) követelménye helyett egyértelműen az adatalányok jogainak kikényszerítésére teszi a hangsúlyt.

Az uniós változásokkal egy időben, tulajdonképpen azzal párhuzamosan elsősorban az angolszász nyelvű országokban (USA, Ausztrália, Kanada) az elszámoltathatóság elve az, ami az adatkezelők kötelezettségeinek számonkérésénél az elmúlt években egyre nagyobb hangsúlyt kap – az elv ugyan már 30

éve jelen van, de az elmúlt évek reformfolyamatában erősödött meg. Jelentése nehezen megfogalmazható, a definíció és a szó lefordítása önmagában problémát jelent, de elsősorban a privát szférában az üzleti élet szereplői felé/által megfogalmazott kötelezettségvállalást értjük alatta az adatkezelői felelősség egyértelmű tisztázása és gyakorlati megvalósítása érdekében. Általában egy program (*privacy policy*) keretében az adott cég összegyűjti azokat a szabályokat, amik alapján az adatvédelmi elszámoltathatóságot megvalósítja, kezdve az adatvédelmi panaszok felvételének rendjétől az adatbiztonsági előírásokig, és a kártérítési út részletes szabályozásáig és kommunikálásáig. Hibaforrás lehet, ha ezeket a szabályzatokat nem frissítik, és azok tartalmilag vagy szerkezetileg elavulnak (például átszervezés miatt a feladatot egy másik osztályhoz kell telepíteni), ha az új adatvédelmi kockázatokat nem elemzik vagy a felelőségek szervezeten belül nem tisztázták. Látható tehát, hogy az elszámoltathatóság elve nem egy statikus, hanem egy állandó odafigyelést igénylő folyamatos tevékenység alapja. Az amerikai *The Centre for Information Policy Leadership* kutató központ a 2008 óta folyó, az elszámoltathatóság elvének gyakorlati kifejtésével foglalkozó nemzetközi Accountability Project irányítója, és fő célja, hogy a jogalkotók-adatvédelmi hatóságok-üzleti szféra közötti három oldalú egyeztetést és véleménycserét koordinálja. A Projekt fázisai és egyben az elszámoltathatóság elvének alappillérei:

1. az elszámoltathatóság alapvető elemeinek meghatározása (essential elements)
2. bemutatás és mérhetőség (demonstrating and measuring)
3. általános és hitelesített követelményrendszer (general and validated accountability)
4. adatvédelmi kockázatok (risks)
5. alapelemek különböző környezetben (essential elements in distributed environments)

A NAIH nemzetközi ügyeire közelítve elmondható, hogy 2013-ban a beérkezett, nemzetközi tárgyú iktatott ügyek (106) többsége konzultációs tárgyú beadvány volt, melyekben brüsszeli szervek, külföldi adatvédelmi/információszabadság hatóságok, ügyvédi irodák, tudományos kutatók vagy magánszemélyek kértek tájékoztatást, felvilágosítást a magyar jogszabályi rendelkezésekről, a NAIH gyakorlatáról vagy konkrét ügyekben hozott állásfoglalásokról. 2013-ban kifejezetten sok kérdés érkezett a *whistle blowing* (visszaélés bejelentés) tárgyában, ahol jelentős változásokat hozott a 2014. január 1-től hatályos, a panaszokról és közérdekű bejelentésekről szóló 2013. évi CLXV. törvény. Főszabályként a munkahelyi vagy munkaügyeket érintő visszaélés-jelentő rendszerek létesítése nem

kötelező, ám amennyiben a munkáltató mégis így dönt, úgy azt előzetesen be kell jelenteni az adatvédelmi nyilvántartásba.

A magyar hatóság saját döntéseinek megalapozásához több alkalommal indított a tagállami gyakorlatok megismerésére irányuló körkérdéseket, például az anonim álláshirdetésekkkel, a magántulajdonú gépkocsikban elhelyezett kamerák üzemeltetésével, a honlapok regisztrációjával, ill. azok adattartalmával, valamint a Google-lal történő kapcsolattartással összefüggésben. Ugyancsak e körbe sorolható a tisztviselők nemzetbiztonsági átvilágításával kapcsolatos nemzetközi felmérés is, melyben elsősorban német nyelvű országok (Németország, Ausztria, Svájc, Liechtenstein) szerepelnek.

A kelet-európai országok adatvédelmi hatóságai közül 2013 során szoros szakmai kapcsolatot építettünk ki Macedóniával, Montenegróval, Moldáviával (folytatva a 2007 óta töretlen szakmai együttműködést) és Oroszországgal (ahol még nem állt fel általános hatáskörű adatvédelmi hatóság, de a telekommunikációs szektor adatvédelmi ügyeiben 2008 óta működik illetékes kormányzati szerv, sőt, 2013-ban sor került a 108-as Európa Tanácsi Adatvédelmi Egyezmény ratifikálására is).

Az év közepén a TAIEX (*az Európai Bizottság bővítésért felelős igazgatóságán működő, a csatlakozásra váró országok számára tanulmányutak és konferenciák szervezésével és finanszírozásával az EU normarendszerét közvetítő brüsszeli szervezet*) két esetben is felkérte a NAIH-ot, hogy tudását és tapasztalatait ossza meg macedón kollégákkal. A független macedón adatvédelmi hatóság 2005-ben alakult és vezetőjét, valamint két munkatársát 2013. május 28-30. között láttuk vendégül. A három napon előadások és konzultációk hangoztak el a két adatvédelmi hatóság munkájáról és a működtetés gyakorlati igényeiről (a pénzügyi vezetők kétoldalú megbeszéléseit külön is ki kell emelni), a különböző típusú eljárási rendekről, az adatvédelem-információszabadság egyensúlyáról, az adatvédelmi auditról, az egyes uniós normákról, a nemzeti és nemzetközi bírósági ügyekről, a schengeni tapasztalatokról, és sor került az Alkotmánybíróság meglátogatására is.

A macedón adatvédelmi delegáció a NAIH-nál

2013. június 25-27. között fogadtuk a macedón *Bizottság a Közadat Megismerhetőségéért* szervezettől érkező delegációt. Pece Tashevski, a macedón Bizottság elnöke (az elnököt, alelnököt továbbá három további tagját az országgyűlés 5 évre választja, pályázat útján) beszámolt arról, hogy Macedóniában az információszabadság és adatvédelem teljesen elkülönül egymástól, az információszabadság törvényt 2006-ban fogadták el. A Bizottság hatáskörébe tartozik az információszabadság törvény végrehajtása, törvényjavaslatok véleményezése, a fellebbezések felülvizsgálata, a közérdekű adatkezelőkkel való együttműködés, és a róluk szóló nyilvántartás vezetése. Kiemelt hangsúlyt fektetnek az információszabadság jogok és közérdekű adatszolgáltatási kötelezettségek oktatására, legfőképpen a törvény által kötelezően kijelölt közérdekű adatszolgáltatásért felelős adatkezelők esetében. Bíróságot csak egyetlen alkalommal róttak ki 2006 óta. Macedóniában 1253 közadatkezelő van, az adatigénylés megtagadásával kapcsolatos panaszok 87%-a civil szervezetek által történik, tehát aktivitásuk kiemelkedő.

A magyar munkatársak az információszabadság fogalmáról, történeti fejlődéséről és a demokráciában betöltött szerepéről tartottak elméleti előadásokat, külön kérésre kiemelve az ún. *harm test* (mérlegelés a közérdekű adat kiadásával járó társadalmi előnyökről és hátrányokról) jelentőségét. A vendégeket nagyon érdekelte a közérdekű adatok elektronikus közzétételének témája, náluk ugyanis

jelentősen megnehezíti a munkát a kötelező papíralapú közlés (Macedóniában az előállítás és másolás költségeit kormányrendelet tartalmazza – 1 MKD (Macedón dénár)= kb. 5 HUF/oldal). A másik kiemelt téma az információszabadság és a bíróságok kapcsolata volt, meghívott előadóink közül a Miskolci Törvényszék bírója részletes, technikai kérdésekre is kiterjedő előadást tartott a bírósági határozatok anonimizálásáról és közzétételéről, a Fővárosi Törvényszék bírónője szolt az információszabadság ügyek bírósági ítélezési gyakorlatáról, valamint a Transparency International Hungary vezetői beszámoltak a szervezet tevékenységéről, profiljáról és ügyeiről. A közérdekű adatok újrahasznosításával kapcsolatban legfőképpen az EU irányelveken volt a hangsúly, részletes bemutatásra került a Torinói Egyetem tudományos projektje, a LAPSI (*Legal Aspects of Public Sector Information*) és az E-PSI Platform nevű internetes oldal, mely a témával kapcsolatos ismeretanyagot gyűjti.

A macedón információszabadság delegáció a NAIH-nál

A NAIH munkatársai 2013. november 19-21. között Podgoricában a montenegrói Belügyminisztérium keretén belül működő Adatvédelmi Osztály és a Montenegrói Adatvédelmi Ügynökség munkatársai számára tartottak egynapos szemináriumot. A magyar előadók ismertették az európai adatvédelmi jog alapjait, az európai bírósági joggyakorlatot, az eltérő adatvédelmi rezsimek különbségeit, és az adatmegőrzésről szóló 2006/24/EK irányelv (Irányelv) főbb pontjait (szó esett az átültetési nehézségekről és az egységes alkalmazás kihívásairól is).

A NAIH nemzetközi tevékenysége 2013-ban az uniós bűnügyi együttműködés terén

1. JSB Europol (Europol, közös ellenőrző hatóság, Joint Supervisory Body)

Az Europol közös ellenőrző hatóság nevében egy szakértő csoport 2013. március 5-8. között folytatta le az Europol soron következő, 15. éves ellenőrzését, amelyben a NAIH is képviseltette magát egy fővel. Az ellenőrzés tárgya az Europolon belül folyó adatkezelések teljes vertikuma, valamint az Europol fizikai és informatikai biztonsága volt. Továbbra is kiemelt téma maradt az Európai Unió és az Amerikai Egyesült Államok között 2010. június 28-án aláírt, a terrorizmus finanszírozásának felderítését célzó program végrehajtásáról szóló egyezmény (TFTP Egyezmény). 2011 novemberében második alkalommal ellenőrizte a JSB Europol a TFTP Egyezmény végrehajtását és az adatvédelmi garanciák érvényesülését.

Egész éven áthúzódó, meghatározó jelentőségű az Európai Bizottság COM (2013)173 végleges számú, a Bűnüldözési Együttműködés és Képzés Európai Ügynökségéről (Europol), valamint a 2009/371/IB és 2005/681/IB határozatok hatályon kívül helyezéséről szóló rendelettervezetével (Europol – rendelettervezet) kapcsolatos vélemény kialakítása és elfogadása. A JSB Europol a rendelettervezettel kapcsolatosan egy általános és egy részletes véleményt fogadott el, melyeket egy 5 tagból – köztük a NAIH képviselője - álló munkacsoport készített elő. A legfőbb megállapítás, hogy a rendelettervezet jelenlegi formájában az adatvédelem egy sokkal alacsonyabb szintjét biztosítaná csak, amellet, hogy számos jelenlegi és a jövőben tervezett Europol tevékenységet ellehetetlenítene vagy jelentősen megnehezítené. Ezzel szemben inkább a különböző tevékenységi körökre egyediesített, szigorú adatvédelmi rendszer kiépítésére lenne szükség, és az új hatáskörökkel (ti. a nyomozásokkal összefüggő koordinatív feladatok) kapcsolatos adatvédelmi rendszert is szükséges lenne kidolgozni, csakúgy mint az Europol hatáskörének pontos meghatározását (szemben a jelenlegi túl általános fogalmakkal). Kiemelten fontos lenne az új tevékenységi körök (pl. SIENA rendszer üzemeltetése) körültekintő meghatározása, és az ezekkel kapcsolatos adatvédelmi garanciák beépítése. Az adatvédelmi alapelvek (szükségesség, célhoz kötöttség, arányosság) érvényesülésének teljes körűnek kellene lennie valamennyi használt infokommunikációs csatorna esetében. A tagállamok rendelkezési joga az általuk küldött adatokkal összefüggésben megszűnik, illetőleg jelentősen korlátozottá válik, ami szintén adatvédelmi aggályokat vet fel, különösen ezen adatok harmadik országokkal történő megosztása terén. Az uniós

rendőri missziókban való részvétellel összefüggő szabályozásból hiányoznak az adatvédelmi garanciák. Végezetül, a legnagyobb visszhangot kiváltó pont szerint az Europol rendelettervezet az Europol ellenőrzését az Európai Adatvédelmi Biztos (EDPS) hatáskörébe utalja. A JSB Europol álláspontja szerint az Europol ellenőrzését egy olyan független, és a feladatellátáshoz szükséges hatáskörökkel és erőforrásokkal felruházott szervnek kellene ellátnia, amelyben a tagállamok adatvédelmi hatóságai és az EDPS egyenjogú tagként vesznek részt. Ez az a megoldás, amely megfelelné a Lisszaboni Szerződés szerinti bűnügyi együttműködés területén érvényesülő hatáskörmegosztásnak, és a függetlenség és szakértelem alapelvi követelményeinek.

A harmadik államokkal való kapcsolatok terén a JSB Europol úgy döntött, nem támogatja, hogy az Europol megkösse Oroszországgal a bűnügyi adatok cseréjére vonatkozó egyezménytervezetet (operational agreement), mivel Oroszországban – a közelmúlt pozitív fejleményei ellenére – még nem megfelelő szintű az adatvédelem, a nemzeti adatvédelmi törvényben túl széles a kivételek köre és az adatvédelmi hatóság sem mondható függetlennek.

A JSB Europol elfogadta a SIENA jogalapja és a SIENA rendszerben alkalmazandó megőrzési időről szóló véleményeket, valamint tovább folytatta munkacsoporti keretben a 6 új projekttel kapcsolatos munkát (USE-Egységes keresőmotor használata, EC3 egység nagy fájlok megosztására használt rendszere, EC3 egység azonnali üzenetküldő rendszere, SIENA rendszer adatmegőrzési gyakorlata, új Europol Analytical System (EAS), Európai követési megoldás).

2. JSA Schengen (közös ellenőrző hatóság, Joint Supervisory Authority Schengen)

A Schengeni közös ellenőrző hatóság 21 év után 2013-ban tartotta meg utolsó ülését, hiszen 2013. április 9-én hatályba lépett a Schengeni Információs Rendszer második generációjának (SIS II) létrehozásáról, működtetéséről és használatáról szóló 1987/2006/EK számú európai parlamenti és tanácsi rendelet, amely már egy vegyes típusú koordinációs ellenőrző hatóság létrehozását írja elő. Ezt megelőzően azonban a JSA Schengen elfogadta a Schengeni Végrehajtási Egyezmény (SVE) 95. cikke szerinti jelzések elhelyezésének egyes adatvédelmi kérdéseit feltáró jelentést, és aktívan részt vett a SIS 1+ rendszerről a SISII rendszerre való átállással kapcsolatos adatvédelmi kérdések (elsősorban a korábbi rendszer naplódadatai sorsának) rendezésében, valamint az új rendszerrel kapcsolatos állampolgári jogokat érintő tájékoztató kampány népszerűsítésében.

A változással összefüggésben egy új szerv jött létre: a SISII Koordinációs Ellenőrzési Csoport (SISII SCG). A SISII SCG-nek a tagjai a JSA Schengenhez hasonlóan a tagállamok adatvédelmi hatóságai, de az új rendszer struktúrájához igazodva a SISII SCG kiegészül az Európai Adatvédelmi Biztossal (EDPS) is, aki a csoport egyenjogú tagjává vált.

A SISII SCG 2013. június 11-én a dán adatvédelmi biztos révén értesült a dán N.SIS ellen intézett hackertámadásról. A példátlan eseményre egy svéd állampolgár kambodzsai letartóztatása és Svédországnak történő kiadatása során (tehát valójában véletlenül) derült fény. A Wikileaks-hez és a Pirate Bay-hez köthető dán és svéd hackerek 2012. április és augusztus között több sikeres támadást intéztek a Dániában bejegyzett, több központi hatósági adatbázist is kezelő CSC Denmark, IBM szerverei ellen, amely során mintegy 1,2 millió adatot loptak el egyebek között a SIS-ből is. Az ügyben a SISII SCG egyeztetett a nemzeti adatvédelmi hatóságok között, és képviselte őket az incidens rendezésére összehívott magas szintű kríziskezelő munkacsoportban. Az ügyben a NAIH is haladéktalanul intézkedett, és az érintett nemzeti hatóságokkal (BM, KEKKH, ORFK, NBF) megtette a szükséges lépéseket a magyar állampolgárok adatainak védelme érdekében.

2013-ban a NAIH-hoz összesen 8 állampolgári megkeresés érkezett a SIS adatokkal összefüggésben, de a tájékoztatás kiküldését követően nem kaptunk újabb panaszt, vagyis az elsődleges kapcsolatfelvételi pontokon (külképviselet, Sirene Iroda) az ügyek nagy valószínűséggel megoldódtak.

3. JSA Customs (közös ellenőrző hatóság, Joint Supervisory Authority Customs)

A Vámügyi közös ellenőrző hatóság JSA Customs az év során a következő kiemelt ügyekkel foglalkozott: a FIDE adatvédelmi kézikönyv elfogadása, az adatok megőrzési idejével kapcsolatos adatvédelmi kérdések, és az OLAF adatbázis adatvédelmi kérdései.

A JSA Customs elfogadta a NAIH kezdeményezésére a Vámügyi Információs Rendszerben (CIS) és a Vámügyirat-azonosítási Rendszerben (FIDE) tárolt adatok cseréjének egyes adatvédelmi kérdéseiről szóló állásfoglalását. A tagállami vámhatóságok adatkezelését jelentősen megnehezíti az, hogy a CIS-ben és a FIDE-ben az egyes ügyhöz tartozóan vámigazgatási és bünyügyi adatok is lekérdőzhetők, amely ellentétes az adatvédelmi szabályokkal, de az állásfoglalás

minden bizonnyal hozzájárul majd a jövőben a vámügyi együttműködés során kialakított jogszerű adatcseréhez. A jövőre vonatkozó prioritás a CIS 2011-es ellenőrzése során született, mintegy 18 ajánlás végrehajtásának és a CIS adatforgalmának ellenőrzése. Szintén áttekintésre szorul a nemzeti szintű stratégiai elemzés folyamata, gyakorlata (hiszen ez az a cél, amiért hosszabb az adatmegőrzési idő a CIS-ben, mint más rendszerekben).

Az EDPS lefolytatta a CIS központi részének adatvédelmi ellenőrzését, melynek fókuszában a tagállamok közigazgatási hatóságai közötti kölcsönös segítségnyújtásról, valamint a vám- és mezőgazdasági jogszabályok helyes alkalmazásának biztosítása érdekében e hatóságok és a Bizottság együttműködéséről szóló 515/1997/EK számú rendeletnek való megfelelés, valamint a vámügyi szervek által használt integrált levelezőrendszeren (az ún. MAP által) folytatott adatkezelések jogszerűsége állt.

2013-ban folytatódott azon jelentések főbb eredményeinek kiértékelése és véglegesítése, amelyek egyrészt a nemzeti hatóságok CIS-hez és a FIDE-hez való hozzáférést, másrészt az alapvető jogok érvényesülését vette számba. A jelentések végleges formájukban 2014. első felében kerülhetnek nyilvánosságra.

4. VIS (Visa Information System), EURODAC

2013-ban a Vízuminformációs Rendszer Koordinációs Ellenőrzési Csoportja (VIS CSG) megválasztotta a csoportot vezető elnököt és alelnököt. Az elnök – egyéb jelölt hiányában – Peter Hustinx, Európai Adatvédelmi Biztos (EDPS), míg az alelnök Vanna Palumbo asszony, az olasz adatvédelmi hatóság munkatársa lett. A csoport az év során nyomon követte az EU-LISA, az új uniós IT ügynökség felállításának folyamatát és munkájának megkezdését. Ennek során felhívta a figyelmet a belső adatvédelmi felelős alkalmazásának fontosságára, valamint a naplózási rendszer, a hordozható médiumok, a titkosítási rendszer, és az egyes szolgáltatások kiszervezésének főbb adatvédelmi kérdéseire. A NAIH javasolta, hogy a VIS CSG kétéves programjába kerüljön beépítésre az egyes külszolgálatokon működő helyi konzuli együttműködés által megvalósított adatkezelések ellenőrzése, és az egyes hatóságok Vízuminformációs Rendszerhez (VIS) való hozzáférése jogalapjának és jogszerűségének áttekintése.

A menedékkérők adatait tartalmazó európai daktiloszkópiai rendszer (EURODAC) Koordinációs Ellenőrzési Csoport (Eurodac CSG) az év során amellet, hogy megtárgyalta és elfogadta a következő kétéves munkatervét, és nyomon követte

az új EUODAC rendelet vitájának alakulását, az olvashatatlan ujjlenyomatokkal kapcsolatos állásfoglalásának véglegesítésével foglalkozott. Az állásfoglalás a menekültügyi hatóságok számára nyújt majd támpontokat az ujjlenyomatok diszkriminációmentes felvételéhez és kezeléséhez. A NAIH a hazai helyzet felmérése érdekében még 2012-ben megkereste az érintett civil szervezeteket (IOM, Helsinki Bizottság, TASZ, Menedék Egyesület) és a budapesti székhelyű UNHCR-t, de a válaszokból kiderült, hogy az olvashatatlan ujjlenyomatok problémája Magyarországon nem igazán jelentős.

A 29-es Adatvédelmi Munkacsoportban (WP 29) való aktív közreműködés

A WP 29 tevékenysége két szinten zajlik. Az ágazati adatvédelmi jogi kérdésekkel foglalkozó alcsoportok készítik elő a később elfogadandó dokumentumokat, így véleményeket, különböző munkadokumentumokat, adott esetben leveleket. A tagállami hatóságok vezetőit tömörítő plenáris ülés az alcsoportok által kidolgozott dokumentumokat vitatja meg és hagyja jóvá. Az egyes alcsoportok természetesen a plenáris ülés által meghatározott mandátum szerint végzik tevékenységüket, amelyről folyamatosan beszámolnak a teljes ülés tagjainak. A továbbiakban a Munkacsoport tevékenységét az egyes alcsoportok szerint mutatjuk be.

1. BTLE (Borders, Travel and Law Enforcement alcsoport)

A Határok, utazás és bűnüldözés (BTLE) munkacsoport 2013 során a következő kiemelt témákkal foglalkozott: az API adatok és a PNR adatok adatvédelmi kérdései, a Bűnügyi együttműködéssel kapcsolatos adatvédelmi irányelvtervezet, a Smart Border Package (Biztonságos határok, reformcsomag), az amerikai titkosszolgálati lehallgatásokkal kapcsolatos ún. PRISM botrány és a titkos kormányzati adatgyűjtő programok, a szükségesség és arányosság alapelvéről készítendő állásfoglalás-tervezet, a harmadik országok bűnüldöző hatóságainak az unión belül kezelt adatokhoz való hozzáférése, az egyes IATA – tervek (Checkpoint of the Future, New Distribution Capacity) és az Europol rendelettervezet. A NAIH 2013 során különösen aktív szerepet vállalt a munkacsoport munkájában, két témának is önálló, míg egy témának társ-raportőre volt.

A légitársaságokban használatos, ún. előzetes utasadatok (Advanced Passenger Information, API) adatvédelmi kérdéseivel kapcsolatos véleményt a BTLE 2013 során véglegesítette, azt az Unió adatvédelmi biztosaitól álló tanácsadó

testület, a 29-es Munkacsoport elfogadta és 2013. július 11-én megküldte az Európai Bizottságnak. A levél arra a problémára hívja fel a figyelmet, amely szerint a légitársaságok évtizedek óta kötelesek az API adatokat harmadik országoknak megküldeni az uniós adatvédelmi rendelkezésekbe ütközve. Levelében a WP 29 bár részben elismerte jogalapnak az 1966-os Chicago-i Légügyi Egyezményt (Légügyi Egyezmény) (így „megmentve” a hazai légitársaságokat is a súlyos adatvédelmi bírságoktól), de kimondta, hogy annak adatkezelésre és adattovábbításra vonatkozó rendelkezései nem elég világosak (ezzel elkerülve a precedenst arra vonatkozólag, hogy harmadik országok PNR adatokat is erre a jogalapra történő hivatkozással gyűjtsenek be uniós légitársaságoktól), így nem felelnek meg az uniós jogi követelményeknek. Mindezekért felkérte az Európai Bizottságot egy új jogalap és a Légügyi Egyezmény rendelkezéseinek kimerítő értelmezésének kidolgozására és bemutatására.

A szintén a légitársaságokban használt ún. Passenger Names Record (PNR) adatok területén a BTLE nyomon követte az uniós PNR-rendszer felállítását célzó ún. EU-PNR irányelvtervezet vitáját és alakulását. A kétoldalú PNR szerződések tárgyában elfogadásra került az EU-Kanada PNR Egyezmény tervezetével kapcsolatos levél, amelynek raportőre a NAIH volt. A levélben a WP 29 örömeinek adott hangot, hogy a felek figyelembe vették számos korábbi ajánlásukat, és beépítették azokat a tervezetbe, de csalódott is, mert olyan fontos adatvédelmi kérdésekben ezúttal sem sikerült megfelelő szintű védelmet biztosító megoldást találni, mint: a PNR adatok fogalmi elemeinek és az Egyezmény hatályának pontos meghatározása, a PNR adatok felhasználási területe, a különleges adatok használata, az Egyezmény végrehajtása belső ellenőrzésének kérdései, az állampolgárok jogai és a jogorvoslat egyes kérdései.

Szintén 2013-ban került sor az EU-USA és az EU-Ausztrália PNR Egyezmények felülvizsgálatára, a felülvizsgálatokról készült végleges jelentések 2014 első felére várhatók. Örömteli hír, hogy a WP 29 az EU-Ausztrália PNR Egyezmény (Egyezmény) felülvizsgálatát lefolytató szakértői delegációba egyöntetűen a NAIH munkatársát jelölte. A felülvizsgálat során egy 4 főből álló szakértői csoport az Ausztrál Vám- és Határőrséggel (Australian Customs and Border Protection Service) együttműködve 2013. augusztus 29-31-ig Canberrában megvizsgálta az Egyezmény gyakorlati végrehajtásának főbb pontjait. A felülvizsgálat azért is számít fontosnak, hiszen ez az Egyezmény a témában mintául szolgál más, hasonló megállapodás (ideértve az EU PNR Irányelvet is) megalkotása számára is, továbbá, mert megkötése óta most történt az első felülvizsgálat.

A Bűnügyi együttműködéssel kapcsolatos adatvédelmi irányelvtervezet az ún. Uniós adatvédelmi csomag részét képezi, amelyet az Európai Bizottság 2012-ben terjesztett elő, és amelynek a vitája jelenleg is folyik. A WP 29 201. számú ajánlását 2013 elején fogadta el a tárgybán, amelyet a BTLE készített elő. A NAIH-nak az előkészítő munka során tett több javaslata bekerült a végleges ajánlásba (az adatalany információhoz való hozzáféréseinek jogával kapcsolatban az eseti megítélés, a hozzáférést eleve kizáró cikkek törlése, valamint az adatkezelők egyetemleges felelősségének bevezetése).

A BTLE 2013 során elkészítette az ún. Smart Border csomaggal kapcsolatos állásfoglalás-tervezetét, amelyet a 29 WP 20. számon fogadott el. A csomag lényege, hogy hét év alatt, mintegy 7 milliárd euróból olyan adatbázis kerülne kiépítésre, amely a harmadik országból az Európai Unióba utazók be- és kiutazását rögzítené, ezzel hozzájárulva az illegálisan itt tartózkodók (illegális migránsok, túltartózkodók, stb.) kiszűréséhez. Az állásfoglalás azonban megállapítja, hogy adatvédelmi szempontból a jogszabálycsomag igencsak aggályos, hiszen nem felel meg az Európai Közösségek Bíróságának az EU Alapjogi Kartája 8. cikkével (személyes jogok védelme) kapcsolatos ítélkezési gyakorlata során kimunkált minimumkövetelményeknek, továbbá olyan adatok rögzítését és kezelését írta elő, amelyek más adatbázisokból elérhetők. Ezen túl a kiépítés és fenntartás költségei nem állnak arányban a rendszer létrehozásával elérendő uniós célokkal. A NAIH az állásfoglalás kimunkálása során következetesen azt az álláspontot képviselte, hogy az illegális migráció elleni küzdelemnek számos területe van, és azokat kellene elsősorban erősíteni, továbbá a rendelkezésre álló adatbázisok (VIS) által tárolt adatok jobb kihasználását kellene mindenekelőtt biztosítani. Ezzel párhuzamosan egy még konzisztensebb és szigorúbban ellenőrzött uniós vízumpolitika és nemzeti vízumkiadási gyakorlat kell, hogy megvalósuljon a migrációs kibocsájtó harmadik országokban. A migráció és a túltartózkodások elleni küzdelemnek vélhetően azért sem ez a legjobb eszköze egyelőre, hiszen így közvetett módon ellenőrizhetők a nemzeti idegenrendészeti hatóságok, amelyre a Lisszaboni Szerződés nem biztosít lehetőséget. Aggályos még a bűnüldöző hatóságok indokolatlan hozzáférése az adatbázishoz, sőt egy ilyen rendszer létrehozása a legális beutazásokra és áttételesen a belső piacra is negatív hatással lehet.

A BTLE – annak kirobbanását követően – szinte azonnal megkezdte a PRISM botrány adatvédelmi következményeinek és a titkos kormányzati adatgyűjtő programok jogi hátterének feltárását, és az ezekkel kapcsolatos lehetséges jogi megoldások kimunkálását (mi az USA kormányának történő adattovábbítás jogalapja, melyik az alkalmazandó jog, a tárgyalás alatt álló kétoldalú EU-USA keretegyezmény hatálya kiterjed-e majd az olyan jogszabályok végrehajtására, mint az

amerikai nemzetbiztonsági törvény (FISA), mely uniós vagy nemzetközi jogszabályok alkalmazhatóak ezen tárgykörre, milyen kapcsolat állhat fenn a FISA és a Kiber-bűncselekmény Egyezmény között, milyen mértékben alkalmazhatók a BCR-okra és a Safe Harbour-re vonatkozó szabályok, és végül, hogy mit fedhet le a „nemzeti érdek” kivétel). Felmérték, hogy az egyes uniós tagállamokban hogyan és milyen keretek között zajlik a titkosszolgálatok adatkezelésének ellenőrzése, és az adott országból vajon továbbítanak-e, és ha igen milyen jogszabály alapján nemzeti szervek adatokat az USA-ba. Ez a terület – azaz a nemzetbiztonsági szolgálatok tevékenységének adatvédelmi ellenőrzése – az Európai Unión belül is fehér foltnak számít, és mivel legtöbbször azt a nemzeti parlamentek illetékes bizottságai végzik a szolgálatok éves elszámoltatása során, így nem minden esetben biztosított az elégséges szintű adatvédelmi ellenőrzés.

A BTLE külön is foglalkozott a fentiekben ismertetett Europol rendelettervezettel, amellyel kapcsolatos levelet a WP 29 2013. december 9-én küldte meg az Európai Parlamentnek és az egyéb érintetteknek. A levél elkészítésének társ-raportőre a spanyol adatvédelmi hatósággal együtt a NAIH volt. Bár a levél támaszkodott a JSB Europol által elkészített két véleményre, de további elemként külön rávilágított a következő kérdések adatvédelmi implikációira: az adatvédelem megfelelő szintjének biztosítása a szervezet valamennyi tevékenységi körét érintően, az alapelvek és a konkrét rendelkezések összhangjának megteremtése, a súlyos bűncselekmény fogalmának meghatározása, a parlamenti ellenőrzés kiterjesztése, az adatvédelmi felelősség pontos meghatározása, a célhoz kötöttség elvének maradéktalan érvényre juttatása, a *privacy by design* és a *privacy by default* elvek érvényesülésének számonkérése, illetőleg az adatvédelmi incidensek kezelési módja.

A BTLE foglalkozott még a harmadik országok bűnüldöző hatóságainak az unión belül kezelt adatokhoz való hozzáféréseinek témakörével. Egyes országok a közelmúltban olyan jogi szabályokat fogadtak el (USA – Patriot Act, India – Information Act), amelyek lehetővé teszik, hogy az ország bűnüldöző szervei hozzáférjenek olyan adatokhoz, amelyeket az országba bejegyzett cég kezel, vagy ahhoz – bármilyen módon – hozzáféréssel rendelkezik. Ez tipikusan az ún. felhőkben tárolt adatokhoz biztosít szinte korlátlan hozzáférést a nemzeti bűnüldöző hatóságoknak. Mindez azonban felveti az uniós állampolgárok adatainak védelméhez való jogát, hiszen személyes adatok tömege kerülhet ki akár adatvédelmi szempontból nem biztonságos országokba is anélkül, hogy erről az adatalany bármilyen értesítést kapna, vagy azokkal rendelkezni tudna. Külön problémaként jelentkezhet ezen felül az adatok kezelésének és jogszerű felhasználásának ellenőrzése is.

2. Technológiai alcsoport

2013-ban az Alcsoport a nagy érdeklődésre számot tartó témákkal foglalkozott, ennek megfelelően részt vett a mobilalkalmazások adatvédelmi kockázatait leíró vélemény megszüvegezésében, amely – többek között – segítséget nyújt a mobil alkalmazást fejlesztőknek, hogy betarthassák a felkapott és egyre bővülő iparágban az adatvédelmi előírásokat (*Opinion 02/2013 on apps on smart devices*). Hasonlóan az adatkezelőknek szolt a sűtiket használó honlapokon elhelyezendő megfelelő adatvédelmi tájékoztatásról szolt munkaanyag is (*Working Document 02/2013 providing guidance on obtaining consent for cookies*). 2014-ben kerül majd elfogadásra több most elkészített tervezet, például az adatvédelmi incidens jelentések értékeléséről szolt anyag, amely általános iránymutatásokkal szolgál az adatkezelőknek arról, milyen esetben szükséges az adatvédelmi incidenseket az érintettek felé kommunikálni. Kiemelendő, hogy a NAIH az alcsoportban szerveződő együttműködésben az Európai Hálózat- és Információbiztonsági Ügynökség (ENISA) közreműködése mellett a német, a görög és a lengyel társhatóságok szakértőivel közösen kidolgozott egy módszertant az adatvédelmi incidensek gyors értékelésére. A módszertant az ENISA a honlapján publikálta, a tanulmányban megköszönve a NAIH segítségét. Ugyancsak a következő évben kerül sor az anonimizálási technikákról szolt vélemény elfogadására, amely technikai és gyakorlati segítséget nyújt, hogy az adatkezelők eldönthessék, milyen módon a legcélravezetőbb anonimizálni a személyes adatokat. Valószínűsíthetően ugyancsak nagy érdeklődésre fog számot tartani az internetre kapcsolt okos eszközökről szolt vélemény is.

Az Alcsoportban végzett munka másik része a nagy nemzetközi visszhangot kiváltó adatvédelmi hatósági eljárásokban a társhatóságok közös fellépésének összehangolásáról szolt. Hat adatvédelmi hatóság indított eljárást a Google Inc. ellen, mert a társaság új adatvédelmi tájékoztatója nem volt összhangban az uniós adatvédelmi szabályozással, és a francia, spanyol és holland adatvédelmi hatóságok eljárásai jelentős bírság kiszabásával végződtek. A jövő évben a hatósági eljárások hatékonyságát elemezve egységes fellépés is elképzelhető a Google Inc. adatvédelmi szabályozásának átalakítása érdekében.

Hasonló indokok miatt a luxemburgi adatvédelmi hatóság eljárást indított a Microsoft ellen annak új adatvédelmi tájékoztatójával kapcsolatban.

Ugyancsak koordinálta az Alcsoport a felhő alapú informatika iparági etikai kódexet (*Cloud Computing Code of Conduct*) szövegező, az Európai Bizottság védnöksége alatt működő iparági szakértői csoport munkáját (kiindulási alap a B2B, vagyis

business to business modell). Ez nagy előrelépést jelentene a felhő alapú szolgáltatásokat nyújtó iparág adatvédelmi megfelelőségének egységesítése területén.

3. E-közigazgatás (eGovernment) alcsoport

Az INDECT projekt egy olyan, több uniós tagállam, műszaki egyetem és biztonságtechnikai cég részvételével, valamint az Európai Unió pénzügyi támogatásával folytatott kutatás, melynek célja, hogy fejlett biztonsági rendszerek segítségével és városrészek monitorozásával kiszűriék a potenciális bűnelkövetőket, és megelőzzék a bűncselekményeket nagyvárosi környezetben. Az év során az Alcsoport folytatta a projekt adatvédelmi vonatkozásainak megtárgyalását, kiterjesztve a vizsgálódást a COM által támogatott tudományos projektekre is.

A Közadat Újrahasznosítási (Public Sector Information Reuse, PSI) Irányelv módosításával kapcsolatos bizottsági javaslat, vagyis a közadatok kereskedelmi és nem-kereskedelmi célú újrahasznosításának összefüggéseivel kapcsolatban 2013. június 5-én a WP29 elfogadta a 06/2013. sz. véleményt (WP 207) a PSI adatok újrahasznosításáról.

Az elektronikus aláírásra vonatkozó és jelenleg hatályban lévő 1999/93/EK irányelv helyébe lépő, az „Európai Digitális Menetrend” keretében a Bizottság által beterjesztett (eSignature) Rendelet-tervezethez [COM(2012) 238f] kapcsolódva az év második felében a munka fókuszja áttevődött a holland társhatóság által készített kérdőív megtárgyalására. A cél az, hogy átfogó képet kapjanak a tagállamokban működő elektronikus azonosítás/hitelesítési szabályokról, azok szintjeiről, de mivel olyan fokú eltérések mutatkoznak a tagállami szabályozásokban és gyakorlatokban, hogy nem célszerű a kérdésben egységes iránymutató vélemény elfogadása, ez a kérdés lekerült a napirendről.

A távközléssel foglalkozó nemzetközi adatvédelmi munkacsoport (International Working Group on Data Protection in Telecommunication)

A NAIH továbbra is aktív szerepet tölt be a berlini adatvédelmi biztos által létrehozott, telekommunikációs ágazatot érintő nemzetközi adatvédelmi munkacsoport munkájában is, mely a távközlés adatvédelmi kockázatai mellett az internet és az új információs technológiák jelentette adatvédelmi kihívásokat is folyamatosan figyelemmel kíséri. Ajánlások megfogalmazása mellett a legnagyobb adatkezelők képviselőivel közvetlenül is tartja a kapcsolatot, hogy naprakész

maradjon az új technikai kihívások okozta adatvédelmi kockázatok megismerésében. Az Európán kívüli adatvédelmi hatóságokat is tömörítő munkacsoport 2013-ban rengeteg új és jövőbe mutató témával foglalkozott. Memorandumot fogalmazott meg az internetes böngészés követéséről (webtracking), amelyet a NAIH is támogatott az adatvédelmi biztosok éves konferenciáján, de a dokumentumok közül kiemelendő a „big data” jelenség adatvédelmi dilemmáival, illetve a drónok használatának adatvédelmi kérdéseivel foglalkozó memorandum tervezetek. A jövő egyik nagy adatvédelmi kihívása várhatóan a „big data” dilemmából ered, ugyanis az internetes nagyvállalatoknál felhalmozódó hatalmas mennyiségű adatállományból különböző adatbányász algoritmusok segítségével nagyon részletes profil és egyéb fontos megállapítások nyerhetők ki meghatározott természetes személyekre vonatkozóan. Ennek megfelelően a hatalmas anonim vagy pszeudoanonim adatállományok is veszélyeket hordozhatnak az egyének magánszférájára, különösen, ha megfelelő számítási kapacitással és technikával célzottan kívánnak következtetéseket gyűjteni meghatározott érintettről vagy érintettek egy csoportjáról.

Az őszi ülés egyik nagy érdeklődéssel várt napirendi pontja a Google Inc. prezentációja volt, amelyen bemutatták a forradalmian új készüléket, a Google Glass-t.

A NAIH elnökhelyettese kipróbálja a Google Glass okos szemüveget

A Google Glass egy okos szemüveg, amely a felhasználó szeme előtt álló apró, 2-3 cm átmérőjű lencséből áll. Ezen a lencsén, mint egy áttetsző monitoron látja a szemüveg viselője a Google Glass által megjelenített képeket. Ez nem önálló eszköz, csupán bluetooth kapcsolaton közvetíti az androidos okostelefon információit, illetve a készülék hangutasítással is vezényelhető. Az „OK Glass” parancs elhangzását követően a szemüveggel többek között fotót, videófelvételt készíthetünk, webkeresést folytathatunk le, navigálhatjuk magunkat a Google Maps segítségével. Vakok és gyengénlátók is hasznosíthatják a szemüveg funkcióit, például egy gyengén látó felhasználó megoszthatja látó segítőivel a szemüveggel készített képeket, hogy megtudja, a boltban kiválasztott ételkonzerv tartalmaz-e számára allergén anyagot. Természetesen a NAIH munkatársai elsősorban nem a Google Glass forradalmi jellegére voltak kíváncsiak, hanem azokra az adatvédelmi aggályokra, amelyek miatt a szemüveget az Egyesült Államokban már előre kitiltották számos nyilvános helyről: a szemüveg titkos megfigyelésre biztosít lehetőséget. A bemutató során megfigyelhető volt, hogy a szemüveg lencséjén megjelenik a rögzített kép, így bárki láthatja, hogy a szemüveg viselője éppen videót rögzít, ugyanakkor az adatvédelmi szakemberek azt szeretnék, hogy a szemüveg egyértelmű jelet adjon arról, hogy használója éppen képfelvételel készíti.

További kérdés, mi történik a Google Glass által a felhasználó viselkedéséről gyűjtött személyes adatokkal. A szemüveg használata során a felhasználó keresései, földrajzi helyzete, felvételei, megtekintett bejegyzései mind-mind értékes marketing információt jelentenek, amely révén a Google közvetlenül a szemüvegen keresztül „keresheti meg” személyre szabott reklámüzenetekkel a felhasználót. Ez akár különleges személyes adatokat (pl. politikai, világnézeti meggyőződés, szexuális preferencia stb.) is érinthet. A Google – a szemüveg prototípus jellegére hivatkozva – egyelőre nem adott arra választ, hogyan kívánja a fenti aggályokat kezelni.

A munkacsoport ülésével egy időben a berlini Internationale Funkausstellung (IFA) kiállításon a Samsung bemutatta okos óráját, tehát a viselhető számítástechnika (*wearable computing*) megérkezett mindennapjainkba. Ennek megfelelően kiemelt jelentőségű, hogy a NAIH munkatársai testközelből tapasztalhatták meg az új technika úttörő darabjainak a működését, illetve hazai és nemzetközi együttműködése révén folyamatosan figyelemmel kísérhetik az új információs technikák adatvédelmi kihívásait.

Unió kötelezettségeiből fakadó hazai adatvédelmi hatósági ellenőrzések

A NAIH 2013-ban ellenőrzést folytatott le a Sirene Irodában, az Europol nemzeti egységénél, az Eurodac nemzeti egységénél, valamint a belgrádi és kisinyovi nagykövetségeken. Összességében megállapítható, hogy az ellenőrzött szerveknél a vonatkozó uniós és hazai jogszabályoknak megfelelően zajlik az adatkezelés.

Magyarország Prümi gépjármű-nyilvántartási adatcsere-rendszerhez történő csatlakozása érdekében hazánkba látogatott egy 3 fős értékelő delegáció, amely ellenőrizte a Prümi rendszerhez (EUCARIS) való csatlakozás feltételeit: a hazai jogi és technikai implementáció helyzetét. A delegáció hivatalos programjában a NAIH is részt vett, részletesen számot adott a hazai külső adatvédelmi rendszerről és eljárásokról.

Csatlakozás nemzetközi szervezetekhez

A NAIH 2013 végére csatlakozott a Global Privacy Enforcement Network-höz (GPEN). A 2008-ban alakult és mára 31 tagot számláló nemzetközi szervezet egy 2007-ben napvilágot látott OECD ajánlás nyomán jött létre, amelynek fő célja, hogy nemzetközi szinten elősegítse az adatvédelmi jogszabályok, határozatok végrehajtását. Ennek keretén belül a tagok megvitatják az adatvédelmi jogszabályok, határozatok végrehajtásának problematikus pontjait, megosztják egymással a legjobb tapasztalataikat a határon átnyúló ügyek tárgyában, közös végrehajtási prioritásokat állapítanak meg, továbbá támogatják a közös fellépéseket és tájékoztató kampányok szervezését.

IV. Adatvédelmi hatósági ügyek

Az összes ügyszám képest százalékosan nem magas a hatósági ügyek száma, jelentőségük azonban ennél lényegesen nagyobb. A határozatokban foglaltak komoly erővel bírnak a joggyakorlat alakításában, mivel kikényszeríthető a végrehajtásuk, és a „puha” ombudsmani eszközökhöz képest határozottabb állami fellépést tesznek lehetővé. Iránymutatásul szolgálnak minden adatkezelő számára.

A nem egyszer 20-30 oldalas határozatok nagy hangsúlyt helyeznek az adatkezelés körülményeinek feltárására, a tényállás tisztázására. Előfordul, hogy a kezdő iratokban, levelezésben leírt adatkezelés egészen másként mutatkozik meg az adatkezelés részleteinek és gyakorlatának megismerése után. A hatósági ügyekben az eljárási garanciák és a közigazgatási eljárási cselekmények szerepe kiemelkedő a Hatóság által intézett többi ügyszám képest.

1. Az adatvédelmi hatósági eljárásról általában

Minden hatósági eljárás hivatalból indul, akkor is, ha panaszbeadvány előzte meg. Gyakran van vizsgálati eljárási előzmény - ennek információi a hatósági eljárásban figyelembe vehetőek és felhasználhatóak.

A Hatóságnak mérlegelési jogköre van abban, hogy milyen ügyekben, milyen panaszok alapján indít hatósági eljárást. Az eljárás megindítása jogszabály erejénél fogva akkor kötelező, ha valószínűsíthető a jogellenesség, és az adatkezelés:

- személyek széles körét érinti
- különleges adatokat érint
- nagy érdeksérelmet vagy kárveszélyt idézhet elő

Az Infotv. és a Ket. együttesen alkalmazandó az eljárás során. Ez számos hasznos jogértelmezési és jogalkalmazási tapasztalatot hozott. Elmondható, hogy mostanra kialakult az új eljárásfajta, az adatvédelmi hatósági eljárás menete, belső szabályozása, lefolytatásának szempontjai és keretei.

Az ügyintézési határidő 2 hónap, amely egy alkalommal meghosszabbítható. Egy-egy kiterjedtebb, általános adatkezelési gyakorlatot áttekintő ügyben sajnos

ez az ügyintézési idő nem elegendő, különösen akkor, ha az adatkezelő nem együttműködő, illetve ha helyszíni vizsgálatra vagy több végzés megküldésére van szükség. A 2013-ban folytatott összesen 40 hatósági ügy mintegy felénél élt a Hatóság az ügyintézési határidő egyszeri meghosszabbításának lehetőségével.

2. Egyes eljárásjogi kérdések

2013-ban – az ellenőrzési terv témakörein túl – az alábbi adatkezelések tekintetében folytatott le hatósági eljárást a Hatóság:

- ingatlanközvetítő franchise-hálózat adatkezelése
- adatbázis-marketing
- munkahelyi laptopon kezelt magánadatok
- munkaerő-közvetítő cég adatkezelése
- egészségügyi dokumentáció kiadása
- adatlopási incidens
- anonim álláshirdetések
- telemarketing
- hegyközségek adatkezelése
- bűncselekményről való tudósítás
- képviselő-testületi ülésen született döntések nyilvánosságra hozatala
- ingatlanhirdetések
- tanfolyamszervezés
- irattárolás
- diákok adatainak kezelése

A hatósági ügyek többségében jogkérdés, valamely adatvédelmi követelmény érvényesülésének vizsgálatára került sor, de néhány esetben az ügy adatbiztonsági, technikai kérdéseket is felvetett.

A vizsgált adatkezelők tekintetében elmondható, hogy az eljárások a legnagyobb számban gazdasági társaságokkal szemben folytak, ezek közül egy társaság 3 hatósági eljárásnak is alanya volt más-más fajta adatkezelések tekintetében.

Vizsgált szerv típusa	Eljárások száma
Állami szerv	1
Helyi önkormányzat és intézményei	7

Civilszervezet	2
Gazdasági társaság	31
Magánszemély	5

3. Az adatvédelmi hatósági eljárás szakaszai

A Hatóság eljárása több szakaszra bontható:

- előzmény
- vizsgálat
- határozathozatal
- teljesítés ellenőrzése
- végrehajtás

A hatósági eljárás az első eljárási cselekménnyel, illetve az ügyfél/ügyfelek értesítésével kezdődik, ezt megelőzően azonban belső egyeztetés alapján vezetői döntés születik arról, hogy indokolt-e az adott ügy, adott adatkezelő hatósági eljárásban való megvizsgálása, hivatalból való ellenőrzésre való kijelölése. Ennek mérlegelése során figyelembe vehetőek a vizsgálati eljárás tapasztalatai, az Infotv. által megjelölt kötelezően vizsgálandó esetek, illetve az ellenőrzési tervben foglaltak. Természetesen az ügyindítás korlátja a létszám is, ugyanis a hatósági ügyintézésrel jelenleg 5 fő foglalkozik a Hatósági Ügyek Osztálya keretén belül.

Maga a vizsgálat, a hatósági eljárás lefolytatása a Ket. által meghatározott, szabályozott keretek között folyik. A Hatóság elsődleges kötelessége a tényállás tisztázása, a vizsgált szerv adatkezelésének pontos megismerése. Ennek érdekében az eddig leginkább felhasznált hatósági eszközök, bizonyítékok:

- az ügyfél nyilatkozatai
- iratok, dokumentumok, különös tekintettel az adatvédelmi szabályzatra és a belső szabályozásra
- helyszíni ellenőrzés
- tesztregisztráció
- az elektronikus nyilvántartások, használt szoftverek működésének megismerése
- honlapok áttekintése

Az ügyek döntő többségében határozathozattal zárul az eljárás, tehát valamilyen jogsértés megállapítására sor kerül. Egy esetben eljárást megszüntető

végzést adtunk ki. Erre akkor kerülhet sor, ha a tényállás a határozat meghozatalához szükséges mértékben nem volt tisztázható, vagy ha az eljárás jogsértést nem tárt fel.

A Hatóság határozata a közléssel jogerőssé válik. Jellemzően 15 napos határidő áll rendelkezésre a bírság befizetésére, illetve 30 nap az egyéb rendelkezések végrehajtására. A bírósági felülvizsgálat 30 napon belül kérhető.

Az Infotv. alapján alkalmazható szankciók az alábbiak:

A Hatóság elrendelheti a személyes adatok

- helyesbítését
- zárolását, törlését vagy megsemmisítését
- illetve az érintett tájékoztatását.

A Hatóság megtilthatja

- a jogellenes adatkezelést, adatfeldolgozást
- az adatok külföldre továbbítását.

A fentiekén túl lehetőség van bírság kiszabására, amelynek összege százezertől tízmillió forintig terjedhet.

Külön következmény lehet a határozat azonosító adatokkal történő nyilvánosságra hozatala. A Hatóság a döntéseit, határozatait a honlapján nyilvánosságra hozza. A határozatok közzététele sok esetben az adatkezelők megnevezésével történik.

A Hatóság minden esetben vizsgálja a határozatában foglaltak végrehajtását, erről tájékoztatást kér, és érdemben megvizsgálja a megtett intézkedéseket illetve az adatkezelés megváltoztatását, és megítéli, hogy az ténylegesen megfelel-e a határozatban foglaltaknak.

Amennyiben a kötelezett a kiszabott bírságot nem fizeti meg, akkor a Hatóság fizetési felszólítás küldése és ennek eredménytelensége esetén elrendeli a határozat végrehajtását, és a végrehajtás foganatosítása érdekében az állami adóhatósághoz fordul. 5 esetben volt szükség fizetési felszólítás küldésére, 2 esetben pedig végrehajtási eljárást indított a Hatóság.

Lehetőség van részletfizetés kérelmezésére. A 2013. évi, bírságkiszabással járó ügyek közül 3 esetben kért a kötelezett részletfizetési kedvezményt, a Hatóság ezt mindegyik esetben engedélyezte.

Bíróságtól kérelmezhető a határozat végrehajtásának felfüggesztése. A bíróságok döntései alapján erre eddig egyetlen egy esetben sem került sor.

4. Határozatok

2013-ban a Hatóság összesen 40 hatósági eljárást indított illetve folytatott le. A beszámoló írásának időszakában 4 eljárás még folyamatban van. A 40 ügyből 35 ügy határozathozattal zárult, továbbá a 2012-ről áthúzódó ügyekben is határozathozatalra került sor.

2013. évi lezárt hatósági ügyek száma:	36
ebből határozattal lezárt:	35
végzéssel lezárt:	1
Folyamatban lévő hatósági ügyek száma:	4
Összesen	40

A Hatóság által leggyakrabban alkalmazott szankció a bírságkiszabás. A fizetendő bírság összege nagy szóródást mutat. A bírság-megállapítás szempontjait mérlegelve a Hatóság 10 esetben a bírság minimális összegét tartotta indokoltnak illetve a bírság kiszabásától eltekintett. A határozatok mintegy fele százezres nagyságrendű, vagyis 100 eFt és 1 MFt közötti összegű bírságot állapított meg. Milliós nagyságrendű bírság kiszabása 7 ügyben történt, maximális bírságot azonban egy ügyben sem talált indokoltnak a Hatóság.

Bírság összege	Határozat
minimum, azaz 100.000 Ft	6 db
100.000 - 1.000.000 Ft	18 db
1.000.000 - 10.000.000 Ft	7 db
bírság kiszabására nem került sor	4 db

A 2013. évi ügyekben kiszabott bírság összesen 23 250 000 Ft, azonban ez az összeg még módosul a beszámolóírás időszakában folyamatban lévő ügyek lezárultával kiszabott bírságok összegével. A bírság a központi állami költségvetés bevétele, a NAIH ebből nem részesül. A bírságot a kötelezett a Hatóságnak fizeti be, majd azt egy központi számlára kell átutalunk.

Amennyiben a határozathozatal után a határozat végrehajtása és annak ellenőrzése megtörtént, és bírósági jogorvoslatra sincs már lehetőség, akkor az eljárást a Hatóság véglegesen lezártnak tekinti.

2013. év	
Végleg lezárt	19
Lezárt	17
Folyamatban lévő	4
Összesen:	40

5. A 2013. évi ellenőrzési terv

A Hatóság kijelölt három olyan területet, témát, amelyre különös figyelmet kíván fordítani, és ellenőrizni egyes adatkezelőket hivatalból indított vizsgálatok keretében. Ezek a szakterületek az alábbiak voltak:

1. internetes honlapok adatkezelése, regisztrációs folyamata az érintettek, felhasználók jogainak érvényesülése szempontjából, különös tekintettel a kiskorúak adatainak kezelésére
2. helyi adó adatainak elektronikus közzététele, az Infotv. és az adózás rendjéről szóló törvény vonatkozó rendelkezései betartásának ellenőrzése a nagyobb települések honlapjainak áttekintésével
3. követeléskezeléssel, tartozás-behajtással foglalkozó cégek adatkezelése

5.1. Internetes honlapok adatkezelése, regisztrációs folyamata az érintettek, felhasználók jogainak érvényesülése szempontjából, különös tekintettel a kiskorúak adatainak kezelésére

A Hatóság az internetes honlapok adatkezelése tárgyában indult eljárásokban – függetlenül az adott panasz tárgyától, illetve a hivatalból észlelt jogsértés természetétől – célul tűzte ki a honlapokon megvalósított adatkezelési folyamat egészének vizsgálatát, így az érintettek Infotv. 20. § (2) bekezdésében foglaltak szerinti előzetes tájékoztatása tartalmának, a regisztráció teljes folyamatának, a kezelt adatok körének, az Infotv. 14. §-ban foglalt felhasználói jogok érvényesít-

hetőségének ellenőrzését. Ezen vizsgálatok során külön figyelmet fordított a Hatóság a kiskorúak adatainak kezelésére.

A kiskorúak, mint adatalányok kiemelését az indokolta, hogy szemben az Avtv.-vel, mely nem határozta meg az érvényes jognyilatkozat (hozzájárulás) korhatárát, az Infotv 6. § (3) bekezdésébe új rendelkezésként került be, hogy a 16. életév betöltése után a kiskorú önállóan nyilatkozhat személyes adatainak felhasználásáról, az erre vonatkozó jognyilatkozata érvényességéhez nem szükséges törvényes képviselőjének beleegyezése vagy utólagos jóváhagyása.

A jognyilatkozatok érvényességének, így a kiskorúak adatainak kezeléséhez adott hozzájárulás érvényességének vizsgálatokor szükséges a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (a továbbiakban: Ptk.) szabályainak alkalmazása is. A Ptk. 12/C. § (1) bekezdése értelmében a 14 éven aluli kiskorú jognyilatkozata semmis, tehát adatai kezeléséhez sem adhat érvényes hozzájárulást, nevében a törvényes képviselője járhat el. A Ptk. 12/A. § (2) bekezdése szerint „a korlátozottan cselekvőképes kiskorú nyilatkozatának érvényességéhez – ha jogszabály kivételt nem tesz – törvényes képviselőjének beleegyezése vagy utólagos jóváhagyása szükséges.” Az említett jogszabályi kivételt az Infotv. 6. § (3) bekezdése tartalmazza. A jogalkotó az Infotv.-nek ezzel a rendelkezésével tehát kiemelte a 16 és 18 év közötti kiskorúakat a főszabály rendelkezése alól, melyből a jogalkotónak az a szándéka is kiolvasható, hogy a 14 és 16 év közötti kiskorúak esetében továbbra is szükséges a személyes adatok kezeléséhez adott hozzájárulás érvényességéhez a törvényes képviselő beleegyezése vagy utólagos jóváhagyása, amivel egybecseng a Ptk. korlátozottan cselekvőképes kiskorúakra vonatkozó főszabálya.

A Hatóság egy többféle honlapot üzemeltető társaság adatkezelésének vizsgálata során találkozott azzal a gyakorlattal, hogy az említett adatkezelő által üzemeltetett társkereső oldalakon 16 éven aluli kiskorúak is regisztrálhattak a törvényes képviselő beleegyezése, illetve utólagos jóváhagyása nélkül. Ezután áttekintette az interneten található társkereső, párkereső honlapokat, és azokat, amelyek az tapasztalta, hogy 16 év alatti gyerekek is szerepelnek rajta – az ellenőrzési terv keretén belül – ellenőrzésre kijelölte.

A Hatóság álláspontja szerint a gyermekek és kiskorúak mindenekfelett álló érdekét kell figyelembe venni online tevékenységük és az interneten közzétett személyes adataik tekintetében. Különösen igaz ez az ismeretségi hálózatok vonatkozásában. Ezen közösségi hálózatépítő oldalak közül leginkább a társkereső oldalak hordoznak magukban igazi kockázatokat, hiszen szemben a közösségi

oldalakkal, melyeknek a barátokkal való kapcsolattartás a fő funkciója, a társkereső oldalak célja ismeretlenekkel való kapcsolatfelvétel lehetővé tétele. Tekintettel arra, hogy egy ennyi idős kiskorú esetében nem tekinthető egy társkereső oldalon megadott – az adatai kezeléséhez való hozzájárulást jelentő – nyilatkozattétel a mindennapi élet szokásos szükségleteinek fedezése körébe tartozó kisebb jelentőségű szerződésnek, így a Hatóság álláspontja szerint szükséges a jognyilatkozat érvényességéhez a törvényes képviselő beleegyezése, vagy utólagos jóváhagyása.

A fenti követelmény betartására kell törekedni akkor is, ha a jóváhagyás valódisága nehezen ellenőrizhető. Ellenkező esetben a honlap működtetője abban működik közre, hogy gyermekek párkapcsolat/szexuális kapcsolat céljából elérhetőek legyenek, mely elvezethet ahhoz is, hogy bűncselekmény áldozataivá váljanak.

Nem hunyhatunk szemtől, ha gyermekek szerepelnek és elérhetőek párkapcsolat létrehozása céljából fenntartott honlapokon, és nem adható hallgatólagos jóváhagyás egy ilyen gyakorlat létezéséhez. Ennek felvállalása és kimondása szükséges még annak ismeretében is, hogy a regisztráció szabályai és a jogszabályi előírások könnyen kijátszhatóak. Ekkor azonban a kérdés már nem az adatkezelő, hanem a gyermek/szülő felelősségi körébe tartozik, illetve nagyobb társadalmi problémaként létezik.

Az EU szervei is hangsúlyozzák ezen kérdés fontosságát (a 95/46/EK irányelv 29. cikke alapján létrehozott adatvédelmi munkacsoport 5/2009. számú véleménye az ismeretségi hálózatokról, az Európai Parlament és a Tanács 2006/952/EK számú ajánlása, valamint a Bizottság COM (2011) 556. számú, Gyermekek védelme a digitális világban című jelentése), kiemelve, hogy ezen a területen igen eltérő szintű védelmet nyújtanak a tagállamok. Az interneten fellelhető, a kiskorúak egészséges lelki, szellemi fejlődésére káros hatással lévő tartalmaknak csak egy kisebb része származik közvetlenül hazánkból, jóval jelentősebb arányban ered más uniós tagállamokból és még inkább az Európai Unió kivülről, így egységes védelem ezekkel szemben nagyon nehezen valósítható meg. Addig viszont, amíg ilyen harmonizált védelem meg nem valósul, a Hatóság álláspontja szerint a hazai viszonyok között elérhető maximális védelemre kell törekedni a gyermekek és kiskorúak személyes adatainak interneten történő közzétételével és az online tevékenységeik során elérhető tartalmak megfelelő szűrése érdekében.

A Hatóság ennek érdekében mintegy ötven társkereső oldal regisztrációs folyamatát ellenőrizte a tekintetben, hogy lehetséges-e 16 éven aluli kiskorúként

regisztrálni az adott oldalon anélkül, hogy a törvényes képviselő hozzájárulását kérné az adatkezelő. Az elvégzett tesztregisztrációk során tapasztaltak alapján 18 társkereső oldal adatkezelése tárgyában indított adatvédelmi hatósági eljárást a Hatóság. Az érintett honlapokon összesen mintegy 4200² olyan adatlapot fedezett fel a Hatóság, amelyeken 16 éven aluli kiskorúak – a legfiatalabb életkor 10 év volt – adatait tették közzé párkapcsolat létrehozatala céljából.

A fenti hatósági eljárások során a Hatóság összesen 2.900.000 Ft³ adatvédelmi bírságot szabott ki az adatkezelőkre, kötelezte őket a jogellenesen kezelt személyes adatok törlésére, és adatkezelési gyakorlatuk átalakítására.

Az eljárások során az adatkezelők többnyire együttműködők voltak, és rövid időn belül törölték a jogellenesen kezelt személyes adatokat (a 16 éven aluli életkorral regisztrált kiskorúak adatlapjait), és változtattak a sérelmezett gyakorlatukon, általában a regisztrációs korhatár megemelésével.

Ügyiratszám	Adatlapok száma	Kiszabott bírság (Ft.)
NAIH-5951/2012/H.	3500 db	3.000.000
NAIH-798/2013/H.	484 db	1.500.000
NAIH-799/2013/H.	2500 db	450.000
NAIH-800/2013/H.	116 db	130.000
NAIH-801/2013/H.	331 db	200.000
NAIH-802/2013/H.	87 db	100.000
NAIH-803/2013/H.	278 db	170.000
NAIH-804/2013/H.	110 db	250.000
NAIH-805/2013/H.	335 db	100.000
Összesen	7741 db	5.900.000

2 A 2012-ben indult, első ilyen jellegű hatósági eljárással együtt 7.700 db jogellenesen létrehozott adatlapot talált a Hatóság.

3 A 2012-ben indult, első ilyen jellegű hatósági eljárással együtt összesen 5.900.000,-Ft adatvédelmi bírság került kiszabásra.

5.2. Helyi adó adatainak elektronikus közzététele, az Infotv. és az adózás rendjéről szóló törvény vonatkozó rendelkezései betartásának ellenőrzése a nagyobb települések honlapjainak áttekintésével

Az ellenőrzési terv alapján, mely szerint a 2013-as évben az állampolgári beadványokkal kapcsolatos hatósági eljárás mérlegelésén túl a Hatóság témavizsgálat keretében a helyi adó adatainak elektronikus közzétételére vonatkozó rendelkezések betartásának ellenőrzését irányozta elő, több település weboldalán közzétett adólista vizsgálatára került sor.

Az előzetes ellenőrzés vizsgálati szempontjai:

- élt-e a település vezetése az Art. 55/B. §-ában biztosított, a helyi adó és gépjárműadó tartozással rendelkezők személyes adatai közzétételének lehetőségével,
- a 2013. január 1-jétől hatályos Art. szabályainak megfelelően történt-e az elektronikus közzététel,
- az Infotv. 4. § (2) és (4) bekezdéseiben meghatározott adatkezelési elveknek megfelel-e az elektronikus közzététel.

Az ellenőrzési terv végrehajtása céljából a Hatóság az adólistákat elektronikusan közzétevő települési önkormányzatok hivatalos weboldalait áttekintette, ennek során összesen 173 település weboldalát vonta vizsgálat alá a fenti szempontok alapján.

Megállapítható, hogy a települések többsége nem élt az adótartozók listáját érintő elektronikus közzététel lehetőségével. Voltak önkormányzatok, ahol mind az Art., mind pedig az Infotv. rendelkezéseinek figyelembevétel tették közzé az adólistákat, azok adatait hetente, illetve havonta frissítik.

A vizsgált önkormányzatok tizede az Infotv.-t sértő módon tette közzé az adótartozással rendelkezők listáját, és ezen önkormányzatok körülbelül fele a 2012. évben hatályos Art. alapján (összeghatár: magánszemély – 1.000 Ft, gazdasági társaság – 10.000 Ft) állította azt össze.

Azon önkormányzati adóhatóságok adatkezelése tekintetében, amelyek az Infotv., valamint az Art. rendelkezéseit sértő módon éltek a törvényi felhatalmazással, a Hatóság adatvédelmi hatósági eljárást folytatott le.

Vizsgált önkormányzati honlapok	Közzététel		a közzététel megfelelő volt	eljárás indult
	volt	nem volt		
Főváros és kerületei	4	20	3	1
Megyeszékhelyek	3	15	3	0
Városok	3	112	3	0
Egyéb települések	15	1	12	3

2013-ban négy helyi adólista közzétételét vizsgáló adatvédelmi hatósági eljárás indult, a bírság összegét – figyelemmel a település nagyságára és gazdasági helyzetére – a Hatóság mérlegelési jogkörében eljárva határozta meg.

Határozat		Bírság összege	Végrehajtási eljárás	Bírósághoz fordulás
időpontja	száma			
2013.08.21.	NAIH-1300/2013/H	0,-	-	-
2013.08.21.	NAIH-1303/2013/H	150.000,-	-	-
2013.10.21.	NAIH-1305/2013/H	200.000,-	-	-
2013.08.30.	NAIH-1306/2013/H	200.000,-	-	-

A Hatóság eljárásai során vizsgálta a magánszemélyek 2012. évben, valamint a 2013. évben a helyi adótartozással összefüggésben nyilvánosságra hozott személyes, illetve adótitoknak minősülő adatainak a közzétételét.

A 2012. évben közzétett adatok vonatkozásában a következők állapíthatók meg: 2012. január 1-jétől 2012. december 31-éig az Art. 55/B. §-a adott törvényes jogalapot arra, hogy az önkormányzati adóhatóság helyi adó és gépjárműadó vonatkozásában a tízezer – magánszemélyek esetében az ezer – forintot elérő adótartozással rendelkező adózó nevét, címét és az adótartozás összegét az esedékességet követő 10. nap 0 órától a helyben szokásos módon közzétegye.

A vizsgált önkormányzatok adóhatóságai élve a törvényi lehetőséggel, 2012-ben hivatalos weboldalaikon közzétették a helyi adó vonatkozásában hátralékkal rendelkező magánszemélyek adatait. A felülvizsgálat során a Hatóság megállapította, hogy az önkormányzati adóhatóság – egy eset kivételével – frissítette a lista adatait, tehát gondoskodott az adatok pontosságáról, naprakészségéről.

A kivételt képező ügyben az adólista a helyi újság mellékleteként került a weboldalon közzétételre, mely kb. 470 fő magánszemély adatait (név, helység, utca, hátralék összege) tartalmazta. A Hatóság megállapította, hogy nem volt megfelelő az adatok Infotv. 4. § (4) bekezdése szerinti naprakészsége, pontossága, ezáltal sérült az adatok minőségének elve. Olyan adatok is elérhetőek maradtak a honlapon bárki számára hozzáférhető módon, amelyeket időközben el kellett volna távolítania.

ni onnan, egyrészt, mert időközben a tartozás összege megváltozott, másrészt, mert jogszabályváltozás okán megváltozott a közzétehető tartozás összeghatára.

A 2013. évben közzétett adatokról az alábbiak mondhatóak el: az Art. 2013. január 1-jével hatályos új 55/B. §-a szerint az önkormányzati adóhatóság helyi adó és gépjárműadó vonatkozásában a százezer – magánszemélyek esetében az ötvenezer – forintot elérő, 90 napon keresztül folyamatosan fennálló adótartozással rendelkező adózó nevét (elnevezését), lakóhelyét, székhelyét, telephelyét, adóazonosító számát és az adótartozás összegét a helyben szokásos módon közzéteheti.

A Hatóság álláspontja szerint kizárólag a feltételek folyamatos és egyidejű fennállása felel meg az alapjog korlátozásával szemben támasztott arányosság követelményének, vagyis az ötvenezer forintot elérő tartozásnak 90 napon keresztül folyamatosan fenn kell állnia ahhoz, hogy a közzététel megvalósulhasson.

Az ötvenezer forintos összeghatárt el nem érő adótartozások nyilvánosságra hozatala egyik esetben sem felelt meg sem az Art. hivatkozott rendelkezésének, sem pedig az Infotv. 5. § (1) bekezdésének. Az Art. 55/B. § (1) bekezdése szerinti összeghatár figyelmen kívül hagyásával olyan adózók személyes adatai is nyilvánosságra kerültek, akik személyes adatai közzététele tekintetében az önkormányzati adóhatóságnak erre nem volt jogalapja.

Mindemellett a vizsgálat tárgyát képező adatok adótitoknak is minősültek, ezért az érintett magánszemélyek esetében a jogalapot nélkülöző közzététel során a helyi adóhatóság megsértette az adózási adatokra vonatkozó, Art.-ban rögzített titoktartási kötelezettségét is.

Az ötvenezer forintot elérő adótartozások tekintetében kizárólag a 90 napja folyamatosan fennálló tartozást és adós-adatot tehetett közzé az önkormányzati adóhatóság. A vizsgált adatkezelők egyike sem tudta egyértelműen igazolni, hogy az ötvenezer forint feletti adótartozások a közzétételkor 90 napon keresztül folyamatosan fennálltak.

5.3. A követeléskezeléssel, tartozás-behajtással foglalkozó cégek adatkezelésének ellenőrzése

A 2012-ben indított és 2013-ra áthúzódtó hatósági eljárás tapasztalatai és az időközben írásban és telefonon érkezett panaszok alapján a Hatóság 2013. évi ellenőrzési tervében szerepelt a követeléskezeléssel, tartozás-behajtással fog-

lalkozó cégek adatkezelésének ellenőrzése. Az ellenőrzési terv alapján négy ilyen tevékenységet folytató cég adatkezelési gyakorlatának ellenőrzésére indított adatvédelmi hatósági eljárást a Hatóság.

A cégek saját, a polgári jog szabályai szerinti engedményezés útján szerzett követeléseiknek, vagy a megbízók követeléseinek behajtása során kezelnek személyes adatokat. Mind az engedményezés, mind pedig a megbízás alapján folytatott követeléskezelés kapcsán vizsgálandó, hogy az adatkezelők az adósnak nem minősülő harmadik személyek adatait milyen jogalappal kezelik. Ennek vizsgálata során a kiindulópontot az Infotv., valamint ágazati jogszabályok jelentik.

A Hatóság az eljárásai során azt vizsgálta, hogy a személyes adatok védelmére vonatkozó követelmények az adatkezelések során teljesülnek-e. Kiemelt vizsgálati szempont volt:

- Harmadik személyek adatai
- Új jogalapok alkalmazhatósága /Infotv. 6. § (1)/
- Adósokról kezelt adatok köre
- Előzetes tájékoztatás
- Eltérő célú adatkezelés, adatok felhasználása saját bevétel behajtására

Az adatvédelmi hatósági eljárások közül a beszámolási időszakban két ügyben született határozat, további két cég ügyében az eljárás még folyamatban van. A Hatóság az eljárásai során helyszíni ellenőrzéseket is tartott, és egy esetben informatikai igazságügyi szakértő közreműködését vette igénybe.

A vizsgált cégek egy része engedményezés, mások megbízás alapján végzik az adósságbehajtási tevékenységet. Ha az adatátvitel jogalapja a megbízási jogcím, akkor a Ptk. rendelkezései alapján a követelés behajtása a megbízó nevében történik, a jogosulti pozícióban nincs változás, a behajtó cég az alapjogviszony tekintetében harmadik személynek minősül. A cég, mint követeléskezeléssel, adósságbehajtással foglalkozó jogi személy a vonatkozó speciális ágazati törvényi felhatalmazások alapján is végezheti a megbízási – közüzemi szolgáltatók, bankok, telekommunikációs cégek – által átadott, a követelések érvényesítéséhez szükséges személyes adatok kezelését.

A Ptk.-ban szabályozott engedményezés során az adós adatai az engedményes birtokába kerülnek. Az engedményező részéről az engedményes részére a szerződés megkötésével egyidejű adattovábbítás adatvédelmi szempontból nem kifogásolható, hiszen ha a kötelezett hozzájárulása a Ptk. szerint magához az

engedményezéshez sem szükséges, nyilvánvalóan nem szükséges azon adatok átadásához sem, amelyeken az engedményezés alapul.

A jogszerű adattovábbítás másik lehetősége, ágazati jogalapja a Hpt. 51. § (1) bekezdés c) pontja, mely szerint a pénzügyi intézmény követelés eladásához, érvényesítéséhez szükséges adatokat, banktitkot továbbíthat. Azonban ez nem jelent felhatalmazást arra, hogy a követelés behajtását a továbbiakban végző engedményes az ügyféladatokat másoknak továbbítsa, tájékoztatást adjon olyan személynek, aki az engedményezésnek nem alanya – azzal a céllal, hogy az ő segítő közreműködésével hajtsák be a fennálló követelést. Több polgár vitatta és panaszkolta a hitelezőkkel jogviszonyban nem álló harmadik személyek (rokonok, szomszédok) telefonon való felhívását és az adósoknak szóló üzenetek átadására való felkérését illetve ezek jogszerűségét.

A Hatóság által kialakított álláspont szerint a követelés jogosultja, mint hitelező, illetve annak megbízottja a hozzá – az alapkövetelésből – jogszerűen jutott személyes adatokat használhatja fel arra, hogy az adósát a követelése megfizetésére felhívja. A követelés kezelője nem kapcsolhatja össze az adósok adatait más, a jogviszonyban nem érintett személyek adataival, mert ez ellentétes az Infotv. 4. §-ában foglalt célhoz kötöttség és szükségesség elvével.

A cégeknek az a kialakított eljárási gyakorlata, hogy amennyiben az adóst az általa megadott telefonszámán nem éri el, vagy az adós nem együttműködő, akkor nyilvános telefonkönyvből úgy keresnek az adóshoz elérhetőséget, hogy vele jogviszonyban nem álló harmadik személyeket – szomszéd, rokon, falubeli (a követeléssel, mint alapüggyel semmilyen szempontból kapcsolatba sem hozható személyek) – telefonon felhívják. A telefonhívások során a cégek az elektromos nyilvántartásban, a követeléskezelő szoftverben, az adósra vonatkozó információk között rögzítik a hívott telefonszámot, a hozzá tartozó nevet, – akivel a beszélgetést folytatták – a beszélgetés lényegét, „eredményét”.

A nyilvános telefonkönyvben való szerepeltetéshez adott hozzájárulás a Hatóság álláspontja szerint nem terjed ki erre a további adatkezelésre, nem jelent felhatalmazást a követeléskezelés körében megvalósuló adatkezelés során való felhasználásra. Ahhoz, hogy ezeket a telefonszámokat illetve az egyéb adatokat rögzítsék, más adatokhoz kapcsolják stb., az érintett külön, erre vonatkozó hozzájárulására van szükség.

Az érintett hozzájárulása akkor tekinthető az adatkezelés jogalapjának, ha a hozzájárulás az Infotv. 3. § 7. pontjának (valamint az Európai Unió 29-es munka-

csoportjának 15/2011. számú véleményének) megfelelően önkéntes, határozott, tájékozott és félreérthetetlen.

Az Infotv. 20. § (1)-(2) bekezdésében foglaltaknak megfelelő előzetes tájékoztatáson alapuló hozzájárulás megadásának szükségeszerű előfeltétele, hogy az érintettet tájékoztassák az ügyintézővel folytatott beszélgetés és az ahhoz tartozó egyéb személyes adatok rögzítéséről, az adatkezelés céljáról, jogalapjáról, időtartamáról, valamint arról, hogy milyen feltételek mellett kezelik az adatokat.

Az adatkezelő nem adhat továbbá téves tájékoztatást sem a harmadik személyek felhívása során. Az Infotv. 4. § (1) bekezdésében előírja, hogy a személyes adatok felvételének tisztességesnek és törvényesnek kell lennie, mely értelem szerűen nem valósulhat meg olyan esetben, amikor a személyes adatokat megszerzeni kívánó személy önmagát másnak kiadva (hivatalos személy, barátnő, ismerős) kísérel meg adatokat gyűjteni az adósáról.

Megjegyzendő, hogy a követeléskezelő nem is adhat pontos tájékoztatást az adatkezelő személyéről, az adatkezelés céljáról, mivel adósokra vonatkozó információt nem továbbíthat illetékteleneknek – ezáltal jogellenes adatkezelés valósulna meg. Így viszont nem tud megfelelő tájékoztatást nyújtani a felhívottaknak, akik ennek megfelelően nem tudnak megalapozott döntést hozni adataik rendelkezésre bocsátásáról – ennél fogva a hozzájárulás nem lehet elfogadható jogalapja a hivatkozott adatkezelésnek.

A hatósági eljárások egy részében bizonyítás nyert, hogy a vizsgált cégek az érintett szomszédokkal folytatott telefonbeszélgetések hangfelvételeinek, név, telefonszám és lakcím adatainak kezeléséhez az érintettek hozzájárulását nem szereztek be, a telefonbeszélgetések során nem adtak tájékoztatást arról, hogy az adatokat rögzíteni kívánják, arról sem, ki és milyen célból végzi a rögzítést, továbbá nem kérték a felhívottak beleegyezését a rögzítéshez, nyilvántartáshoz.

Jogalap meglétén kívül a jogszerű adatkezelés feltétele az Infotv. 4. §-a szerinti célhoz kötöttség és szükségesség elvének való megfelelés is. Eszerint csak olyan személyes adat kezelhető, amely az adatkezelés céljának megvalósulásához elengedhetetlen, és a cél elérésére alkalmas, de csak a cél megvalósulásához szükséges mértékben és ideig. Tehát az adatkezelésbe bevont érintettek körét és a cél eléréséhez szükséges adatfajtákat az adatkezelés célja határozza meg. Ennek az elvnek az érvényesülését szigorú mércével kell mérni, ugyanis az Infotv. az „elengedhetetlen” fordulattal azt mondja ki, hogy az adatkezelés

céljához feltétlenül szükséges, a céllal egyértelműen kapcsolatban lévő adatok használhatóak. Ez azt is jelenti, hogy nem gyűjthetők olyan személyes adatok, amelyek eshetőlegesen, bizonytalan módon esetleg kapcsolatba hozhatóak az adatkezelés céljával illetve az adott adatkezelés adataival.

A hitelezővel jogviszonyban nem álló harmadik személy (az adós rokona, szomszédja, ismerőse) - nyilvános telefonkönyvben lévő - telefonszámának a cégek üzleti érdekének érvényesítése céljából történő felhívása, és a hívott fél személyes adatainak a követeléskezelő szoftverben való kezelése az adatkezelő szempontjából alkalmas lehet arra, hogy esetlegesen elősegítse a követelés fizetési meghagyás vagy bírósági végrehajtás nélküli érvényesítését, de nem elengedhetlenül szükséges a kintlévőség behajtásához. A cégeknek az üzleti érdeke önmagában nem indokolja a hitelezővel jogviszonyban nem álló harmadik személy személyes adatai kezelésének szükségességét.

A hitelező, valamint a követeléskezelő magával a követeléssel kapcsolatos adatkört használhatja fel jogszerűen. Nem kapcsolhatóak ehhez az adatkörhöz olyan személyes adatok, amelyek nem az eredeti jogviszonyra vonatkoznak, továbbá nem ezen jogviszony részeseinek, alanyainak (adós, kezes) az adatai. Másképpen fogalmazva: a nem adósnak minősülő harmadik személyek adatainak rögzítése, nyilvántartása azért is kifogásolható, mert nincs olyan jogszerű, elfogadható adatkezelési cél, amely ezen személyek adatainak – név, telefonszám, cím – kezelését feltétlenül szükségessé, vagy akár csak elfogadhatóvá tenné. Bizonyos személyek adatainak rögzítése egy tőlük teljesen független adatkezelési cél, illetve egy rájuk semmilyen szempontból sem vonatkoztatható jogviszony miatt nem indokolható és egyáltalán nem szükséges, továbbá indokolatlan beavatkozást jelent ezen érintettek magánszférájába. Az adós részére való üzenet átadása vagy az adósról információk gyűjtése nem olyan célok, amelyek érdekében lehetőség lenne kívülálló, harmadik személyek adatainak rögzítésére.

Méltányolható a követeléskezeléssel foglalkozó cégeknek az az üzleti érdeke, hogy a nem fizető embereket „rábíriák” arra, hogy tartozásukat rendezzék és kötelezettségeiket teljesítsék, azonban ezen cél eléréséhez csak olyan eszközöket, módszereket alkalmazhatnak, amelyek nem járnak a magánélet, a személyiségi jogok aránytalan korlátozásával, zavarásával.

A Hatóság teljes mértékben elfogadhatatlannak ítélte azt az információs önrendelkezési jogot sértő gyakorlatot, hogy a hívó féllel semmiféle jogviszonyban nem álló hívott fél személyes adatainak kezelése elleni tiltakozása esetén, a hozzájárulása nélkül rögzített telefonszám adatának törlését a követeléskezelő

megtagadja vagy egy újabb személyes adata (neve) megadásától teszi függővé. Egyes esetekben az adatkezelő e törlési kötelezettségének nem tett eleget, ezzel megsértette az Infotv. 14. § c) pontját. Minden adatkezelő kötelezettsége, hogy amennyiben az érintett kéri – a jogszabályban elrendelt adatkezelések kivételével – az érintett kérésének megfelelően törölje az általa kezelt személyes adatokat.

Ezen, törlésre vonatkozó kérések esetében nem teremtenek jogalapot az adatok további kezelésére az Infotv. 6. §-ának (5) bekezdésében foglaltak sem, mely szerint a hozzájárulás visszavonását követően is kezelhetőek az adatok az adatkezelő vagy harmadik személy jogos érdekének érvényesítése céljából, ha ez az adatvédelmi korlátozással arányban áll.

Mindegyik vizsgált követeléskezelő társaság esetén vizsgálati szempont volt az adatkezelésről adott tájékoztatás, és ez minden ügyben kifogásolható volt. Az eljárások alapján alapos okkal vonható le az a következtetés, hogy a megfelelő tájékoztatás hiánya nem egyedi esetekben fordult elő, hanem az általános adatkezelési gyakorlatot tükrözi.

Az egyik ügyben megállapítható volt, hogy a követeléskezelővel folytatott telefonbeszélgetést megelőzően az adataiknak nincs lehetőségük az adataik kezelésére vonatkozó információhoz jutni. A cég által kiküldött levél és a hozzá tartozó nyomtatvány adatkezelési tájékoztatást nem tartalmaz. Az adataiknak elektronikus úton sincs lehetőségük információhoz jutni, mert a cég honlapot nem tart fenn, az adatkezelési tájékoztatás elektronikus úton nincs közzétéve. A cég szabályzata szerinti, azaz az ügyfélfogadásra nyitva álló helyiségeiben kifüggesztett tájékoztatás a postai úton vagy telefonon történő adatgyűjtés esetén nem életszerű, nem nyújt könnyen hozzáférhető tájékoztatást, emellett az adataik előtt a hozzáférés helye sem ismert. Telefonos vagy személyes érdeklődés csak az esetek egy részében van, ez egyébként sem mentesíti a céget a kapcsolatfelvételtől történő tájékoztatási kötelezettsége alól.

A Hatóság véleménye szerint a törvényi kötelezettség ilyen adottságok mellett úgy lenne teljesíthető, ha az érintettek az első kapcsolatfelvétel alkalmával írásban kapnának megfelelő tájékoztatást.

A cég telefonos ügyfélszolgálatot működtető pénzügyi vállalkozásként rögzíti a beérkező hívásokat. Azonban sem a hangrögzítés célját, sem az annak megfelelő jogalapját jelentő tájékoztatás nem hangzik el a telefonbeszélgetések megkezdése előtt. Az adataik számára mindvégig nyilvánvalónak kellene lennie annak, hogy az adatkezelés mely jog gyakorlása vagy kötelezettség teljesíté-

se érdekében nélkülözhetetlen. Ezáltal válik lehetővé, hogy az ügyfél élhessen jogaival, tisztában legyen a kötelezettségeivel, valamint, hogy a hangfelvételt az adatalany is felhasználhassa, ha szükséges.

A Hatóság az eljárásai során az is vizsgálta, hogy a tisztességes adatkezelés elve hogyan érvényesülésül a cégek követeléskezelési tevékenysége során. Az Infotv. 4. § (1) bekezdése értelmében a személyes adatok felvételének és kezelésének tisztességesnek és törvényesnek kell lennie.

E két követelmény különválasztása világossá teszi, hogy az adatkezelés jogszerűsége nem szűkíthető le pusztán arra, hogy az adatkezelő formálisan betartja-e az adatkezelésre vonatkozó törvényi szabályokat, illetve rendelkezik-e formális joggal a személyes adatok kezelésére, tekintve, hogy a törvényhozó ezen túl az adatkezelés egészének tisztességességét is beemelte a jogszerűség keretei közé. Az adatkezelés tisztességes volta a törvényességnél tágabb követelmény, az érintett információs önrendelkezési jogának, és ezen keresztül magánszférájának, emberi méltóságának tiszteletben tartását jelenti: az érintett nem válhat kiszolgáltatottá az adatkezelővel, sem más személlyel szemben. Az érintett mindvégig alanya marad a személyes adatok kezelésével járó folyamatnak, és nem válik, nem válhat annak pusztá tárgyává.

Ezzel összhangban állnak a polgári jogi szabályok is. A törvényes céllal és joggal folytatott követeléskezelés során, az igények érvényesítése érdekében a felek a Ptk. 4. § (1) bekezdése értelmében „*a jóhiszeműség és tisztesség követelményeinek megfelelően, kölcsönösen együttműködve kötelesek eljárni*”. E kötelezettség megszegése esetén a követelés jogosultja nem vehet igénybe olyan eszközöket, módszereket, illetve nem alkalmazhat olyan eljárásokat, amelyek a természetes személy kötelezettek személyes adatai védelméhez, illetve a magánszférához való jogát sértenék vagy veszélyeztetnék.

Tisztességtelen, az adós személyes adatai védelméhez, illetve magánszférájához való jogát sértő módszer, ha a követeléskezelő a követelésben nem érintett személy útján kísérel meg az adósával a kapcsolatfelvételt. E körbe tartozik az is, ha a lakcím felhasználásával, a telefonkönyvből vagy a tudakozó igénybevételével felhívják az adós szomszédját vagy rokonait és kapcsolatfelvételt kezdeményező üzenetet hagynak számára. Ebből adott esetben a fennálló jogügyletre is lehet következtetni.

Tisztességtelen módszer továbbá az is, ha a követeléskezelő a követelésben nem érintett, az adós környezetében élő más személyektől gyűjt személyes

adatokat az adósáról. Az ilyen adatgyűjtés különösen sérti a személyiségi jogot, mert kiszolgáltatottá teszi az adatalanyokat, egyenlőtlen helyzetet eredményez, amelyben az adatalany nem tudja, hogy az adatkezelő mit tud róla. Az így gyűjtött adatok minősége, valóságtartalma is megkérdőjelezhető az adatforrásnak az adatalanyhoz fűződő viszonyától függően. Az adatgyűjtés az adatalany személyének megítélését a mikrokörnyezetében, az érintett által ápolta vagy nem ápolta ismeretségi, illetve rokoni körében hátrányosan befolyásolhatja.

Aggályos továbbá, ha a követelés jogosultja az eljárása során a fizetési késedelembe esett adós egészségügyi adataira vonatkozó kérdéseket tesz fel, és még inkább, ha a kérdéseket az adós nevében eljáró harmadik személynek teszi fel. Az egészségügyi adatok olyan különleges adatok melyeket, ha harmadik személy jogellenesen megismer, felhasznál, az különösen kiszolgáltatottá teszi az érintettet.

A Hatóság a fenti adatkezelői magatartások esetén él a jogalkotótól kapott felhatalmazással, és az egyének magánszférájának védelme érdekében kimondja a tisztességtelen adatkezelés törvénybe ütközését.

Az adatvédelmi hatósági eljárások során vizsgálat tárgyát képezte a célhoz kötöttség és az adatminimalizálás elvének érvényesülése is.

A jogszerű adatkezelés feltétele az Infotv. 4. §-a szerinti célhoz kötöttség és szükségesség elvének való megfelelés. Eszerint csak olyan személyes adat kezelhető, amely az adatkezelés céljának megvalósulásához elengedhetetlen, és a cél elérésére alkalmas. Ezen alapelv figyelembe vétele szavatolja, hogy az adatkezelés céljára tekintettel csupán a legszűkebb, indokolt adatkör kezelésére kerül sor. Ez azt is jelenti, hogy nem gyűjthetőek olyan személyes adatok, amelyek az adatkezelés céljának elérésére nincsenek hatással.

Azoknak a személyes adatoknak a gyűjtése, kezelése nem egyeztethető össze az adatminimalizálás elvével és az Infotv. 4. § (2) bekezdésébe ütközik, amelyek nem elengedhetetlenül szükségesek a követelés „jogi út elkerülése mellett való megtérüléséhez” és a jogi úton történő behajtásához sem. A Hatóság meghatározta azon adatkört, amely az adatkezelés céljához képest túlzott mértékű, és azok kezelését, nyilvántartását az adatkezelési cél elérése nem indokolja.

A Hatóság a határozataiban a cégeket adatvédelmi bírság megfizetésére kötelezte, továbbá felszólította a harmadik személyek jogellenesen kezelt adatainak törlésére, valamint az adatkezelési gyakorlat Infotv.-ben foglaltaknak megfelelő átalakítására.

A beszámoló előkészítésének időszakában további két ügyben az eljárás folyamatban van, különös tekintettel az Infotv. új jogalapjaira, valamint az adatkezelési célok vizsgálatára. Az egyik eljárás során a megbízási szerződések alapján tevékenykedő követeléskezelő ügy hajt be az adósoktól különféle költségeket, díjakat saját maga számára, hogy az adósokkal nincs is semmiféle jogviszonyban, és az adósok a megbízóval fennálló szerződések megkötése során semmiféle erre vonatkozó, előzetes tájékoztatást nem kaptak azon kívül, hogy a tartozás adatai követeléskezelő cégeknek átadhatóak. Ezen eljárásba a Hatóság a megbízókat is bevonta a tényállás teljes körű felderítése és a megalapozott határozathozatal érdekében. Ezen ügyek kimeneteléről a későbbiekben a Hatóság honlapján, valamint következő évi beszámolójában tesz közzé további információkat.

A 2013. évi tapasztalatok azt mutatják, hogy nagyon sok probléma merül fel a tevékenységi körben, sok követeléskezelést végző cég működik, és a lakosság ismert eladósodási problémái miatt igen nagy számú adós érintett a vonatkozó adatkezelésben. Ezért a követeléskezelés témája a 2014. évi ellenőrzési tervben is szerepel.

6. Bírósági eljárás

A Hatóság autonóm államigazgatási szerv, nincs másodfokú közigazgatási szerv, amely a határozatát felülbírálná. A határozat a közléssel jogerőssé válik, azzal szemben bírósági felülvizsgálat kezdeményezhető. A bíróság döntése lehet:

- a Hatóság határozatát hatályában fenntartja, és a keresetet elutasítja,
- a keresetnek helyt ad, a határozatot hatályon kívül helyezi és a Hatóságot új eljárásra utasítja.

A bíróság a Hatóság határozatának megváltoztatására nem jogosult. Megemlítenéd, hogy indokolt lenne a jogi szabályozás módosításának megfontolása a vonatkozásban, ugyanis egy-egy határozat nagy terjedelmű, sok szempont alapján több megállapítást is tartalmazhat, illetve különféle jogsértéseket állapíthat meg, és amennyiben a bíróság akár csak egy megállapítással nem ért egyet, és nem tartja megalapozottnak a jogsértés megállapítását, akkor is az egész határozatot hatályon kívül kell helyeznie, tekintet nélkül a többi megállapítás helyességére és megalapozottságára.

Bírósági felülvizsgálattal érintett ügyek száma

	2012	2013
Lezárt	3	9
Folyamatban lévő	3	2
Összesen	6	11

2012-2013-ban összesen tizenhét ügyben fordultak az adatkezelők bírósághoz a Hatóság határozatának felülvizsgálatát kérve. Ebből tizenkét ügyben született bírósági döntés, öt bírósági eljárás még folyamatban van. A kereset idézés kibocsátása nélküli elutasítása történt négy esetben, – a perindítási határidő betartásának elmulasztása miatt – ekkor tehát a bíróság a határozatban foglaltakat érdemben nem vizsgálta.

A határozat érdemi áttekintésére és ítélethozatalra került sor a 2012-es ügyekben hét esetben, 2013-as ügyekben egy esetben.

	2012	2013
Bírósági ítélet:	7	1
Keresetlevél elutasítása idézés kibocsátása nélkül:	2	2
Folyamatban lévő per	2	3
Összesen	11	6

Bírósági ítélet tehát eddig nyolc ügyben született. Az összesen nyolc ítéletből hat esetben a bíróság a keresetlevelet elutasította, a határozatot hatályában fenntartotta, két esetben pedig a határozatot hatályon kívül helyezte és a Hatóságot új eljárásra kötelezte.

Bírósági ítéletek száma összesen	8
Ebből a bíróság keresetlevelet elutasította és a határozatot hatályában fenntartotta	6
A határozatot hatályon kívül helyezte és új eljárásra kötelezte	2

7. Bíróság által felülvizsgált egyes határozatok

A Hatóság működése alatt eddig összesen nyolc ítélethozatallal zárult perből a beszámolási időszakig befejeződött és ítélethozatallal zárult perek száma öt. Ezen ügyek az alábbiakban foglalhatóak össze:

7.1 NAIH-5990/2012/H.

Vizsgált adatkezelés:

A helyi önkormányzat az adótorozások nyilvánosságra hozatala során közzétett olyan személyes adatokat is, amelyekre nem volt törvényi felhatalmazása (Art.) (adóazonosító jel, később esedékes tartozás, talajterhelési díj), továbbá az adós-listát nem vizsgálta felül, nem gondoskodott az adatok pontosságáról.

Határozat megállapításai, rendelkezései:

- bírságkiszabás (200 eFt)
- egyéb kötelezés nem volt, mivel a listát időközben eltávolították a honlapról

Felperes keresete:

- a Hatóság nem vette figyelembe a fokozatosság elvét (Ket.),
- nem vette figyelembe az eset összes körülményét, az önkormányzat anyagi helyzetét
- a jogsértés elkövetését az önkormányzat nem vitatta

Bírósági ítélet: a kereset elutasítása

- a NAIH autonóm államigazgatási szerv, a fokozatosság elvét nem kell alkalmaznia, az első eljárás illetve ellenőrzés során is kiszabható bírság, és nem zárja ki a bírság alkalmazhatóságát, ha a jogellenes állapot megszüntették
- a Ket. szabályai akkor alkalmazandók, ha az Infotv. eltérő rendelkezéseket nem tartalmaz – az Infotv. alapján kell megállapítani a bírságot
- a mérlegelés szempontjai a határozatból egyértelműen kitűnnek, az önkormányzat teljesítőképessége nem volt releváns szempont
- a Hatóság a tényállást a szükséges mértékben feltárta

- a Ket. alapelveinek megsértésére önmagában csak nyilvánvaló esetben lehet hivatkozni, és ezt a felperesnek kellett volna bizonyítania, erre azonban nem került sor

7.2 NAIH 4910/2012/H

Vizsgált adatkezelés:

A tevékenységükhöz kapcsolódóan személyes adatot kezelő szervezők egészségfelmérésre invitálták az idősebb magánszemélyeket, holott mind a rendezvény, mind az adatgyűjtés célja termékértékesítés volt. A termékbemutató során felírták a potenciális vevők adatait. Az adatok megadására szolgáló űrlap nem adott semmiféle tájékoztatást az adatkezelés céljáról, az adatkezelő személyéről, az érintettek jogainak érvényesítési lehetőségeiről, és több éve hatálytalan jogszabályra hivatkozó tájékoztatást tartalmazott az adatkezelésről. A tényállás felderítése nehéz volt az ellentmondó, elhárító illetve kitérő válaszok miatt, valamint a Hatóság kérésére a kötelezettek nem adtak tájékoztatást a jövőben szervezendő egészségfelmérő napok pontos helyéről és idejéről, ennek ellenére a jogsértés megállapítható volt.

Határozat megállapításai, rendelkezései:

- 2 500 000 és 200 000 Ft adatvédelmi bírság kiszabása
- az adatkezelés valódi célja helyett valótlan célmegjelölés
- nem megfelelő tájékoztatás
- a kezelt adatok nem mindegyike szükséges
- a hozzájárulás mint jogalap megléte kétségbe vonható
- a szervezők ne rögzítsék a termékbemutatón részt vevők adatait (kivéve a jelenléti ívet)
- adjanak megfelelő tájékoztatást az adatkezelésről
- a meghívottak adatait a rendezvény lebonyolítása után töröljék
- töröljék azokat az adatokat, amelyeket jogellenesen vettek fel

Felperesek keresete:

- bírság eltúlzott mértékű és aránytalan
- az adatokra szükség van a termékértékesítési szerződés megkötéséhez
- az érintettek köre nem bizonyított
- nem sértették meg az Infotv. rendelkezéseit
-

Bírósági ítélet: a kereset elutasítása

- a felperesek nem vitatták az adatrögzítést
- a célhoz kötöttségnek az adatkezelés minden szakaszában érvényesülnie kell, az nem függhet bizonytalan feltételtől
- az adatkezelők nem nyújtottak egyértelmű és részletes tájékoztatást az adatkezelés körülményeiről
- a bírságkiszabás szempontjait a határozat rögzítette, a tényállást a szükséges mértékben feltárta
- az érintettek körének nagysága megállapítható

7.3 NAIH 510/2012/H és NAIH-1970/2013/H

Ebben az ügyben a Hatóság határozatot hozott 2012-ben, majd a bírósági döntés alapján 2013-ban új eljárást folytatott le és újabb határozatot adott ki.

Vizsgált adatkezelés:

Az adatkezelő a www.ingatlandepo.com és www.ingatlanbazar.com üzemeltetésén keresztül ingatlanhirdetési szolgáltatást nyújtott az érintetteknek. A Hatósághoz az oldalak adatkezelésével kapcsolatban 2012-ben több mint 20, 2013-ban 111 beadvány érkezett. A honlapok felhasználói számára nem volt egyértelmű, hogy az oldal 30 nap elteltével fizetőssé válhat. A kötelezett a fizetőssé vált hirdetéseket nem engedte törölni, illetve a hirdetők kérése ellenére nem törölte a hirdetéseket, amíg a fizetési kötelezettségének nem tett eleget a szolgáltatás igénybe vevője. Az ingatlanhirdetés nagy nyilvánosság felé való közvetítését alkalmazta a Kötelezett annak szankciójául, hogy az érintett a hirdetési díjat nem fizette meg. Visszatérő panasz volt továbbá, hogy az adatkezelővel nem lehetett kapcsolatba lépni, sem postai, sem elektronikus levélcímet, sem telefonszámot nem bocsátott az érintettek rendelkezésére. Elektronikus leveleit egy olyan rendszer segítségével küldte ki, amelyre a hirdető nem tudott válaszolni, így nem tudott tájékoztatást kérni, a kötelezethez fordulni.

Határozat megállapításai, rendelkezései:

- alapvető adatvédelmi szabályok be nem tartása, általános gyakorlat vizsgálata
- bírság (10 mFt)

- az ingatlanhirdetések fenntartását és a követelés behajtása érdekében kezelt személyes adatokat külön kellett volna választani
- a követelések jogosságát a Hatóság hatáskör hiányában nem vizsgálta
- a kötelezett nem tett eleget a hirdetők hirdetésre, mint személyes adatra vonatkozó törlési igényének, és ezzel a gyakorlatával megsértette az Infotv. érintettek jogaira vonatkozó rendelkezését.

Felperes keresete:

- az adatkezelő külföldi székhelyű, ezért az Infotv. hatálya nem terjed ki rá
- a hirdetésekben anonimizált adatok vannak, nem személyes adatok
- a Hatóság túllépte az ügyintézési határidőt
- a törlést lehetővé tette, nem akadályozta

Bírósági ítélet: a határozat hatályon kívül helyezése, új eljárásra kötelezés

- az adatkezelés Magyarország területén történt, mert az adatokat Magyarországon adták meg, magyar ingatlanokra vonatkozóan, ez független a szerver lokációjától
- a Hatóság joghatóságának megállapításához nem szükséges, hogy az adatkezelő Magyarországon székhellyel, telephellyel rendelkezzen
- Az adatgyűjtés helyének [...] egyértelműen Magyarország minősül, nem pedig a felperes székhelye vagy szervereinek lokációja [...] a technológiai módszert maga az Infotv. 3. § 10. pontja tekinti lényegtelennek;
- A felperes szükségtelenül hivatkozott arra, hogy székhellyel, telephellyel, szerverrel Magyarországon nem rendelkezik, azáltal, hogy elérhetővé tette (nem korlátozta) honlapjain a Magyarországról történő, illetve magyarországi ingatlanokra vonatkozó adatszolgáltatást, az adatgyűjtést is Magyarország területén végezte.
- „Az alkalmazott eljárástól függetlenül kiterjed a törvény hatálya minden Magyarországon folytatott adatgyűjtésre, adatfelvételre;
- Az ügyintézési határidő átlépése csak akkor lehet a hatályon kívül helyezés alapja, ha ez az eljárási szabálysértés az ügy érdemére kihatott
- Az ingatlanhirdetések adattartalma személyes adatnak minősül
- Új eljárásra kötelezés – az egyes panaszok kivizsgálása nagyobb hangsúlyt kapjon

A lefolytatott új eljárásban a Hatóság újra elmarasztalta az adatkezelőt a korábbi jogsértések miatt, továbbá megállapította, hogy nem adott megfelelő tájékoztatást az adatkezelésről. 8,5 MFt bírság kiszabására került sor.

A vizsgált cég vezetőjével szemben csalás miatt büntetőeljárás van folyamatban a fent vizsgált tevékenysége miatt. A belföldi jogsegély keretében bekért ügyész-ségi vádirat szerint a kötelezett egyszemélyes tulajdonosa és ügyvezetője 6000 főt károsított meg tevékenysége során és több mint 100 millió forint bevételre tett így szert.

7.4 NAIH-421/2013/H.

Vizsgált adatkezelés:

Egy nemzetközi cég munkavállalójának beadványa alapján indult ügyben a cég a panaszos céges laptopját kívánta ellenőrizni és annak tartalmáról biztonsági mentést készíteni. A panaszos ezt a kérést elutasította, arra hivatkozva, hogy a laptopon magán és szakszervezeti adatok is találhatóak. Ezeket az adatokat letörölte a gépről, arra egy adattörölő/felülíró programot telepítve, mivel a gépen rendkívül intim, saját magát és párját ábrázoló fényképeket tárolt. A személyes adatain túl céges adatokat is véglegesen törölt a gépről. A cég a winchester törölt tartalmát helyreállította, ezután fegyelmi eljárás keretében a panaszos elé tárta a visszaállítással megszerzett személyes és különleges adatait, majd a panaszost állásából elbocsátották.

Határozat megállapításai, rendelkezései:

- nem tisztázott a cég munkavállalói részére átadott számítástechnikai eszközök magán használatának engedélyezése vagy tiltása
- a munkáltató nem tett meg mindent annak érdekében, hogy a visszaállításra általa megjelölt egyik indokot, a panaszos által elkövetett üzleti titok kiszolgáltatását a panaszos személyes adatainak kezelése nélkül bizonyítsa
- az üzleti adatok visszaszerzése sem indok a munkavisztonnyal össze nem függő, bizalmas magánadatok kezelésére, a visszaállított állományból azonnal és véglegesen törölni kellett volna a panaszos személyes adatait
- a munkáltató a panaszos munkaviszonyával össze nem függő személyes adatait kezelte, tárolta törvényi felhatalmazás és az érintett hozzájárulásának hiányában, a célhoz kötöttség követelményét is megszegve hét hónapon át, illetve a panaszos kifejezett törlési kérelme ellenére sem szüntette meg a jogellenes adatkezelést
- bírsággiszabás (1 500 000 forint), ez azonban csak az Infotv. hatálya alá eső időszak adatkezelésére vonatkozik

- a munkáltató a winchesteren jelenleg törölt, de visszaállítható formában megtalálható személyes adatokat a jövőben ne ismerje meg

Felperes keresete: a határozat ellen mind a kötelezett, mind a panaszos bírósághoz fordult

I. felperes/munkáltató:

- a panaszos nem a privát adatait mentette, hanem a céges laptop teljes tartalmát és üzleti titkokat semmisített meg
- az adatkezelés körülményeiről volt megfelelő tájékoztatás
- a Hatóság a panaszos feltételezéseit fogadta el, az adatkezelő érveit figyelmen kívül hagyta
- a helyreállítással nyert személyes adatok kezelésének indokolható célja volt

II. felperes/panaszos:

- a tényállás téves és ellentmondásos
- a határozat nem szólítja fel az adatkezelőt az adatok törlésére
- a Hatóság nem vizsgálta az Avtv. rendelkezéseit

Bírósági ítélet: a határozat hatályon kívül helyezése és új eljárásra kötelezés

- a bíróság az adatkezelés részleteit nem vizsgálta, az ügy érdemi kérdéseiben nem döntött
- az új eljárás során vizsgálni szükséges a 2011. szeptember és október hónapokra vonatkozóan megállapított adatkezelés tekintetében alkalmazandó Avtv. rendelkezéseit: az Avtv. biztosít-e, és ha igen, milyen hatósági hatáskört biztosít a tárgyi adatkezelés vizsgálatára, az esetleges jogsértés megállapítására és szankcionálására
- az Infotv. szerinti eljárásban kizárólag az Infotv. hatályba lépését követően elkövetett, illetőleg fennálló jogsértés vizsgálható (szankcionálható)

Az új eljárás során tehát csak a 2012. január 1. utáni adatkezelés vizsgálható hatósági eljárásban, akkor is, ha az adatkezelés ezen időpont előtt kezdődött, de annak folyamata átnyúlik az Infotv. időbeli hatálya alá eső időszakra. Ez a jogértelmezés felveti azt a kérdést, hogy az Infotv. hatályba lépése előtt történt cselekmények milyen eljárásban tisztázhatóak, bizonyíthatóak. Az a kérdés is felme-

rül, hogy a hatósági eljárások időbeli korlátjának ilyen értelmezése révén nem csökken-e az Alaptörvényben meghatározott jogvédelem szintje.

7.5 NAIH-6372/2012/H.

Vizsgált adatkezelés:

Ebben az ügyben egy honlapon meghirdetett nyereményjátékhoz kapcsolódó adatkezelést, adatgyűjtést kifogásolt a Hatóság. A nyereményjáték 3 cég szervezésében, üzleti konstrukciójában valósult meg. A nyereményjátékban való részvétel egyúttal a személyes adatoknak különböző gazdasági társaságokhoz való továbbítását és direkt marketing célú felhasználását is jelentette.

Határozat megállapításai, rendelkezései:

- nem volt megfelelő az érintettek előzetes tájékoztatása
- nem volt kellően egyértelmű, hogy a jelentkezők mihez adják hozzájárulásukat és nem volt lehetőség a hozzájárulásuk visszavonására
- az adatkezelői és adatfeldolgozói minőség nem különült el egyértelműen egymástól
- 300 000/100 000/600 000 Ft adatvédelmi bírság kiszabása

Felperes keresete: a három vizsgált adatkezelő közül az egyik a határozatot bíróság előtt megtámadta

- kifogásolta az adatkezelői minőség megállapítását rá nézve
- csak adatfeldolgozói tevékenységet végzett
- a tényfeltárás hiányos, és ebből téves jogi következtetésekre jutott a Hatóság

Bírósági ítélet: kereset elutasítása

- a felperes nem adatfeldolgozónak, hanem adatkezelőnek tekintendő
- a tényállás a szükséges mértékben, a releváns kérdésekben tisztázott volt

8. Egyéb fontosabb hatósági ügyek

8.1 Ingatlan-közvetítéshez kapcsolódó adatkezelés (ügyszám: NAIH-8/2013/H.)

A Hatóság az eljárás során megvizsgálta egy ingatlanközvetítéssel foglalkozó cég általános adatkezelési gyakorlatát, a cég honlapján regisztráltak, az eladók, a vevők és az ingatlant csupán megtekinteni szándékozó személyek személyes adatainak kezelését.

Az ingatlanközvetítő cég adatkezelési tevékenysége során a vevővé nem váló megtekintők adatkezelése két szakaszra bontható. Az ingatlankeresési szakaszban az adatkezelés célja az ingatlanközvetítés, az adatkezelés jogalapja az érintett hozzájárulása. A keresés megszüntetésével kezdődő szakaszban az adatkezelés célja a későbbi esetleges polgári jogi igény érvényesítésére változik, erről azonban az adatkezelő nem tájékoztatta megfelelően a megtekintőket.

A Hatóság megállapította, hogy az eljárás során megismert tájékoztatók minősége nem elégíti ki az Infotv. követelményeit.

A cég jogellenesen kezelte az eladó ingatlanokat megtekintő, de még szerződést kötni nem kívánó ügyfelei személyes adatait, mert vonatkozásukban sem teljesítette megfelelően a tájékoztatási kötelezettségét azzal, hogy az adatkezelés körülményeiről, részletes feltételeiről nem adott tájékoztatást.

A keresést megszüntető potenciális „vevők” által megtekintett ingatlanoknak a cég közvetítésével történt eladását követően, - amennyiben a vásárló nem a megtekintő volt - a megtekintő személyes adatainak adatkezelési célja és az adatkezelés szükségessége megszűnik. Ezen időpontot követően nincs olyan jogszerű, elfogadható adatkezelési cél, amely az eladott ingatlant megtekintett, a további keresést megszüntetett és vevővé sem vált személyek adatainak kezelését feltétlenül szükségessé, vagy akár csak elfogadhatóvá tenné, ezért az inaktív adataikat törölni kell.

A Hatóság a határozatában a céget adatvédelmi bírság megfizetésére kötelezte, továbbá felszólította a jogellenesen kezelt adatok törlésére, a tájékoztatók módosítására, valamint az adatkezelési gyakorlat Infotv.-ben foglaltaknak megfelelő átalakítására.

Az adatkezelő érvelése szerint az ingatlanközvetítőnek a későbbi esetleges polgári jogi igény érvényesíthetősége olyan jogszerű érdeke, amely az adatbázisukban szereplő megtekintő ügyfelek adatai 2 évig való kezelésének az Infotv. 6. § (1) bekezdés b) pontja szerinti önálló jogalaphoz tekinthető. A Hatóság megalapozottnak tartotta ezt az álláspontot a határozat rendelkező része 2. pontjában foglaltak végrehajtása során. Egyetértett a Hatóság azzal, hogy ebből a járulékos jellegű adatkezelési célból az Infotv. 6. § (5) bekezdés b) pontja alapján a keresés megszüntetését követően is tovább kezeljék a potenciális vevők személyes adatait, ehhez azonban az szükséges, hogy biztosítsák az ingatlan keresők megfelelő előzetes tájékoztatását: vagyis az érdeklődő egyértelmű tájékoztatást kapjon az adatkezelés releváns körülményeiről, köztük arról, hogy pontosan mire – jutalékfizetés miatti perelhetőség - vállal kötelezettséget (a megtekintett ingatlan megvételéről a megtekintőnek értesítenie kell az ingatlanközvetítőt). Tehát a jogszerű adatkezelés feltétele az Infotv. 4. §-a szerinti célhoz kötöttség és szükségesség elvének való megfelelés is.

8.2 Közös marketing adatbázis építése (ügyszám: NAIH-10/2013/H.)

Ebben az ügyben a Hatóság két cég által közösen folytatott adatbázis-marketing tevékenységet vizsgált. A marketing-adatbázis forrása a cégek által működtetett honlapon történő regisztráció. Az adatbázis-marketing során az egyik cég közvetíti mások ajánlatát, ennek során sms-t vagy e-mailt küld a regisztráltaknak. A telemarketing során a szerződéses partnerük által működtetett call center különböző bankok, biztosítók termékét, biztosítását reklámozza. A cég nevében telefonáló szerződéses partnerük közvetíti a saját vagy mások ajánlatát az adatbázisaiból kapott listán szereplő ügyfeleknek. A telemarketing kampányok során nem a hirdető, hanem egy külön call center kapja meg az adatokat és végzi a telefonhívásokat.

A Hatóság az eljárás során megállapította, hogy a vizsgált adatkezelés tekintetében nem teljesült a megfelelő tájékoztatás követelménye, az adatkezelési cél meghatározása túl általános, a „marketing cél” megjelölés nem elég pontos. A cégeknek az ÁSZF-ben meg sem nevezett szerződéses partnerei részére teljesített adattovábbítások jogszerűségéhez hiányzott az érintettek által megadott hozzájárulás több törvényi követelménye, így a megfelelő tájékoztatás, a kifejezettség/határozottság, valamint az egyértelműség/félreérthetlenség is. Az adatkezelők, az adatfeldolgozók és az adattovábbításban részesülők teljes köre nem került bejelentésre az adatvédelmi nyilvántartásba.

A megállapított jogsértésekre tekintettel a Hatóság határozatban a cégeket adatvédelmi bírság megfizetésére kötelezte és felszólította az adatkezelési tájékoztatók, az adatkezelési és az adatfeldolgozói gyakorlat Infotv. rendelkezéseinek megfelelő átalakítására, a regisztráltak adatainak kezeléséhez szükséges hozzájáruló nyilatkozatok utólagos beszerzésére, utólagos hozzájárulás hiánya esetén a jogellenesen kezelt adatok törlésére.

A fentiek alapján megállapítható volt, hogy az egyik cég adatfeldolgozási szerződésekkel lepezett adatkereskedelmi tevékenysége az Infotv. 4. §-ában rögzített tisztességes és törvényes adatkezelés elvébe, továbbá az Infotv. 10. §-ába ütközött. A szerződéses partnerek nem az Infotv. szerinti adatfeldolgozói tevékenységet végeztek, hanem adatkezelést.

8.3 Önkormányzati képviselő-testületi ülésen hozott határozat nyilvánosságra hozatala (ügyszám: NAIH-1625/2013/H)

Egy panaszbeadvány szerint egy, a 2012. évi jégkár enyhítéséről szóló önkormányzati határozat elleni fellebbezést elutasító döntést, a döntéssel érintett polgár személyes adataival (név, lakcím) együtt hoztak nyilvánosságra a helyi lapban, és ez a kistelephelyen lakó idős személyt igen kellemetlenül érintette. A Hatóság a konkrét beadványon túl az önkormányzat képviselő-testületi tevékenysége során folytatott általános adatkezelési gyakorlatában is ellenőrizte a személyes adatok védelmét.

A Hatóság megállapította, hogy több elektronikusan közzétett határozatból bárki számára megismerhetőek voltak a határozatokkal érintett közfeladatot ellátó személynek nem minősülő természetes személyek, valamint a közfeladatot ellátó személynek minősülő természetes személyek közérdekből nyilvános adatnak nem minősülő adatai.

E jogsérelem nem pusztán a jogszabályi előírások be nem tartásában ragadható meg, hanem abban is, hogy a támogatást kérő egyének kellemetlen helyzetbe kerülnek azáltal, hogy – főként a helyi közösség előtt – nyilvánossá teszik a támogatáskérést és az erre vonatkozó döntést, ezzel együtt a szociális helyzetre utaló információkat.

A kötelezettnek a határozat végrehajtása során gondoskodnia kellett a megfelelő cél és jogalap hiányában nyilvánosságra hozott személyes adatok törléséről. Az eljárás során vizsgált adatkezelések jogszerűségének egyik garanciája a nyilván-

nos és zárt ülés tartásának törvényi követelményeknek megfelelő elhatárolása, és a megfelelő, pontos jegyzőkönyv-vezetési gyakorlat kialakítása, ezért a jövőbeli jogosulatlan adatkezelések elkerülése érdekében a kötelezettnek a képviselőtestületi ülések jegyzőkönyv-vezetési és közzétételi gyakorlatát az adatkezelés célhoz kötöttségére és az adatminimalizálás elvére tekintettel az Infotv.-nek megfelelően át kellett alakítania.

A kötelezett eljárása azáltal, hogy a panaszos ügyét nyilvános ülésen tárgyalta és – az Infotv. szerinti közzétételi kötelezettsége körében – úgy hozta nyilvánosságra a jegyzőkönyvet, illetve a határozatot, hogy abban az adatalany hozzájárulása nélkül bárki számára hozzáférhetővé tette a személyes adatait, az Infotv. 5. §-ának (1) bekezdésébe ütközött. Csak és kizárólag olyan adatok hozhatók nyilvánosságra, melyek a cél – jelen esetben a képviselő-testületi működés átláthatóságának – biztosítása érdekében szükségesek és elengedhetetlenek. Nem elengedhetetlen az, hogy névvel és egyéb azonosító adattal tegyék közzé a képviselő-testület döntését, illetve az azt tartalmazó jegyzőkönyvet.

Az Ötv. 12. § (4) bekezdés a) pontjában, illetve az Mötv. 46. § (2) bekezdés b) pontjában meghatározott csoportba tartozó ügyekben nyilvános ülésen történik a napirend tárgyalása, illetve a napirend azon részének tárgyalása, ahol az érintett a személyes adatokkal való önrendelkezési jog alapján hozzájárul a nyilvános tárgyaláshoz. A testületi ülést megelőzően, illetve a napirend tárgyalása előtt az érintettet nyilatkoztatni kell. Az érintett indokolási kötelezettséggel nem tartozik, nyilatkozata kötelező a képviselő-testületre. A hozzájáruló nyilatkozatát a jegyzőkönyvben szerepeltetni kell. Előfordul, hogy az érintett nincs jelen, nem lehet a nyilatkozatát beszerezni vagy nem nyilatkozik, ilyenkor a képviselő-testület zárt ülésen köteles tárgyalni az ügyet, hiszen „*az érintett a nyilvános tárgyalásba nem egyezett bele*”.

8.4 Munkaerő-közvetítő cég adatkezelése (ügyszám: NAIH-505/2013/H.)

A helyszíni ellenőrzés során megállapítást nyert, hogy a munkaerő-közvetítéssel foglalkozó adatkezelő a 18 évvel ezelőtt és az azóta folyamatosan keletkezett adatlapokat, regisztrált személyes adatokat nyilvántartja, kezeli, tekintet nélkül azok aktualitására, szükségességére. Az adattárolás kapcsán megkérdőjeleződött a célhoz kötött adatkezelés elvének érvényesülése, az adatok pontossága és naprakészsége. A helyszínen elvégzett lekérdezések azt tanúsították, hogy az adatok törlésének nincs egységes szabályozása, emellett a gyakorlatban az adatkezelő a passzív állományból – a honlapján adott tájé-

koztatásával ellentétesen – egy év elteltével sem végezte el az adatok törlését, a rendszer automatikusan nem töröl és az alkalmazottak sem törölnek adatot. Az adatkezelő az általa előzetesen meghatározott adatkezelési időtartamot jelentős mértékben meghaladóan kezeli az adatokat, az érintettek adatkezelési hozzájárulása erre az időszakra nem terjed ki. Ebből következően az adatkezelő nem rendelkezik megfelelő joggal a személyes adatok meghatározott időt meghaladó kezeléséhez, ezért a Hatóság elrendelte ezen személyes adatok törlését.

8.5 Bűncselekmény áldozata nevének nyilvánosságra hozatala (ügyszám: NAIH-1073/2013/H, NAIH-1204/20136H, NAIH-1205/2013/H, NAIH-1206/2013/H, NAIH-1207/2013/H, NAIH-1208/2013/H, NAIH-1212/2013/H.)

Egy fiatal lány szexuális indíttatású bűncselekmény sértettje lett. A bűncselekményről számos internetes portál beszámolt, több lap az áldozat teljes nevét kiírta. Az áldozat jogi képviselője a bűncselekményt követő napokban 12 médiatartalom-szolgáltatót szólított fel levélben, hogy az oldalukon megjelent tartalmakban az érintett teljes nevét ne jelenítsék meg, illetve a megjelent nevet töröljék. A nyilvánosságra hozott név törlésére vonatkozó kérelem oka az volt, hogy egy fiatal nő számára a nevének „örök időkre szóló” összekapcsolása egy erőszakos szexuális bűncselekménnyel jelentős érdeksérelmet okozhat, a trauma feldolgozását valamint a jövőbeni kapcsolatteremtést és akár a munkavállalást is megnehezítheti. A felszólításnak 7 szolgáltató nem, vagy nem teljes körűen tett eleget, ellenük adatvédelmi hatósági eljárás indult.

A vizsgálat megállapította, hogy a bűnügyi személyes adat nyilvánosságra hozatala jogellenes volt. A kötelezetteket a Hatóság felszólította, hogy töröljék a panaszos teljes nevét a cikkekből, a google.hu internetes kereső magyarországi képviseletén és honlapján felkínált szolgáltatásán keresztül intézkedjenek, hogy a honlapjuk vonatkozásában az interneten és az internetes keresőprogram tárolt változatában töröljék a panaszos teljes nevét, továbbá azokban az esetekben, amikor az internetes oldalon megjelent cikkhez kommentelési lehetőséget biztosítottak, úgy a hozzászólásokból is távolítsák el a panaszos teljes nevének megjelenítését. A fentiekben túl valamennyi sajtószerv esetében kifogásolta a Hatóság, hogy a honlapjukon nem adnak tájékoztatást a cikkekben érintett személyeknek az Infotv. 14. §-ában és 20. §-ában foglalt jogairól és jogorvoslati lehetőségeikről, vagy a szolgáltatói tartalom vonatkozásában nem biztosítják a személyes adatok törlésének, helyesbítésének lehetőségét. Mivel tehát csupán a felhasználók részére biztosították a törlés, helyesbítés, jogorvoslat jogát, a cikkekben

szereplő személyek részére nem, ezért a Hatóság ezen adatkezelési gyakorlatuk megváltoztatására kötelezte a vizsgált tartalomszolgáltatókat.

Két ügyben nehézséget okozott az, hogy a kötelezettet nem lehetett elérni, a honlapján adatkezelő nem volt megnevezve, címét a fellelhető hivatalos nyilvántartásokból kellett kideríteni. A Hatóság felszólította ezen honlapok működtetőit, vagyis az adatkezelőket, hogy nevezzék meg magukat, a honlapon adjanak az Infotv. szerinti tájékoztatást az adatkezelő személyéről, elérhetőségéről annak érdekében, hogy az érintettek a jogérvényesítési lehetőségükkel élhessenek.

8.6 Adatbiztonsági intézkedések elmulasztása – hacker támadás kapcsán az adatkezelői felelősség megállapítása (ügyszám: NAIH-559/2013/H.)

Egy nyereményjáték során felvett személyes adatokat a kötelezett a promóció lezárását követően, az érintett hozzájárulásával direkt marketing célból tovább kezelte. Az adatokat tartalmazó szervert egy hackercsoport feltörte és az eltulajdonított adatokat (név, email cím, telefonszám, születési dátum, település neve és bizonyos esetekben a jelszó) különböző oldalakon nyilvánosságra hozták. Az adatbiztonsági incidens több mint 50 ezer személyt érintett.

A Hatóság álláspontja szerint a kötelezett köteles lett volna a gazdasági súlyára, valamint a kezelt adatok mennyiségére tekintettel az adatokat a leghatékonyabb adatbiztonsági eszközökkel védeni. A tényállást súlyosbította, hogy a Kötelezett belső ellenőrzése is kimutatta, hogy az adatok védelme nem megfelelő, az adatok leginkább távoli hozzáférés útján sebezhetőek.

A nyereményjáték lebonyolítására megbízást adó fél és a nyereményjátékot ténylegesen lebonyolító fél szerepét tisztázni kellett, ugyanis mindkét cég azt állította, hogy a másik az adatkezelő és a másikat terheli a felelősség az adatbiztonsági incidens bekövetkezése miatt. A Hatóság megállapította, hogy ki minősül adatfeldolgozóknak és ki adatkezelőnek, és ennek megfelelően bírságot szabott ki.

V. A NAIH jogalkotással kapcsolatos tevékenysége

Akárcsak a múlt évben, a NAIH jogalkotással kapcsolatos tevékenységét a statisztikai adatok ismertetésével, valamint a jogalkotással kapcsolatos munkafolyamataink számbavételével mutatjuk be. A statisztika évek óta változatlan szempontok alapján készül a több évet átívelő összehasonlítás lehetővé tétele érdekében. Ami a munkafolyamatokat illeti, az idei beszámoló külön is kiemeli azokat, amelyek végzésére jogszabály nem kötelezi Hatóságunkat, azonban a gyakorlati tapasztalatok alapján szükség van rájuk, mert hatékonyan segítik az információs jogi szempontok érvényesítését a jogszabály-előkészítés során. Az önként vállalt tevékenységek a következők:

1. Konzultációk

A NAIH autonóm államigazgatási szervként közreműködik a kormányzati szervek jogszabály-előkészítő tevékenységében. Ennek az Infotv.-ben nevesített módja az adatkezelést és az információs szabadságot érintő jogszabály-tervezetek véleményezése, valamint a javaslatétel jogszabály módosítására vagy hatályon kívül helyezésére. A véleményezési tevékenység azért kiemelten fontos, mert a jogszabályok általános érvénnyel szabályozzák az életviszonyokat, ezért tömeges, akár egész társadalmi csoportokat érintő információs jogi sérelmeket lehet megelőzni, ha a NAIH még időben, a jogi szabályozási tervezetek előkészítése során felhívhatja a figyelmet a várható szabályozási problémára. A jogszabály-tervezetek közigazgatási egyeztetés során történő véleményezése általában hatékony alapjogvédelmi eszköz, azonban néhány szabályozási területen különféle okokból nem biztosít elégséges korrekciós lehetőséget.

Meg lehet említeni a nagyszabású, infrastrukturális jellegű informatikai fejlesztéseket (például az e-közigazgatás projektjeit), melyek esetében a folyamat stratégiaalkotással és a magas szintű kormányzati döntéshozattal indul, majd ezt követően, az informatikai fejlesztésekkel párhuzamosan kerül sor a „*jogi háttér megteremtésére*”, azaz a szükséges jogszabályok előkészítésre. Ebben a fázisban a stratégiai döntések már megszülettek és a nagy volumenű beruházások megkezdődtek, ezért a jogszabály-előkészítés során már nehéz olyan informáci-

ős jogi szempontokat érvényesíteni, amelyek a fejlesztést stratégiai-koncepcionális szinten befolyásolnák.

Egy másik példa a nemzetközi egyezmények előkészítése. Az egyezményt kihirdető jogszabály tervezetének véleményezésre bocsátásakor a nemzetközi kötelezettségvállalás már nem módosítható, ezért adatvédelmi észrevételek megtételére ilyenkor gyakorlatilag már nincs lehetőség.

Az időtényező fontossága egy másik összefüggésben is felmerül: a gyors technikai-informatikai fejlődés folyamatosan újabb és újabb információs jogi kihívásokkal jár, amelyre a jogalkotásnak megfelelő választ kell találnia az államműködés biztonsága és az állampolgárok információs jogainak megóvása érdekében. Az éles piaci versenyben az informatikai termékfejlesztési ciklusok időtartama egyre rövidül, ezért egyre gyorsabbak a változások. Ha a jogalkotás „termékfejlesztési ciklusa” nem alkalmazkodik az egyre gyorsuló informatikai fejlődéshez, akkor végzetes lemaradásba kerülhet. Jó példaként említhető az állami szervek elektronikus információbiztonságához szükséges joganyag megalkotása, amely az elmúlt években a kihívásokkal szinte versenyt futva haladt előre. Ebben a helyzetben fontos, hogy az információs jogok érvényesítését elősegítő szabályozási javaslatok idejekorán eljuthassanak a jogalkotóhoz, attól függetlenül, hogy a jogi szabályozás előkészítése hol tart.

Amint a fenti példák is mutatják, esetenként már késő, ha az észrevételek megtételére a jogszabálytervezet egyeztetése során nyílik lehetőség, ezért azt tapasztaljuk, hogy egyre inkább felértékelődnek az együttműködés egyéb módzatai, amelyek a formális véleményezésnél korábbi munkafázisban biztosítják a javaslatok közzétételét és az információcserét a jogszabályok előkészítését végző kormányzati szervekkel. A konzultáció történhet ad hoc egyeztetések során, vagy munkabizottságokban történő részvétellel, de akár stratégiák véleményezésével is.

A NAIH autonóm államigazgatási szervként törvénynél alacsonyabb szintű jogforrás által nem kötelezhető kormányzati bizottságokban való részvételre, azonban a részvételi felkérésnek minden olyan esetben eleget tesz, amikor ezt a törvényben meghatározott feladatára, az információs jogok érvényesítésének elősegítésére tekintettel indokolt. Például a fentebb említett információbiztonsági jogi szabályozási tárgykör kapcsán elmondható, hogy az egyeztetés és a javaslattétel keretei adottak, minthogy a Nemzeti Kiberbiztonsági Koordinációs Tanács elnökének felkérése alapján a NAIH rendszeresen segíti a testület munkáját.

2. A törvényalkotás nyomon követése

2013-ban az Országgyűléshez benyújtott törvényjavaslatok közül 181 származott a Kormány tagjaitól, míg 257-et országgyűlési képviselő nyújtott be. A törvényjavaslatok többségének benyújtását tehát nem előzte meg közigazgatási és társadalmi egyeztetés, amely a különféle érdekek artikulációján és a vélemények közvetlen kifejtésén túl a kodifikációs és alapjogvédelmi jellegű korrekciókra is lehetőséget biztosít. Megemlítendő, hogy az országgyűlési képviselők által jegyzett törvényjavaslatok között nagy terjedelmű, bonyolult törvényművek is voltak. Ezért a NAIH 2013-ban az őszi ülészek kezdetétől hivatalból figyelemmel kísérte a törvényalkotás munkáját. A folyamatos monitoring tevékenység eredményeként Hatóságunk több alkalommal észrevételeket és javaslatokat fogalmazott meg az Országgyűlés illetékes szaktanácsadói számára. Ezekre a beszámoló később kitér.

3. A jogi szabályozási tervezetekkel kapcsolatos állásfoglalások közzététele

A NAIH 2013 júliusa óta a honlapján a <http://naih.hu/jogi-szabalyozas-sal-kapcsolatos-allasfoglalasok.html> címen közzéteszi a jogi szabályozási tervezetekre vonatkozó állásfoglalásainak szövegét. Ennek célja elsősorban a véleményezési tevékenység átláthatóvá tétele az információszabadság jegyében. Ezen túl bízunk abban, hogy az állásfoglalások hozzáférhetővé tétele a jogszabály-előkészítést végző állami szervek számára is információforrásként szolgálhat a szabályozásra vonatkozó információs jogi szempontokat illetően.

4. Statisztikai adatok

A jogi szabályozással kapcsolatos ügyek éves és jogforrási szint szerinti bontásban

Jogforrás/év	2011	2012	2013
Törvény	85	49	86
Kormányrendelet	75	60	89
Miniszteri rendelet	104	70	92
Kormányhatározat	26	12	28
Egyéb: (országgyűlési határozat, utasítás, stb.)	10	16	15
Összesen	300	207	310

A 2012-es csökkenést követően 2013-ban másfélszeresre növekedett a jogi szabályozással kapcsolatos ügyek száma, kis mértékben meghaladva az Adatvédelmi Biztos Irodája 2011-es ügyszámának adatait. Az ügyszám növekedéséhez a véleményezés céljából érkezett tervezetek számának kismértékű emelkedésén kívül az is hozzájárult, hogy 2013-ban az előző évhez képest több jogalkotással kapcsolatos konzultációra, valamint jogalkotási kezdeményezésre került sor.

5. A jogszabálytervezetek véleményezése

A beszámoló terjedelmi keretei csak egy-egy fontos és jellemző ügy felvillantását teszik lehetővé. E szempontok alapján idén az elektronikus anyakönyv törvényi szabályozására, valamint a közfeladatot ellátó szervek elektronikus iktatórendszerére vonatkozó kormányrendelet módosítására esett a választás, mert ezek esetében nagy volumenű, technológiai változást hozó módosításra volt szó.

Az anyakönyvi rendszer átalakítása és elektronikussá tétele adatvédelmi szempontból elsősorban abban hoz változást, hogy egy olyan nyilvántartási rendszer jön létre, amely lehetőséget biztosít az anyakönyvi adatok azonnali, automatizált összekapcsolására, átláthatóvá téve a nyilvántartott személyek közötti közelebbi és távolabbi családi kapcsolatokat. Az elektronikus anyakönyv bevezetése előtt az államnak erre nem volt lehetősége, mert a papír alapú anyakönyvek esetében az adatok tömeges összegyűjtésére és összekapcsolására ténylegesen nem volt mód. A NAIH az elektronikus anyakönyvi szabályok véleményezése során arra figyelmeztetett, hogy a családi kapcsolatok állam általi megismerhetősége, a tömeges családi profilalkotás technikai lehetőségének létrejötte olyan veszélyeket is felidéz, amelyek horderejét, hosszú távú hatásait nehéz előre megbecsülni. A Közigazgatási és Igazságügyi Minisztérium, valamint az informatikai rendszer fejlesztését irányító KEKKH szakértőivel tartott konzultáció tisztázta, hogy az elektronikus anyakönyv létrehozása nem az állampolgárok családi kapcsolati rendszerének átláthatóvá tételét célozza, és ezen az elvi alapon egyetértésre lehetett jutni abban, hogy a törvényi szabályozás milyen korlátokkal tegye lehetővé az elektronikus anyakönyvi adatok lekérdezését. (NAIH-831/2013/J)

Korábban nem vetett fel különösebb adatvédelmi aggályt az, hogy a közfeladatot ellátó szervek az iktatókönyveiket az iratok selejtezését követően is megőrzik, hiszen a papír alapú iratkezelési segédletekben viszonylag kis mennyiségű metaadatot rögzítettek, melyek manuálisan csak korlátozottan voltak alkalmasak tömeges kutatásra és az adatok feldolgozására. Ez megváltozott az elektronikus iratkezelő rendszerek elterjedésével. Az elektronikus iktatókönyvek számos sze-

mélyes adatot tartalmaznak, például a küldőről és a címzettéről. Az elektronikus metaadatok alkalmasak tömeges adatfeldolgozásra, így különösen személyhez kötött keresésre, az adatok összekapcsolására, adatbányászatra, személyiségprofil készítésére. Az ügyviteli technológia fejlődése ez esetben is megváltoztatja a magánélet és a személyes adatok védelméhez való jog érvényesülésének határait, feltételeit, ezért a NAIH az elektronikus iktatókönyvekben tárolt személyes adatokra vonatkozó szabályozás koncepcionális újragondolását javasolta. (NAIH-2972/2013/J)

6. Jogi szabályozásra vonatkozó javaslattételek

A tárgyévben az előző évihez képest többször került sor szabályozással kapcsolatos javaslattételre hivatalból eljárva. Fontossága miatt első a sorban az Infotv. módosítására vonatkozó kezdeményezés, amellyel a törvény hatályba lépése óta eltelt időszak jogalkalmazási tapasztalatait összegyűjtve kerestük meg a Közigazgatási és Igazságügyi Minisztérium igazságügyért felelős államtitkárát (NAIH-374/2013/J). Az átfogó törvénymódosítási kezdeményezés a következő tárgyköröket érintette:

A törvény hatályánál egyértelművé kell tenni, hogy a magyar törvény alapján lehet fellépni azon adatvédelmi jogsértésekkel szemben, amelyek esetében a magyarországi adatalanyoknak nyújtott termékekhez, szolgáltatásokhoz kapcsolódó adatkezelés külföldi szolgáltatók által történik.

Az adatkezelés lehetséges jogalapjainak harmonizációjára vonatkozó javaslat azon alapul, hogy az Európai Unió Bírósága egy olyan ítéletet hozott, amely szerint a tagállamok további követelmények által nem módosíthatják a 95/46/EK számú adatvédelmi irányelv 7. cikkben előírt hat elv akár egyikének hatályát sem, ezért Magyarország köteles az adatvédelmi irányelvben szabályozott adatkezelési jogalapokat további követelmények nélkül átültetni.

A NAIH szerint tisztább helyzetet teremtene és növelné a jogbiztonságot, ha az Infotv. elismerné a kötelező erejű vállalati szabályokat (Binding Corporate Rules, BCR) a határon átnyúló adattovábbítás jogalapjául, ezért javasolta az Infotv. erre vonatkozó kiegészítését.

A biometrikus adatkezelés adatvédelmi kockázatainak megfelelő kezelése érdekében a NAIH szükségesnek tartotta előzetes adatvédelmi hatásvizsgálat készítésére kötelezni a biometrikus adatkezelést alkalmazni tervező adatkezelőket.

Az adatvédelmi incidensek bejelentésének kötelezettsége erős ösztönzést jelentenek az adatkezelők számára, hogy az adatvédelmi incidenseket megelőzzék, és ha mégis adatvédelmi incidensre kerül sor, az érintettek megfelelő tájékoztatást kapjanak. A jelentéstételi kötelezettség több uniós tagállamban már létező és működő intézmény, és az Európai Unió új adatvédelmi csomagja szintén tartalmazza ezt a kötelezettséget.

A 2010/87/EU bizottsági határozatban foglaltakra tekintettel javasoltuk az Infotv.-ben megengedni, hogy adatfeldolgozó adatfeldolgozót vehessen igénybe. Korábban a törvény ezt azért nem engedte meg, mert félt volt, hogy az adatfeldolgozó láncolatok, illetve hálózatok kialakulása esetén adott esetben átláthatatlanná válhat az adatkezelés, és kibogozhatatlanná válhatnak a felelősségi viszonyok. Az informatikai fejlődés előrehaladásával azonban mind erősebb igény mutatkozik a specializációra, amely óhatatlanul átalakítja az adatkezelők és az adatfeldolgozók kapcsolatrendszerét.

A nyilvánosság, a közpénzek felhasználásának átláthatósága érdekében az Alaptörvény 38. cikke, a közpénzekkel való gazdálkodás átláthatóságának követelményét, valamint a 39. cikk (2) bekezdése a közpénzekre és a nemzeti vagyonra vonatkozó adatok közérdekű adattá minősítését alkotmányos rangra emelte. Az Alaptörvény, amely minden, a közpénzekre és a nemzeti vagyonra vonatkozó adatot közérdekű adattá minősített, a nyilvánosságot, az átláthatóságot tette főszabállyá. A NAIH az új Ptk. hatálybalépésével egyidejűleg szükségesnek tartotta az Infotv.-t a közérdekű adat és az üzleti titok elhatárolására vonatkozó szabályokkal kiegészíteni.

Több szabályozási javaslat vonatkozott a NAIH feladat- és hatáskörére. Az Alaptörvény VI. cikk (3) bekezdésében foglaltak alapján a NAIH feladatkörébe kellene tartoznia az információs jogok figyelemmel kísérésének, továbbá a törvénynek meg kellene engednie azt, hogy a NAIH hivatalból eljárva is indíthasson vizsgálatot. Az Infotv.-ben szükséges utalni a Hatóság külön törvényben meghatározott feladataira, például a Schengeni Információrendszerrel és az EUROPOL adatszolgáltatásokkal kapcsolatos adatvédelmi feladatokra.

További javaslatok érintették a vizsgálati eljárás esetében a határidők pontosítását, a hatósági eljárások esetében a tényállás tisztázásához szükséges adatkezelésre vonatkozó szabályokat, valamint a hatósági jogkör kiterjesztését az elektronikus közzétételi kötelezettségekkel összefüggésben.

Az adatvédelmi nyilvántartás vezetésével kapcsolatban az ügyfelekre háruló adminisztratív terhek jelentősen csökkenthetők lennének az Infotv. módosításával, ezért a NAIH részletes javaslatot terjesztett elő erre vonatkozóan.

Az Infotv.-n túl megemlíthendők még a következő szabályozási javaslatlétételek: A NAIH kifogásolta azt a Belügyminisztérium által előkészített törvénytervezetet, amely lehetővé tette volna a távközlési hívásadatok felhasználását a szabálysértési eljárásban. A Belügyminisztérium közigazgatási államtitkára a NAIH megkeresésére válaszul arról adott tájékoztatást, hogy a tervezett adatkezeléstől időközben elálltak, ezért azt nem terjesztik az Országgyűlés elé. (NAIH-1072/2013/J) A NAIH az Országgyűlés mezőgazdasági bizottsága elnökénél kezdeményezte a hegyközségekről szóló 2012. évi CCXIX. törvény módosításáról szóló törvényjavaslat adatkezelésre vonatkozó szabályainak pontosítását, kiegészítését. (NAIH-2539/2013/J)

A NAIH a Közigazgatási és Igazságügyi Minisztérium felkérése alapján részt vett a panaszokról, és a közérdekű bejelentésekről szóló törvény tervezetének előkészítésében és ennek keretében javaslatot tett a munkahelyi „whistle blowing” rendszerek törvényi szabályozására, mert az adatvédelmi vizsgálati eljárások során több olyan visszásságra derült fény, amelyet a szabályozatlanságra lehetett visszavezetni. (NAIH-1229/2013/J)

7. Részvétel az Országgyűlés bizottságainak munkájában

A NAIH elnöke az Országgyűlés Alkotmányügyi, Igazságügyi és Ügyrendi Bizottsága elnökének felkérésére véleményezte az Infotv. módosításáról szóló T/10904. számú törvényjavaslat azon részeit, melyeket a köztársasági elnök észrevételei érintettek. Az állásfoglalás ellenezte az Infotv. hatályának szűkítésére vonatkozó módosítást, ugyanis az alapvető jogra vonatkozó törvényi szabályozásnak átfogó jellegűnek kell lennie, mert egyébként nem tehet eleget az Alaptörvényből következő szabályozási igénynek.

Az Infotv. 30. § (7) bekezdésének módosításával kapcsolatban az állásfoglalás elismerte, hogy a visszaélészerű adatigénylések a közfeladatot ellátó szervek rendeltetészerű működésének akadályozásán túl a közérdekű adatok megismeréséhez való jog társadalmi elfogadottságát, pozitív megítélését is veszélyeztethetik, ugyanakkor azt kifogásolta, hogy a tervezett módosítás túl széles mérlegelési jogkört biztosít az adatkezelőnek a tájékoztatás lehetséges részletességének meghatározására. A külön törvényben szabályozott

ellenőrző szervek ellenőrzési jogosítványaira való utalás azért sem szerencsés, mert egyrészt az államszervezetben belüli ellenőrzési mechanizmusok, így a külön törvényekben szabályozott ellenőrző szervek működése, másrészt a közérdekű adatigénylésekben megnyilvánuló külső, állampolgári, társadalmi kontroll viszonyát illetően az állapítható meg, hogy ezek lényegében egymástól függetlenül működnek és egyik sem előrébbvaló, mint a másik, ezért nem indokolt egyiket a másikra utalva szabályozni. Végül az állásfoglalás a közfeladatot ellátó szervek tevékenységének átláthatóbbá tétele érdekében javasolta a kötelező közzétételi értékhatárt ötmillióról egymillió forintra leszállítani. (NAIH-1329-2/2013/J)

A NAIH elnöke az Országgyűlés Nemzetbiztonsági Bizottságának elnökétől kért tájékoztatást az úgynevezett „kémüggyel” kapcsolatban, mert nevezett büntetőügyről a „Szigorúan titkos!” minősítés okán keveset lehet tudni, így a tényállás megállapítása nehéz. (NAIH-1799/2013/V)

A hegyközségekről szóló 2012. évi CCXIX. törvény módosításáról szóló törvényjavaslat adatkezelésre vonatkozó szabályaira vonatkozó, az Országgyűlés Mezőgazdasági Bizottságának elnökének címzett állásfoglalásról már volt szó. (NAIH-2539/2013/J)

A NAIH szükségesnek tartotta az Alkotmányügyi, Igazságügyi és Ügyrendi Bizottság tájékoztatását az állami és önkormányzati nyilvántartások együttműködésének általános szabályairól szóló, T/13053. számú törvényjavaslattal kapcsolatos adatvédelmi észrevételekről. Az állásfoglalás szerint támogatható a nyilvántartások adatkapcsolatainak feltárása, az adat-utak törvényi szabályozása, és az adatkapcsolatok állami ellenőrzésének megerősítése, valamint az elsődleges adatforrások és származtatott nyilvántartások szerinti differenciálás, mert ettől az adatkezelés jogszerűségének erősödése, és az adatminőség javulása várható. Az állami nyilvántartások interoperabilitásának fokozása is támogatható, de csak egy bizonyos mértékig. Ha ugyanis az állami nyilvántartások teljes interoperabilitása eléri azt a szintet, amelyen de facto megtörténik az összekapcsolásuk, – azaz az adott személyre vonatkozó adatok bármely állami nyilvántartásból egyszerűen hozzáférhetők, – akkor az a helyzet következik be, amelynek alkotmányellenességét az Alkotmánybíróság a 15/1991. (IV. 13.) AB határozatában megállapította. (NAIH-2725/2013/J)

VI. Vizsgálati ügyek – adatvédelem

A Vizsgálati Főosztály fő feladata, hogy a Hatósághoz érkező panaszokat, bejelentéseket kivizsgálja. Emellett a polgárok közvetlen konzultációs megkereséseire továbbra is igyekszik iránymutatást nyújtani, ezzel segítve az érintettek jogérvényesítését. A Főosztály által intézett ügyek száma tavaly a Hatósághoz érkezett összes érdemi ügy több mint kétharmadát jelentette. A beérkezett ügyek egyrészt a személyes adatok védelmével, másrészt az információszabadsággal kapcsolatos valamennyi kérdést, problémakört felölelik, továbbá 2013-tól a Főosztály tevékenysége kiegészült az adatvédelmi audittal, amely egyre bővülő feladatot ad a munkatársaknak.

1. Politikai marketing, választási eljárás

A 2013-as év sok szempontból változást jelentett hazánkban a politikai marketing tevékenységekkel összefüggő adatkezelések terén. Az elmúlt év során megjelentek olyan, elsősorban a politikai tömörülések szimpatizánsainak és önkénteseinek személyes adatait érintő módszerek, amelyek új kihívások elé állították a magánszféra védelmét biztosító mechanizmusokat. Az egyik ilyen a személyes adatok számítási felhőben történő tárolása, a másik pedig az a kampánymódszer, amikor a szimpatizánsok a párt számára ajánlanak leendő önkénteseket.

A Hatóság a szimpatizánsi adatok számítási felhőben történő tárolásával kapcsolatban kiemelte, hogy a számításháló-szolgáltatások alkalmazása számos kockázatot rejt magában, amelyek a személyes adatok feletti ellenőrzés, illetve az átláthatóság hiányából fakadnak. Egyrészt a szolgáltatás igénybevevője, aki személyes adatokat bocsát a szolgáltató rendelkezésre, többé nem gyakorol kizárólagos ellenőrzést az említett információk felett, és nem tudja megtenni az adatok biztonságának érvényesüléséhez szükséges technikai és szervezési intézkedéseket. Másrészt a számításháló-szolgáltatások adatfeldolgozási műveleteivel kapcsolatos átláthatóság – vagyis a kellő tájékozottság – hiánya miatt előfordulhat, hogy sem az adatkezelők, sem pedig az érintettek nincsenek tudatában az esetleges veszélyeknek, és ennél fogva nem tudják meghozni az általuk megfelelőnek tekintett döntéseket és intézkedéseket.

Az Egyesült Államokban székhellyel rendelkező számítástechnikai-szolgáltatók, mint például a Google vagy a Microsoft esetén további problémát jelent az, hogy a rájuk vonatkozó amerikai törvények, elsősorban az ún. „*Hazaifias Törvény*” (Patriot Act) miatt hozzáférést kell biztosítaniuk az Egyesült Államok biztonsági ügynökségeinek minden általuk kezelt és feldolgozott adathoz. Ez egy politikai tevékenységet végző szervezet szimpatizánsainak vagy regisztrált támogatóinak különleges adatai tekintetében rendkívül súlyos biztonsági kockázatnak tekinthető.

A Hatóság álláspontja szerint az állampolgárok pártállására vagy politikai véleményére vonatkozó különleges adatoknak EGT tagállamokban vagy harmadik országban működő adatfeldolgozó részére történő továbbítása súlyosan veszélyezteti az érintettek személyes adatok védelméhez fűződő jogát, mivel a szenzitív információk biztonsága nem garantálható teljes mértékben. A Hatóság az ilyen adatfeldolgozók igénybevételét ezért nem támogatja.

Megjelent továbbá az a külföldi pártok által előszeretettel alkalmazott módszer is, amelynek során a politikai szervezetek oly módon toboroznak tagokat, szimpatizánsokat vagy önkénteseket, hogy a már velük kapcsolatban állókat (a továbbiakban: elsődleges címzett) keresik meg azzal, ajánljanak új személyeket (a továbbiakban: másodlagos címzett).

A Hatóság ezzel kapcsolatban mindenekelőtt azt hangsúlyozta, hogy az elsődleges címzettek csak a másodlagos címzettek tudtával és beleegyezésével továbbíthatnak személyes adatokat a politikai szervezetek részére. Erre a szervezetnek előzetesen fel kell hívnia az elsődleges címzett figyelmét. A pártok továbbá csak olyan jelentkezési lapokat fogadhatnak el, amelyek a saját adatbázisukban regisztrált tagoktól érkeztek. Ezután – írásban, postai megkeresés útján vagy például az ajánlás során megadott elektronikus levélcímükre küldött linkre történő kattintással – meg kell erősíteniük az adatközlést a másodlagos címzettekkel, és csak ezt követően állíthatják össze az adatbázisukat.

Végezetül a politikai szervezetek kötelesek az adatkezelés egész folyamatán keresztül biztosítani az adatkezelés valamennyi garanciáját, így többek között azt, hogy a másodlagos címzettek élhessenek tiltakozási, törléshez való, tájékoztatáskérési, illetőleg helyesbítési jogukkal. Azon személyek adatait, akik a megerősítés iránti megkeresés során nem járulnak hozzá személyes adataik kezeléséhez, nem tarthatják nyilván, „*negatív adatbázis*” nem képezhető.

Az Országgyűlés a választási reform keretében elfogadta a választási eljárásról szóló 2013. évi XXXVI. törvényt. Az új jogszabály egyrészt jelentősen átalakít

totta a jelöltállítás rendszerét, másrészt – a korábbi szabályozástól eltérően – rendelkezéseket tartalmaz a kampánycélú adatkezelésekkel kapcsolatban. A törvény első erőpróbája a 2014-es év lesz, amikor is sor kerül az országgyűlési és az önkormányzati választások mellett az Európai Parlament tagjainak megválasztására is. A Hatóság – a korábbi adatvédelmi biztosokhoz hasonlóan – kiemelt figyelmet kíván fordítani a választási eljárással kapcsolatos adatkezelésekre, ezért már a 2013-as esztendő során megkezdte a szükséges információk összegyűjtését és elemzését. Ezek alapján a választási kampány kezdete előtt ajánlást bocsátott ki az érintett adatkezelők számára.⁴

A Hatóság vezetői több rangos szakmai találkozón is elemezték a választási eljárással kapcsolatos adatkezelések szabályozásának átalakulását. Dr. Péterfalvi Attila „*A választási eljárás aktuális kérdései*”, míg dr. Révész Balázs „*A magyar választási rendszer átalakulásának közjogi kihívásai*” címmel megrendezett konferencián ismertette a Hatóság vonatkozó álláspontját. Az előadók elsősorban a régi és az új szabályozás közötti különbségekre helyezték a hangsúlyt, és felhívták hallgatóságuk figyelmét azokra az újításokra, amelyek a korábbi rendszerben előforduló hibák kiküszöbölését célozzák.

Dr. Révész Balázs főosztályvezető előadása „*A magyar választási rendszer átalakulásának közjogi kihívásai*” című konferencián

⁴ <http://naih.hu/files/Valasztas-2014-Ajanlas-2014-02-04.pdf>

2. A hangfelvételek kiadásával kapcsolatos Hatósági álláspont

Az elmúlt évben növekvő tendenciát mutatott azon állampolgári beadványok száma, melyekben a panaszosok hitelintézetek, valamint biztosítók hangfelvétel-kiadására vonatkozó gyakorlatát kifogásolták.

Az Infotv. fogalom-meghatározása értelmében az emberi hang, amennyiben az természetes személlyel összefüggésbe hozható, az Infotv. által védett személyes adat.

A hitelintézetekről és a pénzügyi vállalkozásokról szóló 2013. évi CCXXXVII. törvény (a továbbiakban: Hpt.) 288. (4) bekezdésének – 2014. január 1-jét megelőzően az 1996. évi CXII. törvény (korábbi Hpt.) 215/B. § (4) bekezdésének – értelmében telefonon történő panaszkezelés esetén a pénzügyi intézmény, a pénzforgalmi intézmény, az elektronikuspénz-kibocsátó intézmény és az ügyfél közötti telefonos kommunikációt a pénzügyi intézmény, a pénzforgalmi intézmény és az elektronikuspénz-kibocsátó intézmény hangfelvétellel rögzíti, és a hangfelvételt egy évig megőrzi.

Hasonlóképpen rendelkezik a biztosítókról és a biztosítási tevékenységről szóló 2003. évi LX. törvény (a továbbiakban: Bit.) 167/B. § (4) bekezdése, amely kimondja, hogy telefonon történő panaszkezelés esetén a biztosító és az ügyfél közötti telefonos kommunikációt a biztosító hangfelvétellel rögzíti, és a hangfelvételt egy évig megőrzi. Erről az ügyfelet a telefonos ügyintézés kezdetekor tájékoztatni kell.

A Hpt., valamint a Bit. vonatkozó rendelkezései azt írják elő, hogy az ügyfél kérésére biztosítani kell a hangfelvétel visszahallgatását, továbbá térítésmentesen rendelkezésére kell bocsátani a hangfelvételtől készített hitelesített jegyzőkönyvet. Ez azonban – álláspontunk szerint – nem jelenti azt, hogy az Infotv., mint lex generalis az adott esetben ne lenne alkalmazható.

A Hatóság következetes álláspontja szerint az érintettel folytatott beszélgetést tartalmazó hangfelvételt mindkét félnek joga van megismerni, ezért az ügyfél számára biztosítani kell, hogy erre vonatkozó kérése esetén a hangfelvételt visszahallgathassa, illetve arról másolati példányt kapjon. Ennek teljesítésére az adatkezelőnek 30 napja van. A másolatot ingyenesen kell az ügyfél rendelkezésére bocsátani, ha a folyó évben azonos adatkörre vonatkozóan kérelmet még nem nyújtott be az érintett adatkezelőhöz. Egyéb esetekben költségtérítés állapítható meg [Infotv. 15. § (5) bekezdés].

Itt érdemes megjegyezni, hogy adatvédelmi szempontból üdvözlendő és előremutató a Fogyasztóvédelemről szóló 1997. évi CLV. törvény 2014. január 13-tól hatályos 17/B. § (3) bekezdése, amely előírja, hogy „(...) a hangfelvételt egyedi azonosítószámmal kell ellátni, öt évig meg kell őrizni, és a fogyasztó kérésére, díjmentesen rendelkezésre kell bocsátani. A vállalkozás a hangfelvétel készítésével, megőrzésével és rendelkezésre bocsátásával kapcsolatos kötelezettségéről, továbbá az egyedi azonosítószámról a fogyasztót a telefonos ügyintézés kezdetekor tájékoztatni köteles.” Ez a jogszabályi rendelkezés alátámasztja a Hatóság kialakult gyakorlatát, miszerint amennyiben a kérelem kifejezetten a hanganyag másolatát jelöli meg az adatkérés céljaként, az adatkezelőnek ki kell adnia az érintettel folytatott beszélgetés felvételét, és a hanganyag másolata nem helyettesíthető a telefonbeszélgetésről készített jegyzőkönyvvel. Ezért a Hatóság álláspontja szerint célszerű lenne az idézett előírásokat a Hpt.-be és a Bit.-be is beemelni.

3. Hatósági megkeresések a büntetőeljárás során

Amint korábban az Adatvédelmi Biztos Irodájának tevékenysége során gyakran előfordult, úgy a Hatóság is sok esetben szembesül azzal a problémával, hogy az adatkezelők a büntetőeljárás miatt eljáró rendőrség – több alkalommal egészségügyi adatokra vonatkozó – adatkérését kifogásolják.

Több bejelentő is azt kifogásolta, hogy a rendőrség az ügyészség jóváhagyása nélkül kérte az egészségügyi intézménytől különleges adatok továbbítását. Egy másik bejelentésben az adatkezelés terjedelmét sérelmezték. A rendőrség megkeresésében ugyanis a 2008 és 2013 között kezelt, 1970 és 1986 között született személyek adatainak továbbítását kérte. Emellett az adatkezelők általánosságban is felvilágosítást kértek a Hatóságtól, hogy büntetőeljárásban milyen jogszabályok vonatkoznak a rendőrség személyes adatok megismerésére is irányuló megkereséseire.

A rendőrség adatkérése jogalapjának – az Infotv. 5. § (2) bekezdés c) pontjával összhangban – a törvényi felhatalmazás tekinthető. Az adatkérés garanciáit és feltételrendszerét az Infotv., a Rendőrségről szóló 1994. évi XXXIV. törvény, a büntetőeljárásról szóló 1998. évi XIX. törvény (a továbbiakban: Be.), illetve – ha az adatkérés egészségügyi adatokra vonatkozik – az egészségügyi és a hozzájuk kapcsolódó személyes adatok kezeléséről és védelméről szóló 1997. évi XLVII. törvény rendelkezései jelentik.

A jogalkotó a Be. 71. § (3) bekezdésében úgy rendelkezett, ha a megkeresés személyes adatok közlésére vonatkozik, az csak annyi és olyan személyes adatra vonatkozhat, amely a megkeresés céljának megvalósításához elengedhetetlenül szükséges. A megkeresésben az adatkezelés pontos célját és a kért adatok körét meg kell jelölni. A Be. 71. § (4) bekezdése értelmében, ha a megkeresés eredményeként olyan személyes adat jut a megkereső tudomására, amely a megkeresés céljával nem függ össze, az adatot törölni kell. Azon kívül az adatkérés során figyelemmel kell lenni a célhoz kötött adatkezelés elvére is.

Emellett lehetnek az adatkérésnek speciális többlétszabályai is. A Be. 178/A. § (1) bekezdése értelmében a rendőrség az ügyész jóváhagyásával kérheti adatok szolgáltatását az egészségügyi és a hozzá kapcsolódó adatot kezelő szervtől. Az Eüak. 23. § (3) bekezdése alapján pedig a betegellátó kizárólag a „*halaszt-hatatlan intézkedés*” jelzéssel ellátott megkeresést köteles az ügyész jóváhagyása nélkül is teljesíteni.

Mindezek alapján a Hatóság álláspontja szerint a rendőrségnek törekednie kell arra, hogy lehetőség szerint a megkeresésben pontosan meghatározza, milyen adatokra terjed ki az adatigénylés, illetve mi az adatigénylés célja. Ezen kívül a megkeresésben meg kell jelölni azt is, hogy a személyes adat kérése miért tekinthető elengedhetetlenül szükségesnek. Amennyiben a későbbiekben kiderül, hogy a megkeresett szervezet olyan adatokat is az eljáró hatóság rendelkezésére bocsátott, ami a megkeresés céljával nem függ össze, a hatóságnak az adatot törölnie kell.

Amennyiben az adatkezelő megítélése szerint a rendőrség megkeresése hiányos, akkor a Hatóság javasolja, hogy a rendőrségtől a megkeresés kiegészítését, indokolását kérjék. Az adatkezelők továbbá felhívhatják a rendőrség figyelmét arra, hogy az átadott adatok tekintetében – a Be. 71. § (4) bekezdésével összhangban – a büntetőeljárás során törölnie kell mindazon adatokat, amelyek a megkeresés céljával már nem függenek össze.

4. Társasházi kamerázás, társasházi és lakásszövetkezeti iratok megismerhetősége, a jegyzők új hatásköre

A korábbi évekhez hasonlóan 2013 során is a beadványok jelentős részét tették ki a társasházi kamerázással kapcsolatos ügyek, amelyekben a bejelentők gyakran kifogásolták a kamerarendszer kiépítésének és üzemeltetésének rendjét, a döntéshozatal módját vagy a társasházi törvényben rögzített döntéshozatali rend és jogszabályi feltételek teljesülésének hiányát.

A társasházi törvény rendezi azokat a szabályokat és azt az eljárásrendet, amely mellett egy társasházban jogszerűen kerülhet sor kamerarendszer létesítésére és üzemeltetésére. A Hatóság tapasztalatai azt mutatják, hogy sok esetben hiányzik az összes tulajdoni hányad szerinti kétharmaddal rendelkező tulajdonostárs igenlő szavazatával meghozott közgyűlési határozat, továbbá a szervezeti és működési szabályzat adatkezelési rendelkezésekkel való kibővítésére sem kerül sor.

Gyakran olyan problémákat is észlel a Hatóság, hogy egy adott társasház csupán névleg az, de valójában hiányzik a társasházként való jogszerű működéshez szükséges valamennyi elem, nincs közös képviselő, sem SZMSZ, és közgyűlés sem működik. Ilyen esetekben a Hatóság különösen nehéz helyzetben van, hiszen egy „*nem működő*” társasházban a kamerarendszer üzemeltetésének jogszerűségét csak oly módon lehet megvalósítani, ha előbb sor kerül a társasház jogszerű működésének helyreállítására. Erre a Hatóság hatásköre nem terjed ki, így ezekben az esetekben a Hatóság kamerás megfigyelésekkel kapcsolatos eszközei nehezen alkalmazhatónak bizonyulnak, és általában nem vezetnek eredményre.

Szintén ide kapcsolódik a Hatóságnak az az állásfoglalása, mely szerint a társasházi kamerarendszer üzemeltetéséhez szükséges érvényes közgyűlési határozat meghozható írásbeli szavazás útján is. A társasházakról szóló 2003. évi CXXXIII. törvény (továbbiakban: a társasházi törvény) 25. §-ának rendelkezéseit a törvény 40. §-ában meghatározott írásbeli szavazásra vonatkozó szabályozással összhangban kell értelmezni. Ennek megfelelően a társasházi törvény 40. §-a alapján nem szükséges a közgyűlés összehívása abban az esetben, ha a tulajdonostársak a pontosan meghatározott határozati javaslatról írásban, a megfelelő számú szavazattöbbséggel szavaznak. Ebben az esetben az előzetesen megküldött határozati javaslatnak megfelelően az írásbeli szavazás alapján elfogadott határozatot – az írásbeli szavazás eredményével együtt – írásban kell közölnie a közös képviselőnek a tulajdonostársakkal. Az előadottak alapján a Hatóság a személyes adatok védelme szempontjából nem tartja aggályosnak, hogy az előbbieken vázolt eljárást alkalmazza a társasház, és ilyen formában – a társasházi törvény egyéb rendelkezéseinek figyelembevételével – hozzon érvényes közgyűlési határozatot a kamerarendszer üzemeltetésével összefüggésben.

A Hatósághoz a korábbi évek gyakorlatához hasonlóan számtalan alkalommal érkeztek olyan beadványok, amelyekben a beadványozók a társasházi és lakásszövetkezeti iratok megismerhetősége kapcsán kértek állásfoglalást, illetve vizsgálatot. A Hatóság fontosnak tartotta ezekben az ügyekben elvi jelleggel leszögezni, hogy a társasházi és lakásszövetkezeti iratok megismerhetősége

elsősorban nem adatvédelmi kérdés, tekintettel arra, hogy a társasházi, illetve lakásszövetkezeti tulajdonosok információs önrendelkezési jogát, illetve magánszféráját a kért gazdálkodással kapcsolatos dokumentumok nem érintik, továbbá ezek az iratok jellemzően – tartalmuk szerint – nem tartoznak az Infotv. fogalom-meghatározása szerint a közérdekű, illetve közérdekből nyilvánosnak minősített adatok körébe sem.

A fentiekre tekintettel a Hatóság kötelező érvényű állásfoglalást a társasházi és lakásszövetkezeti tulajdonosoknak az irat-betekintési joguk gyakorlásával összefüggésben nem adhat. A Hatóság álláspontja szerint azonban mind a lakásszövetkezetekről szóló 2004. évi CXV. törvény 41. § (1) bekezdés e) pontjából, mind a társasházi törvény 39. § (3) és a 45. § (2) bekezdéseiből levezethető, hogy a társasházi és lakásszövetkezeti tulajdonosok betekinhetnek a társasház, illetve a lakásszövetkezet működésével, és gazdálkodásával kapcsolatos iratokba, így minden olyan szerződést, szerződéstervezetet vagy más iratot megismerhetnek, melyek a társasházat, elsősorban annak vagyoni helyzetét érintik, hiszen a társasház és a lakásszövetkezet kötelezettségvállalásai a tulajdonostársakat terhelik.

A Hatóság éppen az észlelt problémák miatt különösen jelentősnek tartja, hogy 2014. február 1-jén hatályba lépett a társasházi törvény 27/A. §-a, amely szerint a jegyző hatásköre kiegészült a társasházak törvényességi felügyeletével. E szabály beiktatásával egy szabályozási rés került befoltozásra, mivel a korábban törvényességi felügyelet nélkül maradt társasházak – kamerarendszer üzemeltetését is magában foglaló – működésének ellenőrzését a jegyző látja el. Ez a rendelkezés a társasházak működésével kapcsolatos problémák megoldása szempontjából azért lényeges, mert a helyi viszonyokat a jegyző ismeri a legjobban, az érintettekhez közel van, és így az érintettek jogainak védelme a legrövidebb időn belül és a leghatékonyabban valósulhat meg.

5. A hulladékgazdálkodási közszolgáltatók adatkezelése

A hulladékgazdálkodási közszolgáltatók által bekért túlzott adatkört, a kötelezően csatolandó dokumentumok körét, illetve a kezelt személyes adatok forrását kifogásolták az állampolgárok azon panaszaikban, amelyek a Hatóság munkájának újabb jelentős ügycsoportját alkotják. Ezekben az esetekben a Hatóság megvizsgálta, hogy az egyes településeknek a hulladékgazdálkodási közszolgáltatás ellátásával és igénybevételével összefüggő önkormányzati rendeleti szabályozása összhangban van-e az Infotv., továbbá a hulladékról szóló 2012.

évi CLXXXV. törvény (a továbbiakban: Hulladéktv.) vonatkozó rendelkezéseivel. A Hatóság több ügyben adatvédelmi szempontból aggályosnak találta a hatályos önkormányzati rendeleti szabályozást. A vizsgálatok során megállapításra került, hogy az önkormányzatok területén továbbra is a korábban hatályos, a hulladékgazdálkodásról szóló 2000. évi XLIII. törvényen alapuló felhatalmazás alapján megalkotott önkormányzati rendeletek voltak hatályban a hulladékgazdálkodási közszolgáltatásról, amelyek nem tartalmazták, illetve hiányosan tartalmazták a szükséges személyes adatok kezelésére vonatkozó szabályokat. Az egyik önkormányzat rendeleti szabályozás helyett a közszolgáltatóval kötött Hulladékkezelési Közszolgáltatási Szerződésben kívánta rendezni ezt a kérdést.

A Hatóság ezekben az ügyekben indokoltnak tartotta, hogy az Infotv. 57. §-a alapján ajánlást tegyen az érintett önkormányzatoknak arra, hogy alkossanak új rendeletet a hulladékgazdálkodási közszolgáltatás ellátásával összefüggésben, illetve – a hatályos törvényi szabályozás alapján megalkotott, de adatvédelmi szempontból kifogásolható rendeletek esetében – az önkormányzati rendeletet hozzák összhangba a Hulladéktv. rendelkezéseivel, illetve építsék be a rendeletbe a szükséges személyes adatok kezelésére vonatkozó szabályokat.

6. Az elektronikus beléptető rendszerben rögzíthető adatok

Több ügyben kifogásolták az egyes polgármesteri hivatalok beléptető rendszerével összefüggő adatkezeléseket. Ezekben az ügyekben a Hatóság a személyes vagyónvédelmi, valamint a magánnyomozói tevékenység szabályairól szóló 2005. évi CXXXIII. törvény (továbbiakban: Szvtv.) 32. § (2), valamint 26. § (1) bekezdéseinek együttes értelmezése alapján úgy foglalt állást, hogy a vagyónörnek lehetősége van arra, hogy az ügyfelet kiléte igazolására felhívja, és ennek során személyazonosító okmányának bemutatására kötelezze. A név- és laciadat rögzítése az Szvtv. 32. §-a szerinti elektronikus beléptetőrendszer alkalmazása útján lehetséges olyan védett területek esetében, ahová – a terület használatára jogosult rendelkezése alapján – kizárólag az arra jogosult léphet be, illetve ahol kizárólag az arra jogosultak tartózkodhatnak. A Hatóság álláspontja szerint tehát nincs törvényes célja az okmányazonosítóra vonatkozó adat kezelésének a biztonsági beléptetéssel összefüggésben. Jogszerűnek kizárólag az minősül, ha az ügyfelek nevét és laciadatát rögzítik az Szvtv. 32. § (2) bekezdése alapján.

Az érintetteknek kihelyezett tájékoztató mellett a Hatóság szükségesnek tartja, hogy az adatkezelő a beléptető rendszerrel összefüggésben egy belső szabályzatot is készítsen, amelyben meghatározza az adatkezelés jogalapját, célját,

a kezelt adatok körét, az adatkezelés időtartamát, az adatfeldolgozó (biztonsági szolgáltató) nevét és elérhetőségét. Emellett ebben a szabályzatban kell rendelkezni arról is, hogy az adatokat kik és milyen feltételek mellett tekinthetik meg, valamint az adatkezeléssel összefüggő egyéb tényekről.

7. Biometrikus rendszerek

Az említett ügyek között – a korábbi évekhez hasonlóan – előfordult olyan, amelyben a biometrikus beléptető rendszerek alkalmazásával kapcsolatban kértek állásfoglalást. A Hatóság a vonatkozó gyakorlatának megfelelően ezekben az esetekben azt hangsúlyozta, hogy – tekintettel az Infotv. 4. §-ára – a biometrikus adatok csak akkor kezelhetők, ha azok megfelelőek, relevánsak és nem túlzott mértékűek, ami megköveteli a kezelt adatok szükségességének, arányosságának és annak szigorú mérlegelését, hogy a kívánt cél elérhető lenne-e kevésbé korlátozó módon. A Hatóság továbbra is irányadónak tekintette az Adatvédelmi Munkacsoport által elfogadott, a biometrikus technológiák fejlődéséről szóló 3/2012. számú véleményben (WP193)⁵ foglalt azon szempontokat, amelyeket egy biometrikus rendszer keretében végzett adatkezelés arányosságának mérlegelésekor figyelembe kell venni. Ennek megfelelően adatvédelmi szempontból továbbra is aggályos például az, ha egy iskolában alkalmaznak biometrikus beléptető rendszert. Az ugyanis nem minősül elengedhetetlennek az érintettek biztonsága, valamint az iskola vagyonának védelme szempontjából. A rendszer alkalmazása révén elérni kívánt előnyököt ráadásul más, a személyhez fűződő jogokat kevésbé korlátozó módszerek segítségével is elérni lehet.

A Hatóság olyan esetet is vizsgált, amelyben egy viszonylag elterjedt módszert, az ujjlenyomat-alapú azonosítást kívánták pénztárgépeknél alkalmazni abból a célból, hogy ahhoz csak az arra jogosult munkavállalók férhessenek hozzá. A Hatóság ezzel kapcsolatban kiemelte, hogy a Munka törvénykönyvéről szóló 2012. évi I. törvény (a továbbiakban: Mt.) 10. § (1) bekezdése szerint „[a] munkavállalótól csak olyan nyilatkozat megtétele vagy adat közlése kérhető, amely személyhez fűződő jogát nem sérti, és a munkaviszony létesítése, teljesítése vagy megszűnése szempontjából lényeges.”

⁵ www.ec.europa.eu/justice/data-protection/article-29/documentation/opinion-recommendation/files/2012/wp193_en.pdf

Az Mt. értelmében a munkáltatónak két konjunktív feltétel teljesülését kell az adatkezelés előtt megvizsgálnia ahhoz, hogy a munkavállalók adatait kezelhesse. E feltételek közül az első és egyben legfontosabb az, hogy az adatok felvétele, rögzítése és felhasználása nem sértheti a munkavállalók személyhez fűződő jogait. Amennyiben ugyanis a munkáltatói döntés ennek nem felel meg, a második kritérium, vagyis a munkaviszony létesítésével, teljesítésével vagy megszüntetésével való összefüggés vizsgálata irrelevánssá válik. A személyhez fűződő jogok esetleges sérelmének vizsgálata szempontjából további lényeges rendelkezés az Mt. 9. § (1) bekezdése, amely a törvény fent idézett előírásával korrelatív kapcsolatban áll. Az Mt. 9. § (1) bekezdése értelmében a törvény hatálya alá tartozók személyhez fűződő jogait tiszteletben kell tartani. A munkavállaló személyhez fűződő joga akkor korlátozható, ha a korlátozás a munkaviszony rendeltetésével közvetlenül összefüggő okból feltétlenül szükséges és a cél elérésével arányos. A személyhez fűződő jog korlátozásának módjáról, feltételeiről és várható tartamáról a munkavállalót előzetesen tájékoztatni kell [Mt. 9. § (2) bekezdés].

A törvényhez fűzött indokolás szerint az Mt. 9. § (2) bekezdése általánosságban fogalmazza meg a munkavállaló személyhez fűződő jogai korlátozásának alapvető elveit és egyben rögzíti annak határait. A törvény a személyhez fűződő jogok védelme érdekében a munkáltató eljárásával összefüggésben két szigorú feltételt állapít meg. Ennek az eljárásnak kizárólag és közvetlenül a munkáltató rendeltetésszerű működésével kell összefüggésben lennie, ezen a körön nem terjeszkedhet túl. A rendeltetésszerű működés ebben a kontextusban is szűken értelmezendő. A munkáltató az eljárás bevezetéséről csak abban az esetben dönthet, amennyiben az feltétlenül, azaz objektíve szükséges. Ebből a szempontból lényeges, hogy a munkáltató oldalán fennáll az a védendő érdek, miszerint az általa üzemeltetett pénztárgép biztonságos legyen, abból pénzt csak az arra feljogosított munkavállaló vagy munkavállalók vehessenek ki. A pénztárgéphez való hozzáférés korlátozása ezért – általánosságban – megfelel az objektív szükségesség kritériumának. Az objektív szükségesség követelményén túl azonban az Mt. megfogalmazza az arányosság kritériumát is, amelynek tekintetében az Adatvédelmi Munkacsoport már említett Véleményében foglaltak az irányadók.

E szempontok figyelembe vételével a Hatóság megállapította, hogy az ujjlenyomat-azonosítás alapú pénztárgép alkalmazása nem felel meg az arányosság követelményének, mivel az általa elérni kívánt előnyök más, a személyhez fűződő jogokat kevésbé korlátozó módszerek segítségével is elérhetőek. Ilyen lehet például az olyan fokozott biztonságú pénztárgép alkalmazása, amelyhez csak

egy előre meghatározott, és kizárólag a munkáltató, illetőleg az arra feljogosított munkavállalók által ismert kóddal lehet hozzáférni.

Az elmúlt év újdonsága az volt, hogy megjelentek hazánkban a hangmintázaton belüli sajátos vonásoknak a beszélő kategorizálása érdekében történő azonosításán (a továbbiakban: hangfelvétel elemzése) alapuló biometrikus rendszerek. Az említett technológia biometrikus rendszerek dinamikusan fejlődő csoportját képezi, amellyel kapcsolatban az Adatvédelmi Munkacsoport például megjegyezte, hogy „[a] gyártók által közzétett nyilatkozatok szerint ilyen technológia bevezetésével a pénzügyi szolgáltató vállalatok növelték a csalásfelismerési arányt, és gyorsabb szolgáltatás vált lehetővé a valós igények teljesítése kapcsán”. Az eljárás Magyarországon azonban még nem terjedt el széles körben, a legtöbb gyártó vagy szolgáltató a piacról lépési fázisban tart, a konkrét alkalmazással kapcsolatban még nem állnak rendelkezésre információk. A Hatóság mindenestre figyelemmel fogja kísérni a technológia bevezetését.

8. Pénzügyi szervezetek okmánymásolási gyakorlata

Évről évre visszatérő probléma, és a panaszok nagy számára tekintettel tendenciózusnak tekinthető a bankok, illetve biztosítók személyazonosító okmányok másolására vonatkozó gyakorlata.

Minden adatkezelésnek – megfelelő jogalap mellett is – meg kell felelnie az Infotv. 4. §-ában szabályozott célhoz kötött adatkezelés elvének. Számos korábbi adatvédelmi biztosítói, majd hatósági állásfoglalás leszögezte, hogy a hatósági igazolványról készített másolat nem rendelkezik bizonyító erővel arról, hogy hiteles másolata egy érvényes hatósági okmánynak, és nem alkalmas a személyazonosság megállapítására sem. A fényképes igazolvány személyazonosítás céljából való bemutatása nem sérti a jogszabályi rendelkezéseket, a másolatok kezelése azonban nem felel meg a célhoz kötöttség követelményének.

A pénzmosás és terrorizmus finanszírozása megelőzéséről és megakadályozásáról szóló 2007. évi CXXXVI. törvény (a továbbiakban: Pmt.) hatálya alá tartozó szervezetek az üzleti kapcsolat létesítésekor kötelesek ügyfél-átvilágítást alkalmazni. A szolgáltató az ügyfél-azonosítás során köteles rögzíteni a természetes személy ügyfél családi és utónevét (születési nevét), lakcímét, állampolgárságát, azonosító okmányának típusát és számát, külföldi esetében a magyarországi tartózkodási helyet, továbbá ezen felül – kizárólag kockázatérzékenységi alapon – rögzítheti a természetes személy születési helyét, idejét, továbbá anyja nevét.

A Pmt. lehetőséget ad arra is, hogy a szolgáltató fényképes személyazonosító okmány bemutatását követelje meg az ügyféltől, és tárolja a személyazonosító okmány típusát és számát, azonban az igazolványról fénymásolat készítésére, és a másolatok szolgáltató általi kezelésére – így az arckép rögzítésére – e törvény sem teremt jogalapot. A fénykép lemásolása, tárolása sem az azonosításhoz, sem a szerződéskötéshez nem szükséges, ezért a fényképes személyazonosító okmány másolására irányuló gyakorlat a célhoz kötött adatkezelés elvével ellentétes, és az érintett hozzájárulása esetén sem fogadható el.

Nem támogatható a különféle okmányok, igazolványok másolása és a másolatok megőrzése okmányfelügyeleti szempontból sem, mivel ez a biztonsági okmányvédelem szempontjából aggályos. A személyazonosító igazolvány, az útlevél „A” védelmi kategóriába tartozó biztonsági okmányok, melyek jogszerűtlen vagy rendeltetésellenes használata bűnügyi-igazgatási érdekeket sérthet.

A Pmt. 2013. július 1-jén hatályba lépett módosítása a szolgáltatót feljogosítja – kockázatérzékenységi alapon – a személyazonosságra vonatkozó adat nyilvánosan hozzáférhető nyilvántartás vagy olyan nyilvántartás alapján történő ellenőrzésére, amelynek kezelőjétől törvény alapján adatigénylésre jogosult. Ebbe tartozhat a Közigazgatási és Elektronikus Közszolgáltatások Központi Hivatalától történő adatigénylés lehetősége is.

A fentiek alapján a Hatóság álláspontja szerint a személyazonosító és egyéb okmányok másolására irányuló banki és biztosítói gyakorlat törvényes jogalap és cél hiányában, az okmányvédelmi szempontokat is figyelembe véve nem elfogadható. Ezt az álláspontot képviselte a Hatóság a Bankszövetség főtítkárnak címzett levelében is, kimondva egyúttal azt is, hogy indokoltnak tartja az okmánymásolatok készítésével összefüggő banki gyakorlat megszüntetését.

9. Munkahelyi adatkezelések

A munka világát érintő beadványok száma növekvő tendenciát mutatott 2013-ban, a Munka törvénykönyvéről szóló 2012. évi I. számú törvény új adatvédelmi rendelkezéseinek hatályba lépését követően. Ez a növekedés összefüggésben van az új Mt.-nek azon rendelkezésével, amely lehetővé teszi a munkáltató részére a munkavállalók technikai eszközökkel történő ellenőrzését. Ezen új szabályozás gyakorlati alkalmazása számos adatvédelmi kérdést vet fel, és sajnálatos módon a beadványok tanúsága szerint az új szabályozás munkáltatók általi

tág értelmezése nagyon gyakran súlyosan sérti a munkavállalók magánélethez való jogát, csorbítja személyiségi jogaikat.

Évek óta változatlanul jelentkező panasz a munkavállalók kamerával történő megfigyelése. Az elmúlt évekhez képest ugrásszerűen megnőtt a technikai eszközökkel történő ellenőrzés körében – a technika gyors fejlődésének hatására – a munkavállalók elektronikus kommunikációjának, az e-mail és internet használatának ellenőrzésére irányuló beadványok száma. Jelentős terület továbbá a munkavállalók által használt gépjárművekben alkalmazott GPS helymeghatározó rendszerekhez kapcsolódó, illetve a mobiltelefonok cellainformációi által közvetített adatkezelések.

Tekintettel az új Mt. adatvédelmi rendelkezéseire, a Hatóság a beadványok kapcsán első lépésként szükségesnek tartotta meghatározni a munkáltatói ellenőrzési jogkörhöz kapcsolódó adatkezelések jogszerűségének feltételeit. A Hatóság 2013. január 23-án kibocsátotta, „*A munkahelyen alkalmazott elektronikus megfigyelőrendszer alapvető követelményeiről*” szóló ajánlását. Az ajánlás ismerteti az ellenőrzés jogalapját, a munkahelyen alkalmazott elektronikus megfigyelőrendszer garanciális követelményeit, a megfelelő tájékoztatás követelményeit, és a rendszer kapcsán az adatvédelmi nyilvántartásba való bejelentkezés szabályait. Az ajánlásban ismertetett elektronikus megfigyelőrendszer garanciális követelményeinek meghatározását a Hatóság nem csak a kamerás megfigyelés esetére, de a munkavállalók egyéb, fent írt technikai eszközökkel történő ellenőrzésének körében is alkalmazza, és az ajánlásban lefektetett szempontrendszer alapján vizsgálja a munkavállalókat érintő ellenőrzések jogszerűségét.

Az egyes munkahelyi adatkezelések, ügycsoportok esetében a Hatóság az alábbi „*best practise*”-eket, jó szabályozási gyakorlatokat alakította ki:

Az elektronikus kommunikáció ellenőrzésének témakörében tipikusan előforduló beadványtípus, amikor a munkáltató nem határozza meg előre a céges e-mail használat szabályait, és akár a munkaviszony fennállása alatt vagy annak megszűnését követően ellenőrizni akarja a kiküldött e-mailek tartalmát, például a munkavállaló részéről felmerülő jogszabálysértés miatt. A másik gyakori ügycsoport a munkavállaló által használt számítógép, laptop tartalmának ellenőrzése, az érintett hozzájárulása nélkül a számítógépéről történő adatmentés.

A munkahelyen a munkavállaló nem veszíti el a magánélethez való jogát, de ez a jog nem korlátozhatatlan. A munkáltatónak törvényes érdeke és joga a munkavállaló személyes adatainak kezelése a munkaviszony által indokolt körben. A munkáltatói ellenőrzési jogkörhöz kapcsolódó adatkezelés az Mt. rendelkezéseiből, a munkaviszony természetéből fakadó adatkezelés, a munkáltatói

érdekvédelem egyik eszköze. A munkaviszony időtartama alatt a munkáltató gazdasági tevékenységének megfelelő működése érdekében a munkavállalók magánszférája bizonyos, pontosan körülhatárolt esetekben, garanciális követelmények megtartása mellett korlátozható. Ez a legitim érdekek alapján történő adatkezelés elválaszthatatlan annak korlátaitól, azaz a munkáltató ellenőrzése és annak eszközei, módszerei nem járhatnak az emberi méltóság megsértésével, a munkavállaló magánélete nem ellenőrizhető. Másrészt a munkáltatónak be kell tartania a célhoz kötött és a tisztességes adatkezelés elveit.

Az Mt.-ben írt technikai eszközökkel való ellenőrzés a munkáltatói ellenőrzésnek csak akkor lehet jogszerű alapja, ha az alkalmazni kívánt technikai eszköz használata valóban és bizonyíthatóan a munkáltató jogszerű érdekeinek érvényesítéséhez szükséges, és arányos a jogkorlátozással. Az Mt. előbb részletezett szabályai csak egy általános felhatalmazást nyújtanak, ennek tartalommal, részletszabályokkal való megtöltése a munkáltatóra hárul. A Hatóság a munkáltatói ellenőrzések körében a munkáltatók részéről a proaktív magatartás tanúsítását támogatja, az utólagos munkáltató-munkavállalói jogok és kötelezettségek érvényesítésének tisztánlátása és az esetleges jogviták megelőzése érdekében. Ugyanakkor a Hatóság álláspontja szerint az informatikában az elmúlt években bekövetkezett robbanásszerű fejlődés következményeként egyre inkább elfogadható a magánjellegű kommunikációnak a munkahelyi eszközökről történő kiszorítása.

Az elektronikus kommunikáció ellenőrzése kapcsán a Hatóság hangsúlyozta, hogy ez az ellenőrzési mód csak akkor alkalmazandó, amennyiben az elengedhetetlenül szükséges és nincs lehetőség olyan hagyományos módra, amely kevésbé hatol be a magánszférába. A munkáltató részéről megfelelő szabályzat elkészítése és annak ismertetése fontos követelmény. A szabályzatban célszerű általános jelleggel előre meghatározni, hogy a munkavállaló mely elektronikus kommunikációs csatornát milyen módon használhat. A szabályzatba bele kell foglalni az ellenőrzés részletes szabályait is: ki, mit, hogyan és mikor ellenőrizhet. Az ellenőrzésnek jogszerű cél érdekében kell történnie, a cél nélküli és túl általános célú ellenőrzésre nincs lehetőség. Amennyiben az e-mailek ellenőrzése elkerülhetetlen, úgy akkor előbb a forgalmi adatok elemzése, ezt követően a meghatározott időintervallumban elküldött e-mailek áttekintése, majd csak legvégső esetben történhet meg az e-mailek tartalmának az ellenőrzése a munkáltató részéről. Az e-mailek ellenőrzésének következménye lehet a munkaviszony körébe nem vonható harmadik személyek személyes adatainak kezelése is, ezért különös körültekintéssel kell eljárni.

Az internethasználat esetében az ellenőrzés helyett egyértelműbb és célravezetőbb eljárás, ha a munkáltató előre meghatározza, hogy mely oldalak elérését blokkolja, és ennek megfelelően szűrőt állít be.

Céges mobiltelefonok ellenőrzése esetében a munkáltatónak szintén előzetesen meg kell jelölnie, – például Belső Szabályzatban, policy-ban, intraneten – hogy melyek a céges mobiltelefon használatának részletes szabályai. A munkáltató saját hatáskörében döntheti el, hogy milyen célokra engedi használni a céges mobiltelefont. Kifejezetten és részletesen meg kell határoznia, hogy milyen magáncélokra használható a céges mobiltelefon. A munkáltató részéről ugyanakkor jogosan merül fel az igény a céges mobiltelefon használatának ellenőrzésére – különösen, hogy általában a munkáltató fizeti a mobilszámlát. Erre akkor van lehetősége, ha az ellenőrzés lehetőségéről már előzetesen rendelkezett.

Az Mt. rendelkezései alapján a munkajogi jogviszonyból származó jogosultságokból fakadóan a munkáltató jogosult a munkavállalónak a munkavégzés céljából rendelkezésére bocsátott munkaeszközök, így például a céges mobiltelefonok használatának, költségének az ellenőrzésére. A költség ellenőrzése függ attól, hogy a céges telefon csak céges használatra vagy magánhasználatra is biztosított-e. A mobiltelefon többletköltségének vitája esetén szokott felmerülni legtöbbször a hívásrészletező munkáltató általi megkérése, amikor a munkáltató egy limitösszeget előre meghatározó céges használatra, és az ezen felüli beszélgetéseket a munkavállalónak kell megtérítenie. A Hatóság által elfogadott gyakorlat ilyen esetekben az, ha a munkáltató kitért formátumú hívásrészletezőt kér ki a mobilszolgáltatótól, amelyben a telefonszámok vagy azok utolsó számjegyei kitért formában láthatóak.

Különösen hangsúlyozandó az, hogy az ellenőrzés csak olyan mértékig terjedhet, ahogy arról a munkavállalókat a munkáltató előzetesen tájékoztatta. Az ellenőrzés pedig csak akkor jogszerű, ha előzetesen, részletesen, mind a használatra és az ellenőrzésre vonatkozóan a munkáltató részletes szabályozást határozott meg. Amennyiben a munkáltatói tájékoztatás teljes körű, akkor a munkavállaló a technikai eszközök, így a céges mobiltelefon használatának minden következményét megismeri.

Általános jelleggel kimondható, hogy a munkáltató a munkavállalót csak a munkaviszonnyal összefüggő magatartása körében ellenőrizheti. Ennek megerősítése az az előírás, hogy a munkavállaló magánélete nem ellenőrizhető, amibe a hétféle is beletartozik. Egy általános munkarendű munkavállaló esetében ag-

gályos a munkáltatói ellenőrzés jogszerű célja a hétféle, illetve munkaidőn kívüli ellenőrzés esetében (ezt megerősíti a kapcsolódó ítélezési gyakorlat is).

10. Az adatbiztonsági követelményekkel kapcsolatos tendenciák

Az adatbiztonsági követelményeket az Infotv. 7. §-a tartalmazza. Ennek alapján az adatkezelő (illetve tevékenységi körében az adatfeldolgozó) köteles intézkedéseket hozni az adatok megfelelő szintű védelme érdekében, és köteles az adatbiztonsággal kapcsolatban eljárási szabályokat kialakítani. Az adatokat védeni kell mind az emberi tényezőre visszavezethető negatív cselekményektől (például: jogosulatlan hozzáférés, megváltoztatás, továbbítás, nyilvánosságra hozatal, törlés vagy megsemmisítés), mind pedig az emberi tényezőtől független, hátrányos következményektől (például: a véletlen megsemmisülés, sérülés, vagy pedig az alkalmazott technika megváltozásából fakadó hozzáférhetetlenné válás).

Az adatbiztonsági követelmények teljesítésén keresztül az információs önrendelkezési jog védelmi jellege érvényesül. Az adatok biztonságos kezelését szolgáló intézkedések garanciát jelentenek arra is, hogy akár az érintett hozzájárulásán, akár a törvényi rendelkezés alapján kezelt (feldolgozott) személyes adatot csak az adatkezelés céljához igazodó mértékben és módon kezelik, illetve biztosítják annak lehetőségét, hogy az adatkezelés ténylegesen betölthesse célját. Nyilván maga az érintett is sokféle módon gondoskodhat személyes adatainak védelméről, azonban a saját adataira vonatkozó adatbiztonsági intézkedései – az Infotv. 2. § (4) bekezdéséből fakadóan – nem tartoznak az Infotv. hatálya alá.

Az adatkezelőknek jelentős mozgásterük van abban, hogy kiválasszák azokat a megfelelőnek ítélt adatbiztonsági intézkedéseket, amelyekkel teljesíteni tudják az Infotv. által megfogalmazott elvárásokat. Az Infotv. ugyanis nem ír elő semmilyen konkrét adatbiztonsági intézkedést, csak meghatározza azokat az alapvető követelményeket, amelyeket valamennyi adatkezelőnek teljesítenie kell. Az egyetlen korlátot az jelenti, hogy a jogalkotó az Infotv.-ben előírta, hogy több lehetséges adatkezelési megoldás közül azt kell választani, amely a személyes adatok magasabb szintű védelmét biztosítja (kivéve, ha az aránytalan nehézséget jelentene az adatkezelőnek).

A Hatóság az elmúlt évben azt tapasztalta, hogy az érintettek egyre kiemeltebb figyelmet szentelnek az adatvédelmi biztonsági követelményeknek. Erre szolgál példának az az eset, amely szerint a garanciális időszakban elromlott

merevlemez a forgalmazóhoz vagy a gyártóhoz vissza kell juttatni javítás céljából. Amennyiben a számítástechnikai eszköz nem javítható, akkor a forgalmazó (gyártó) új merevlemez biztosít a vevő számára, míg az elromlottat megtartja. A kifogás ezzel a gyakorlattal összefüggésben az volt, hogy a garanciajegy és a számla alapján az egyes merevlemezek összekapcsolhatóak meghatározott természetes személyekkel, így az elromlott eszközön található információk személyes adatoknak tekinthetők.

A Hatóság álláspontja szerint a személyes adatokat tartalmazó merevlemezekhez hozzáférő gazdasági társaságoknak (gyártó, forgalmazó, szerviz) – az Infotv. 20. § (2) bekezdésével összhangban – az adatkezelésük megkezdése előtt tájékoztatniuk kell a (a merevlemez tulajdonosát), hogy az adatkezelés során (a merevlemez tárolása, őrzése, vizsgálata, javítása) milyen módon fogják teljesíteni az Infotv. 7. §-ából fakadó kötelezettségeiket. Így különösen tájékoztatniuk kell az érintetteket arról, hogyan óvják meg a javításra átadott merevlemezekben található személyes adatokat a jogosulatlan hozzáféréstől, megváltoztatástól, nyilvánosságra hozataltól, megsemmisítéstől. Emellett eljárási szabályzattal kell rendelkezniük azzal kapcsolatban is, hogy amennyiben a merevlemez nem fogják visszaadni az érintett számára, úgy milyen módon biztosítják az Infotv. követelményeit az eszközön szereplő személyes adatokkal kapcsolatban.

Az adatbiztonsággal összefüggésben felmerülő probléma lehet, ha az adatkezelők a honlapon történő regisztráció során megadott felhasználói jelszavakat nem titkosítva tárolják, hanem a jelszó teljes változatát rögzítik az adatbázisban, mivel sokan ugyanazt a jelszót különböző honlapokon történő regisztráció során is használják, ezért a jelszó megismerése visszaélésre is lehetőséget adhat.

Az Infotv. 7. §-a alapján az adatkezelőknek megfelelő intézkedések meghozatalával védeniük kell a honlapon történő regisztráció során megadott jelszavakat a jogosulatlan hozzáférés, továbbítás, és nyilvánosságra hozatal ellen. Ez természetesen nem csak a harmadik személlyel szembeni védelmet jelenti, hanem az adatkezelő munkavállalóival kapcsolatban is kötelezettséget keletkeztet, vagyis, hogy e személyek is csak a szükséges mértékben férhessenek hozzá a személyes adatokhoz (a korlátlan hozzáférés ugyanis adott esetben már jogosulatlan is minősülhet).

Az Infotv. csak keretszabályokat határoz meg, amelyek alapján az adatkezelő különböző intézkedések meghozatalával teljesítheti az Infotv. 7. §-ából eredő kötelezettségét. Ilyen rendelkezés lehet például az, ha az adatkezelő munkáltatói

utasításban rendeli el, hogy a regisztrációs adatbázishoz ki, milyen esetben, hogyan férhet hozzá, valamint az adatbázishoz való hozzáférést elektronikus úton naplózza. Emellett megfelelő intézkedés lehet az is, ha a jelszavakat eleve titkosítva tárolják, illetve a regisztráció egy automatikus folyamat, amelybe emberi beavatkozás csak akkor lehetséges, ha azt a felhasználói kérések teljesítése vagy a rendszer (a program) karbantartása, fejlesztése igényli.

A Hatóság álláspontja szerint tehát a jelszavak titkosítása csak az egyik módja annak, hogy az adatkezelő teljesítse az Infotv. 7. §-ából fakadó kritériumokat, azonban erre vonatkozóan nincs törvényi kötelezettsége az adatkezelőknek.

11. Az adatvédelmi audit

Az Infotv. 69. §-a 2013. január 1-jén lépett hatályba, ennek megfelelően idén egy új feladattal, az adatvédelmi auditokkal bővült a Hatóság eljárásainak a köre. A Hatóság az adatvédelmi auditot az adatkezelő kérelmére folytatja le, és az a Hatóság egyéb hatásköreinek gyakorlását nem korlátozza, ezért az auditok száma a jelentkezők számától, illetve a Hatóság szabad kapacitásától függ. Az elmúlt egy évre jellemző, hogy az audit iránt nagy érdeklődés mutatkozott, de csak kevés érdeklődő szánta rá magát arra, hogy adatkezeléseit a Hatóság egy audit keretében áttekintse. 2013-ban összesen 6 adatvédelmi audit megállapodást kötött a Hatóság, amelyből 5 audit zárult le.

Összefoglalva az adatvédelmi auditok során tapasztaltakat elmondható, hogy az adatkezelők részéről az adatvédelmi előírásoknak történő formális megfelelés elfogadható szintű, de a Hatóság számos jellemző adatvédelmi kockázatot azonosított, és több negatív tendenciát talált az eljárások során.

Ezek közül a legfontosabb kiemelni az érintettek tájékoztatását elősegítő dokumentumok hiányosságait. A Hatóság az adatvédelmi audit tevékenysége során ugyanis folyamatosan azt tapasztalta, hogy az adatkezelők az érintettek tájékoztatására létrehozott dokumentumok szerkesztésénél csupán a formális megfelelést tartják szem előtt. A dokumentumok többnyire a törvényi rendelkezések újrafogalmazásai, és nem igazodnak az egyes adatkezelések sajátosságaihoz. A Hatóság az érintettek számára hasznos adatkezelési tájékoztató szempontjait valamennyi adatvédelmi audit értékelésben bemutatta az adatkezelők számára. Az adatvédelmi auditok során tapasztalt további negatív tendencia, hogy az adatkezelőknél az informatikai környezet adatvédelmileg fontos dokumentációja is gyakran hiányzott.

Az audit tevékenység során a Hatóság arra a következtetésre jutott, hogy az adatkezelést megvalósító informatikai rendszer megtervezésekor az adatkezelők az adatvédelmi szempontokat általában nem vették figyelembe. Ezeket a megfontolásokat gyakran felülírták a biztonsági vagy profitorientált elvárások. A vizsgált adatkezelések egy részénél pedig fel sem merült, hogy az adatvédelmi szempontokat az adatkezelés tervezési folyamatába beillesszék. A tervezés hiánya az adatkezelések tudatosságának a hiányában is jelentkezett, amelynek egyik jele volt, hogy több esetben nehézséget okozott a kezelt személyes adatok, illetve az ahhoz kapcsolódó legfontosabb elvárások összegyűjtése, valamint az adatkezelésre vonatkozó releváns dokumentáció azonosítása.

Ugyancsak egy fontos tapasztalata az adatvédelmi auditnak, hogy egyre elterjedtebb megoldás az adatkezelés jelentős részét megvalósító informatikai rendszer fejlesztését és üzemeltetését egy külső adatfeldolgozó társasághoz kiszervezni. Ennél a megoldásnál azonban különösen figyelni kell arra, hogy az adatfeldolgozó befolyása az adatkezelés lényegi szempontjainak a meghatározására ne legyen olyan mértékű, hogy a jogviszonyrendszerben az adatfeldolgozót már adatkezelőnek kelljen tekinteni. Az adatfeldolgozóhoz kapcsolódó másik gyakori negatív tendencia, hogy az adatkezelők egyáltalán nem ügyelnek arra, hogy az adatfeldolgozókra vonatkozó dokumentációk megfeleljenek a jogszabályi elvárásoknak. Gyakran előfordul, hogy az Infotv. 10. § (4) bekezdésének rendelkezéseit figyelmen kívül hagyva nincs írásba foglalva az adatfeldolgozói szerződés, vagy annak tartalma nem rendezi megfelelően az adatkezelő és az adatfeldolgozó viszonyát.

A lezárult adatvédelmi auditok egyik pozitív tanulsága, hogy az összes adatkezelő együttműködően állt hozzá az eljáráshoz, és a Hatóság valamennyi javaslatát gyorsan beépítették adatkezelési rendszerükbe. Ennek megfelelően az adatvédelmi audit egyik kedvező hatása az volt, hogy az adatkezelések strukturáltabbak és átgondoltabbak lettek.

VII. Információszabadság

1. Az egyedi adatigénylések teljesítése

1.1 Indokolatlanul magas másolási költségek meghatározása – indokolt és indokolatlan költségelemek (különös tekintettel az áfa felszámíthatóságára)

A másolási költségek megállapításának jogszabályi alapját az Infotv. 29. § (3) bekezdése teremti meg azzal, hogy kimondja: az adatot kezelő közfeladatot ellátó szerv a másolat készítéséért – az azzal kapcsolatban felmerült költség mértékéig terjedően – költségtérítést állapíthat meg, amelynek összegéről az igénylőt az igény teljesítését megelőzően tájékoztatni kell. Az Infotv. azonban nem teszi kötelezővé költségtérítés megállapítását, hanem csak lehetőségként említi azt. Az információszabadság érvényesülését az szolgálja legjobban, ha a közfeladatot ellátó szerv – a lehető legszélesebb körben – eltekint a költségtérítés megállapításától, és/vagy az ezzel kapcsolatos igénye érvényesítésétől.

A fentiek ellenére azonban a Hatóság – többnyire az önkormányzatok részéről – észlelte azt a tendenciát, hogy az egyedi közérdekű adatigényléseknek sok esetben úgy próbálták gátat szabni, hogy a valóban felmerülő másolási költségek helyett indokolatlanul magas, több száz forintos másolási költséget határoztak meg.

Az Infotv. szerinti adatigénylések teljesítésekor az állandó adatvédelmi biztosi és hatósági gyakorlat értelmében másolási költség alatt kizárólag az anyagköltség vehető figyelembe, így nem fizetendő meg az állampolgárral például az ügyintéző munkabére, a felhasznált energia, valamint a másolási díj amortizációs költségelemeket, és áfát sem tartalmazhat. A kis terjedelmű másolatok igénylésénél továbbá, – lehetőség szerint – el kell tekinteni a költségtérítés megállapításától.

A másolat készítéséért költségként felszámolt összeg tehát szűken értelmezendő, a költségtérítés mértéke csak akkora lehet, amely a másolatkészítéshez szorosan kapcsolódó tényleges anyagköltségek mértékét fedezi, és az nem válhat

a közérdekű adatok megismeréséhez és terjesztéséhez fűződő alkotmányos alapjog korlátjává.

A Hatóság a túlzó mértékű költség-meghatározásra irányuló önkormányzati törekvések elítéli, és minden esetben kimondta azok jogellenességét, valamint felszólította a jogsértő önkormányzatot a költségek reális mértékűre történő mérésére.

A reális mértékkel kapcsolatban azonban kiemelendő a Hatóság álláspontja egy konkrét eset kapcsán, amely szerint egy A/4-es méretű oldal fekete-fehér másolatának 50,- Ft/oldal díjban való megállapítása – a Hatóság többszöri felszólítása eredményeképpen az összeg jelentős csökkentése ellenére is – túlzó és ezáltal jogellenes. Mind az adatigénylők, mind az adatkezelők helyzetét, valamint a Hatóság munkáját is megkönnyítené, és elősegítené a jogszerű állapot helyreállítását, ha az Országgyűlés megalkotná a 2012. január 1-je óta az Infotv. 29. § (5) bekezdésében hivatkozott, – a költségtérítés mértékének megállapítása során figyelembe vehető költségelemeket és azok legmagasabb mértékét, valamint a másolatként igényelt dokumentum jelentős terjedelmének megállapítása során alkalmazandó szempontokat meghatározó – jogszabályt.

Egy másik ügyben a Hatóság a költségtérítés mértékét és az igényelt adatok terjedelmét együtt vizsgálta, valamint vizsgálta azt is, hogy a másolási díjért általános forgalmi adó felszámolható-e.

A Hatóság ebben a konkrét ügyben az alábbi főbb észrevételeket tette:

Egy megyeszékhely és megyei jogú város önkormányzata esetében a 100 oldalnyi dokumentum nem minősül jelentős terjedelmű adatigénylésnek, és a megállapított 160,- Ft/oldal költségtérítés pedig mindenképpen túlzó mértékű.

A Hatóság álláspontja az önkormányzat közérdekű adat megismerése iránti igények teljesítésének gyakorlata vonatkozásában az volt, hogy ez a szabályozás példátlanul ellehetetleníti az érintettek közérdekű adat megismeréséhez való jogát az alábbiak okán:

- A másolat készítése esetén fogalmilag kizárt, hogy annak a nyomtatáson felül költsége legyen.
- A közérdekű adatok megismerése iránti igény teljesítése nem tartozik ÁFA körbe az alábbiak szerint:

Az általános forgalmi adóról szóló 2007. évi CXXVII. törvény (a továbbiakban: Áfatv.) 2. §-a alapján a törvény hatálya a

- a) *adóalany által – ilyen minőségében – belföldön és ellenérték fejében teljesített termékértékesítésére, szolgáltatásnyújtására,*
 - b) *termékek az Európai Közösségen (a továbbiakban: Közösség) belüli egyes, belföldön és ellenérték fejében teljesített beszerzésére és*
 - c) *termék importjára*
- terjed ki.

Adóalany az a jogképes személy vagy szervezet, aki (amely) saját neve alatt gazdasági tevékenységet folytat, tekintet nélkül annak helyére, céljára és eredményére. (5. § (1) bekezdés) A törvény értelmében gazdasági tevékenység: valamely tevékenység üzletszerű, illetőleg tartós vagy rendszeres jelleggel történő folytatása, amennyiben az ellenérték elérésére irányul, vagy azt eredményezi, és annak végzése független formában történik. (6. § (1) bekezdés)

Az önkormányzat azonban a közérdekű adatok teljesítésekor nem szolgáltatást nyújt, hanem az Alaptörvényben meghatározott alapvető jogot teljesíti. Az önkormányzat továbbá nem gazdasági tevékenysége körében, üzletszerűen értékesíti a másolatokat, hanem lehetősége van a felmerült anyagköltségek megtérítését kérni az adatigénylőtől.

A másolás költsége tehát az Infotv. értelmében csak alacsonyabb lehet, mint a piaci ár, mert sem általános forgalmi adót, sem munkadíjat, sem energiaköltséget, sem amortizációs elemeket nem tartalmazhat.

Az előbbiek okán a Hatóság álláspontja értelmében a polgármesteri hivatal gyakorlata ellentétes volt a közérdekű adatok megismeréséhez fűződő, az Alaptörvényben meghatározott alapvető joggal, valamint az Infotv. rendelkezéseivel.

A fentiek alapján a Hatóság ajánlást tett a megyei kormányhivatal részére annak érdekében, hogy az önkormányzat közérdekű adatkiadási gyakorlatát hozzák összhangba a hatályos jogszabályokkal, így az Alaptörvénnyel, az Infotv.-nyel és az Áfatv.-nyel.

Mivel azonban az önkormányzat továbbra sem kívánt változtatni a Hatóság állásfoglalásában és felszólításában kifejtetteken – figyelemmel arra, hogy az Infotv. 29. § (5) bekezdésében hivatkozott, a költségtérítés mértékének megállapítása során figyelembe vehető költségelemek és azok legmagasabb mértékének

megállapítása során alkalmazandó szempontokat meghatározó jogszabály még nem lépett hatályba, – a Hatóság az ügyben az Infotv. 59. §-ának (1) bekezdése alapján jelentést bocsátott ki. Tekintettel arra, hogy a Hatóság jelentése nyilvános, azt a Hatóság a honlapján elérhetővé tette. Az Infotv. 59. § (5) bekezdése alapján a Hatóság jelentése bíróság vagy más hatóság előtt nem támadható meg.

1.2 A szkennelésért megállapítható költségelemek

Egy másik esetben azonban a Hatóság méltányolta azt, hogy a szerv – akár az alaptevékenység rovására is – igyekszik teljesíteni a közérdekű adatigénylést.

Az Infotv. a költségtérítés megállapítása szempontjából nem tesz különbséget papír alapú és elektronikus másolat között.

Az adathordozó (CD vagy DVD) anyagköltsége, továbbá a postaköltség (amely személyes átvétel esetében nem fordul elő) szükségképpen előáll olyan költségek, amelyeknek a megállapítására a közfeladatot ellátó szerv egyértelműen jogosult.

A szkennelés során elsősorban az elfogyasztott energia merülhet fel költségként, amely főszabályként a fenti szűk értelmezés eredményeként nem számolható fel. Előfordulhat ugyanakkor, hogy az érintett szerv nem rendelkezik a megfelelő infrastruktúrával a jelentős terjedelmű dokumentumok beszkenelésére, ezért ezzel a feladattal meg kell bízni egy céget, amely díjazás fejében vállalja el a munkát, ezért költségként ennek díja is megjelenhet.

A költségtérítés megállapítása szempontjából kiemelt jelentősége van annak, hogy az adatigénylés mekkora adatkörre irányul. Költségtérítés nélkül, vagy minimális költségtérítés megállapításával lehetőség van arra, hogy egy néhány oldalas dokumentumról másolatot készítsen az adatigénylés teljesítésére kötelezett szerv. Jelentős terjedelmű adatigénylés esetében azonban indokolt lehet, hogy a közfeladatot ellátó szerv ne csupán a papír alapú, hanem az elektronikus másolat készítéséért is díjat számoljon fel. Ebben az esetben a bírói gyakorlatban is képviselt álláspont szerint az általános piaci ár tekinthető irányadónak. A Pesti Központi Kerületi Bíróság a 10.P.87.319/2012/4. ügyiratszámú, 2012. május 9-én kelt ítéletében 9 Ft/oldalankénti szkennelési költség figyelembevételével állapította meg a jelentős terjedelmű adatigénylés teljesítéséért fizetendő költségtérítés összegét.

1.3 Az adatigénylések intézésének rendjéről szóló szabályzat hiánya

Az adatigénylések nem, illetve nem megfelelő teljesítésének hátterében sok esetben az erre vonatkozó szabályzat hiánya áll. Ez ugyanis azt eredményezi, hogy gyakran a szerveken belül is tisztázatlan, hogy ki, mely szervezeti egység felelős a közérdekű adatigénylések teljesítéséért. Ebből kifolyólag olyan esetekkel is találkozunk a Hatóság, hogy az adatigénylő által megjelölt címzett (sok esetben a jegyző) arra hivatkozással utasítja el az adatigénylés teljesítését, hogy számára nem áll rendelkezésre az igényelt adat, az adatigényléssel forduljanak máshoz, más szervezeti egységhez (például a polgármesterhez).

Az adatigénylő oldaláról megközelítve is gond a szabályzat – egyébként kötelező – közzétételének hiánya, ugyanis az adatigénylésének benyújtását megelőzően nem kaphat eligazítást arról, hogy milyen tárgyú adatigényléssel vagy általában véve hova, kihez, milyen tisztséget betöltő személyhez, melyik szervhez, milyen címre kell eljuttatnia igényét, és nem lehet biztos abban, hogy adatigénylésének intézése a megfelelő rendben történik-e, nem tudja, hogy pontosan kivel kellene felvennie a kapcsolatot.

A Hatóság ezért – szabályzat hiányában – ésszerűen elvárhatónak tartja, hogy az ugyanazon szervezetrendszeren belüli személyek (például polgármester, képviselő-testület, jegyző, hivatal ügyintézői, a képviselő testület egyéb szervei) egymással kommunikálva, proaktív módon segítsék elő a közérdekű adatigénylések Infotv. rendelkezéseinek megfelelő teljesítését.

A Hatóság álláspontja az, hogy valamennyi, egy önkormányzathoz, illetve egy polgármesteri hivatalhoz érkező adatigénylést a jegyző köteles teljesíteni, kivéve azt az esetet, amikor a polgármester kizárólagos jogkörével kapcsolatos az adatigénylés. Ebben az utóbbi esetben a polgármesternek kell aláírnia, illetve kiadmányoznia az adatigénylést. Amennyiben az adatigénylés címzettje a polgármesteri hivatal, úgy a jegyzőnek kell előkészítenie az adatigénylést, de a polgármester teljesíti azt. A törvényesség betartásáért a jegyző felel. Így amikor egy adatigénylő más önkormányzati személytől vagy szervezeti egységtől igényel adatokat, magát az adatigénylést akkor is a jegyzőnek kell teljesítenie. Lehetőség van azonban arra, hogy a jegyző az adatigénylések teljesítésével kapcsolatos jogkörét a belső adatvédelmi felelősre delegálja, azonban ez nem változtat azon a tényen, hogy a felelősség továbbra is őt terheli az igények teljesítéséért.

A szabályzatok megalkotása és azok közzététele tehát alapvető szükségletet elégítene ki, és számos problémára jelentene gyógyírt. A Hatóság éppen ezért

minden esetben felszólítja a közfeladatot ellátó szerveket a szabályzatok megalkotására, és – végrehajtási rendelet hiányában – az adatigénylések zökkenőmentes teljesítése érdekében feltétlenül szükséges tartalmi elemeket javasolja szabályzatba foglalni.

Az egyedi közérdekű adatigénylések teljesítése körében összességében véve örvendetes lenne, ha az ezeket érintő peres ügyekben a bíróság jobban támaszkodna az adatvédelmi biztosi és a hatósági tapasztalatokra.

2. Az elektronikus közzétételi kötelezettség teljesítésével kapcsolatos állampolgári bejelentések

A Hatóság 2012-es beszámolójához hasonlóan a 2013. évre vonatkozóan továbbra is elmondható, hogy az állampolgári panaszok jelentős részét tették ki egy-egy közfeladatot ellátó szerv elektronikus közzétételi kötelezettségének teljesítését kifogásoló bejelentések. A legtöbbjük olyan bejelentőtől érkezett, akik egyedi közérdekű adatigényléssel is fordultak az adott szervhez.

A közzététel leginkább a kis önkormányzatoknak jelent nehézséget annak ellenére, hogy – bár arra törvényi kötelezettségük nincsen – a legtöbben már rendelkeznek saját honlappal. A Hatóság sok esetben azt tapasztalta, hogy a megkeresett szervek többszöri felszólítást követően sem tesznek eleget az Infotv. IV. fejezete szerinti kötelezettségüknek, nem frissítik a honlapjukra átláthatatlanul feltöltött közérdekű adatokat, általában személyi és technikai erőforráshiányra hivatkozva. A probléma forrása sok esetben az, hogy nincs olyan személy, aki a honlapok informatikai támogatását, frissítését rendszeresen elvégezné.

Erre a problémára megoldást jelenthetne, ha a szervek a közérdekű adataikat a különösebb informatikai szaktudást nem igénylő, könnyen kezelhető egységes közadatkereső rendszerbe (www.kozadat.hu) töltenék fel. Ez nem csupán lehetőség, hanem kötelezettség is a közfeladatot ellátó szervek számára. Sajnos nagyon gyakori, hogy a szervek (általában önkormányzatok) ide sem töltik fel közérdekű adataikat.

Bár a Hatóság minden olyan esetben, ahol anomáliát észlel, felhívja a figyelmet az egységes közadatkereső rendszerre, azonban többszöri felszólítás ellenére is gyakori, hogy a jogsértő állapot nem szűnik meg, és a közérdekű adatok elektronikus közzététele sem a saját honlapon, sem pedig a közadatkereső rendszerben nem történik meg.

2.1 A honlapok

Tekintettel arra, hogy az Infotv. a községi önkormányzat számára nem teremt kötelezettséget önálló honlap fenntartására, így választásuk szerint saját vagy társulásaik által közösen működtetett, illetve a felügyeletüket, szakmai irányításukat vagy működésükkel kapcsolatos koordinációt ellátó szervek által fenntartott, valamint az erre a célra létrehozott központi honlapon (<http://www.kozadattar.hu/>) való közzététellel is eleget tehetnek közzétételi kötelezettségüknek [Infotv. 33. § (1)-(3) bekezdés]. Ezen rendelkezések lehetőséget biztosítanak tehát az önkormányzatoknak arra, hogy akár saját honlapjukon, akár az illetékes Kormányhivatal honlapján (például: a központilag létrehozott www.kormanyhivatal.hu oldalon), akár önkormányzati társulás által közösen működtetett honlapon hozzák nyilvánosságra a kötelezően közzéteendő közérdekű adatokat. A közös fenntartású honlapon a közérdekű adatoknak, a szerveknek megfelelően elkülöníthetőeknek kell lenniük.

Az Infotv. 1. számú melléklete szerinti közzétételi lista összeállításához, továbbá a Közadattár adattartalmának összeállításához segítséget nyújt a 305/2005. (XII. 25.) Kormányrendelet és a 18/2005. (XII. 27.) IHM rendelet.

2.2 A Nemzeti Jogszabálytár Önkormányzati Rendeletára

A fenti probléma orvoslásaként nagy előrelépésként értékeli a Hatóság a Nemzeti Jogszabálytár Önkormányzati Rendeletárának létrehozatalát is, amely lehetővé teszi az egyes önkormányzatok rendeleteinek keresését 2013. június 30-át követően. Ennek jogszabályi hátterét a Nemzeti Jogszabálytárról szóló 338/2011. (XII. 29.) Korm. rendelet 4. §-a jelenti. Ez a kormányhivatalok számára jelöli ki a feladatot, hogy a részükre megküldött önkormányzati rendeleteket továbbítsák a helyi önkormányzatok törvényességi felügyeletéért felelős miniszter felé.

E Rendeletár megalkotásával mindenki számára ingyenesen elérhetővé vált az önkormányzati rendeletek jóréséhez való hozzáférés, a nyilvánosság ezáltal szélesebb körben érvényesül, és az Infotv.-ben meghatározott közzétételi kötelezettség egy külön, erre a célra speciálisan létrehozott, átlátható, és a könnyű keresést lehetővé tevő fórumon valósulhat meg. Ennek a felületnek a létrehozását a Hatóság üdvözli.

3. A közpénzek átláthatóságának biztosítása

Általánosságban megállapítható, hogy a közérdekű adatigénylések középpontjában a közpénzek felhasználása áll. A Hatóság gyakorlatát az elmúlt években alapvetően meghatározta a közpénzek átláthatóságának alaptörvényi szintre emelése, valamint a 2013-as évben megszületett Alkotmánybírósági határozat (21/2013 AB határozat), amely a Nemzeti Hitvallás alapvetéseire is hivatkozva, az információszabadságot gyakorlatilag a közélet tisztaságának elengedhetetlen feltételeként határozta meg, az Alaptörvény 39. cikk (2) bekezdését megerősítve.

Az információszabadság-vizsgálatok közül számos ügy kiindulási pontja az volt, hogy a nemzeti vagyonnal gazdálkodó gazdasági társaságok közfeladatot ellátó szervnek tekintendők-e a közérdekű és a közérdekből nyilvános adatok megismerése szempontjából.

A nemzeti vagyonról szóló 2011. évi CXCVI. törvény (a továbbiakban: Nvtv.) 1. § (2) bekezdése szerint nemzeti vagyonba tartozik többek között:

- „a) az állam vagy a helyi önkormányzat kizárólagos tulajdonában álló dolgok,*
 - b) az a) pont hatálya alá nem tartozó, az állam vagy a helyi önkormányzat tulajdonában lévő dolog,*
 - c) az állam vagy a helyi önkormányzat tulajdonában lévő pénzügyi eszközök, továbbá az államot vagy a helyi önkormányzatot megillető társasági részesedések,*
 - d) az államot vagy a helyi önkormányzatot megillető bármely vagyoni értékkel rendelkező jogosultság, amelyet jogszabály vagyoni értékű jogként nevesít,*
- (...)”*

Az Alaptörvénnyel összhangban az Nvtv. 7. §-a kimondja, hogy a nemzeti vagyon alapvető rendeltetése a *közfeladat ellátásának biztosítása*. Kimondja továbbá, hogy a nemzeti vagyongazdálkodás feladata a nemzeti vagyon rendeltetésének megfelelő, az állam, az önkormányzat mindenkor teherbíró képességéhez igazodó, *elsődlegesen a közfeladatok ellátásához* és a mindenkor társadalmi szükségletek kielégítéséhez szükséges, egységes elveken alapuló, átlátható, hatékony és költségtakarékos működtetése, értékének megőrzése, állagának védelme, értéknövelő használata, hasznosítása, gyarapítása, továbbá az állam vagy a helyi önkormányzat feladatának ellátása szempontjából feleslegessé váló vagyontárgyak elidegenítése.

Az Nvtv. 10. § (1) bekezdése értelmében pedig a nemzeti vagyont, annak értékét és változásait a tulajdonosi joggyakorló nyilvántartja. A nyilvántartásnak tartalmaznia kell a vagyon elsődleges rendeltetése szerinti közfeladat megjelölését is. A nyilvántartási adatok – a minősített adat védelméről szóló törvény szerinti minősített adat kivételével – nyilvánosak.

Az Nvtv. értelmében tehát az állami és önkormányzati tulajdonban álló gazdasági társaságok elsődlegesen közfeladatot látnak el.

Az egyedi adatigénylés alapján történő adatszolgáltatásoknak ezért az Infotv. 28-30. §-ában meghatározott rend szerint kell az állami, valamint az önkormányzati tulajdonban álló gazdasági társaságoknak eleget tenniük.

Az Nvtv. továbbá a fentiek értelmében a nemzeti vagyonnal gazdálkodó gazdasági társaságokat közfeladatot ellátó szervnek minősíti az Infotv. szerinti elektronikus közzététel szempontjából is. Ez azt jelenti, hogy a céget terheli az Infotv. 33. §-ban meghatározott elektronikus közzétételi kötelezettség, és *közfeladat-ellátásával összefüggő tevékenységéhez kapcsolódóan* az 1. melléklet szerinti általános közzétételi listában meghatározott adatokat az 1. mellékletben foglaltak szerint közzé kell tennie. (37. § (1) bekezdés).

A cég elektronikus közzétételi kötelezettségének választása szerint saját, vagy társulásai által közösen működtetett, illetve a felügyeletét, szakmai irányítását vagy a működésével kapcsolatos koordinációt ellátó szervek által fenntartott, valamint az erre a célra létrehozott központi honlapon való közzététellel is eleget tehet (Infotv. 33. § (3) bekezdés).

2013-ban a közpénzek felhasználására vonatkozó ügyek között a Hatóság vizsgálta a dohány-kiskereskedelmi koncessziós pályázatok elbírásának nyilvánosságát. A K-Monitor Közhasznú Egyesület fordult elsőként a Hatósághoz [NAIH-1169-2/2013/V.], hogy állásfoglalást kérjen a dohánytermék-kiskereskedelmi jogosultság megszerzésére kiírt pályázatok megismerhetőségéről és közzétételéről.

A fiatalok dohányzásának visszaszorításáról és a dohánytermékek kiskereskedelméről szóló 2012. évi CXXXIV. törvény, valamint a koncesszióról szóló 1991. évi XVI. törvény rendelkezései bárki számára megismerhetővé teszik az emlékeztetőben foglaltakat. A közpénzek felhasználásának nyilvánosság általi ellenőrizhetőségét tovább erősíti a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (a továbbiakban: Ptk.) 2014. március 15-ig hatályban lévő rendelkezése

[Ktv. 19. § (1) bekezdés és Ptk. 81. § (2)-(3) bekezdés], amely szerint nem lehet üzleti titokra hivatkozással visszatartani az adatokat a közérdekű és a közérdekből nyilvános adat megismerésére irányuló adatigénylés esetén. A koncessziós szerződések megkötését követően tehát azok másolatai is megismerhetők az Infotv. 28. §-30. §-ai szerint.

A Hatóság ezt követően a pályázatok elbírálásának közzétételével [NAIH-1700-7/2013/V.] összefüggésben – többek között a 21/2013. (VII. 19.) AB határozatra hivatkozva – megállapította, hogy a jogállamiság ellenőrzését biztosító információszabadság, a Nemzeti hitvallásban megfogalmazott közélet tisztasága, valamint a közügyek méltányos, visszaélés és részrehajlás nélküli intézése nem valósítható meg anélkül, hogy a pályázatok részletes indoklását, a nyilvános pályázatok elbírálásáról készített emlékeztetőket a közvélemény *pontos és gyors* tájékoztatása érdekében közzétegyék. A jogállamiság elvével, a közpénzek felhasználásának transzparenciájával kizárólag azon értelmezés áll összhangban, amely szerint a pályázatonként, értékesítendő koncessziós jogonként elkészített emlékeztetők közzétételekor feltüntetik abban többek között a konkrét *beérkezett pályázatok adatainak összefoglalását*, illetve a legkedvezőbb pályázat elfogadásának *részletes* indokait. Kizárólag a közzététel ezen formája teszi lehetővé, hogy az Alaptörvényben lefektetett transzparencia megvalósuljon, a pályázatok értékeléséről, a koncessziós jogok odaítélésének objektív és tételes indokairól a nyilvánosság tájékoztatást kapjon.

Összességében tehát az NDN Zrt. honlapján közzétett emlékeztetők, amelyek kizárólag a minden pályázatnál alkalmazandó általános bírálati szempontokat tartalmazzák, – amelyekből nem derül ki, hogy az egyes pályázatok miért kapták a jelzett pontszámokat, – a Hatóság álláspontja szerint ellentétesek azon jogalkotói szándékkal, amely nyilvánossá, mindenki számára megismerhetővé kívánja tenni az emlékeztetőben szereplő konkrét adatokat is.

Az egyes pályázatok elbírálásával összefüggésben keletkezett adatok megismerhetőségével összefüggésben számos bírósági eljárás is folyamatban van, ezek közül több ügyben már született – ugyan még nem jogerős – ítélet. A Fővárosi Törvényszék 70.P.23.269/2013/7. számú, 2013. november 13-án kelt elsőfokú ítéletében – a Hatóság állásfoglalására is hivatkozva – kötelezte az NFM-et arra, hogy adja ki a felperes részére a koncessziós pályázatok elbírálásában részt vett *bíráló bizottság tagjainak nevét*. Emellett a bíróság arra is kötelezte az NFM-et, hogy adja ki a felperes részére a *pályázatok értékelése során készült pályázati bírálati lapokat és az értékelési jegyzőkönyveket*.

A bíróság ítéletéhez többek között a következő indokolást fűzte: „A felperes által kért adatok kivétel nélkül a 2012. évi CXXXIV. törvény alapján a dohánytermék-kiskereskedelmi tevékenység végzésére kiírt koncessziós pályázatokkal kapcsolatosak. A 2012. évi CXXXIV. törvény 2. § (1) bekezdése alapján a dohánytermékek kiskereskedelme Magyarországon kizárólagosan az állam hatáskörébe utalt tevékenység, melynek gyakorlását az állam koncessziós szerződéssel határozott időre átengedheti. Egy kizárólagos állami jogosultság átengedésére vonatkozó, annak pályáztatásával kapcsolatos adatok – a személyes adatok kivételével – egyértelműen a nemzeti vagyonnal való gazdálkodásra vonatkozó adatok. Ezen adatoknak azon köre, amely az alperesi minisztérium kezelésében van, az alperes közfeladatának ellátásával összefüggésben keletkezett adat, lévén, hogy az alperes mint minisztérium kizárólag közfeladatokat lát el.

[...] a pályázati bírálati lapok, illetve az értékelési jegyzőkönyvek – amelyek a pályázatnak a pénzügyi, gazdasági, infrastrukturális, humán erőforrás körülményei kapcsán megadott adatait, és nem a pályázó természetes személyre vonatkozó adatokat elemzik és értékelik – sem tartalmazzák személyes adatokat a pályázatot benyújtó természetes személy vonatkozásában. Pusztán azt tartalmazzák, hogy a pályázatot értékelő bizottság a pályázó által benyújtott üzleti tervet, illetve egyéb gazdasági koncepciót az előre megadott szempontok alapján milyen módon értékelte. Ebből az következik, hogy a pályázati bírálati lapok, illetve értékelési jegyzőkönyvek sem az adott pályázatot benyújtó személyre, hanem a gazdasági, üzleti tevékenységére tartalmazzák adatokat, erre való tekintettel azok tartalma sem minősül személyes adatnak.

Ezért a bíróság az alperes által hivatkozott jogszerű megtagadási ok hiányában elrendelte a pályázati bírálati lapok, illetve értékelési jegyzőkönyvek kiadását.”

4. A két alapjog kollíziója

A Hatósághoz számos olyan beadvány érkezik – legyen az akár konzultációs megkeresés vagy konkrét jogsérelem bejelentése –, ahol a vizsgálandó ügyben a magánszféra védelme és a közérdek ütközik egymással. Az alapjogi kérdés feloldása során a Hatóságnak számos szempontot, az eset valamennyi körülményét meg kell vizsgálnia, és tekintettel kell lennie a jogpolitikai törekvésekre, az alkotmányos követelményekre és az alapjogok által védendő értékekre is.

A két jog a közérdekből nyilvános adatokat illetően ütközik össze a legszembetűnőbben, amikor személyes adatok állnak a nyilvánosság érdeklődésének közép-

pontjában. A közérdekből nyilvános (személyes) adatok ilyenként való minősítését törvénynek kell kimondania. Ilyen kategóriát fogalmaz meg – többek között – a közszolgálati tisztviselőkről, illetve a közalkalmazottak jogállásáról szóló törvény, amelyek esetében a két jog kollíziójának feloldását – bizonyos adatkörök, bizonyos mélységű és módszerű adatigénylések vonatkozásában – az nehezíti különösen, hogy az érintettek maguk is egy közfeladatot ellátó szerv foglalkoztatóitjai, amely oldal a közérdekűséget erősíti.

A Hatóság számos olyan egyedi adatigénylési ügygel találkozott, amely alkalmas lehet a közfeladatot ellátó szervnél foglalkoztatottak úgynevezett „listázására”. Az ilyen törekvéseknek a Hatóság igyekszik gátat szabni, és számos állásfoglalásában kimondta azok jogellenességét, az információszabadság alapjogával való összeférhetlenségét.

Bár a törvények bizonyos adatkörök vonatkozásában kimondják a személyes adatok nyilvánosságát és megismerhetőségét, ez a jog nem eredményezheti azt, hogy az érintettek magánszférája a nyilvánosság számára kiszolgáltatottá váljon, és az információs önrendelkezési jog érvényesíthetősége, a magánszféra védelme ellehetetlenüljön.

2013. június 21-től az Infotv. 26. § (2) bekezdése új fordulatokkal egészült ki, amikor a már meglévő rendelkezés („Közérdekből nyilvános adat a közfeladatot ellátó szerv feladat- és hatáskörében eljáró személy neve, feladatköre, munkaköre, vezetői megbízása, a közfeladat ellátásával összefüggő egyéb személyes adata, valamint azok a személyes adatai, amelyek megismerhetőségét törvény előírja.”) mellé deklarációra került, hogy „a közérdekből nyilvános személyes adatok a célhoz kötött adatkezelés elvének tiszteletben tartásával terjeszthetők. A közérdekből nyilvános személyes adatok honlapon történő közzétételére az 1. melléklet és a közfeladatot ellátó személy jogállására vonatkozó külön törvény rendelkezései irányadók.”

Ezen új rendelkezések beiktatása nagy segítséget nyújt a közfeladatot ellátó szerveknél foglalkoztatott érintettek közérdekből nyilvános személyes adatainak megismerhetőségével és terjeszthetőségével kapcsolatban, azonban a rendelkezés alkalmazhatósága más szervezeteknél foglalkoztatott érintettek közérdekből nyilvános adatai vonatkozásában fejtörést okoz a Hatóságnak.

Az Infotv. 26. § (2) bekezdése új mondatainak nyelvtani és a bekezdés logikai értelmezése alapján egyértelműnek tűnhet, hogy ez a rendelkezés csupán a közfeladatot ellátó szerveknél foglalkoztatott érintettek vonatkozására vonatkozik, és más olyan

személyekre, akiknek egyes személyes adatait törvény minősíti közérdekből nyilvános adatoknak (például az egyéni vállalkozók, gazdasági társaságok tisztségviselői) a rendelkezés nem alkalmazható. Más helyen (Infotv. 28. § (1) bekezdés) viszont az Infotv. azt mondja ki, hogy a közérdekből nyilvános adatok megismerésére a közérdekű adatok megismerésére vonatkozó rendelkezéseket kell alkalmazni. Feloldandó kérdés tehát, hogy az Infotv. 26. § (2) bekezdését minden közérdekből nyilvános adat vonatkozásában lehet, illetve kell alkalmazni, avagy a bekezdés szűken értelmezendő-e, és az csak a közfeladatot ellátó szervekre vonatkozik.

4.1 A közszférában dolgozók listázása

A Klebersberg Intézményfenntartó Központ (a továbbiakban: KLIK) a Hatóság állásfoglalását kérte azzal összefüggésben, hogy kiadhatják-e annak a több mint 140.000 főnek az illetményére, nevére, szolgálati jogviszonyára, besorolására, munkakörére, vezetői kinevezésére és ezek időpontjaira, a címadományozásra, végzettségére, közgazdasági alap- vagy szakvizsgájára, eltérítésére vonatkozó adatokat, akik a KLIK személyi állományába tartoznak.

Az Infotv. szellemiségéből valóban a közhatalom gyakorlásának, a közügyek intézésének és ezzel összefüggésben a közpénzek felhasználásának átláthatósága és nyilvánosság általi kontrolljának messzemenő támogatása következik, mindazonáltal az egyes pedagógusok – akiknek a bérezése a mai napig kétséget kizáróan elmarad munkájuk mennyiségétől, minőségétől és érdemeiktől – nyilvánvalóan más megítélés alá kell, hogy essen, mint egy, az állampolgárok életét közvetlenül befolyásoló szerv vezetőjének, döntési pozícióban lévő alkalmazottjának személyes adatai.

A Hatóság álláspontja szerint indokolatlan, hogy egy választott tisztségviselőről, egy politikai vezetőről ugyanazon adatokat engedje megismerni a közérdekből nyilvános személyes adatokról rendelkező törvényi szabályozás, mint egy kizárólag döntés-előkészítéssel, napi ügyintézésrel foglalkozó közszolgálati. A közhatalmat gyakorlók vagy a politikai közszereplést vállalók esetében az egyéneknek – különösen a választópolgároknak – a közérdekű adatok megismeréséhez fűződő joga elsőbbséget élvez az előbbieknél olyan személyes adatainak védelméhez képest, amelyek köztevékenységük és annak megítélése szempontjából jelentősek lehetnek. Ezen személyek mint az állam (önkormányzat, stb.) képviselői lépnek fel, tevékenységük révén az állam (önkormányzat, stb.), a közhatalom cselekszik, nyilvánul meg. Az erre vonatkozó ismeretek, adatok tehát alapvetően nem tekinthetők a közfeladatot ellátó személyek magánszférájához tartozó,

védendő adatoknak, így e személyeknek – az adott jogviszony létesítésével – számolniuk kell azzal, hogy a közfeladataikkal összefüggő személyes adataik nyilvánosságra kerülhetnek.

A személyes adatok nyilvánossága csak a közfeladat ellátása körében és alkotmányosan csak olyan mértékig indokolt, amely e cél eléréséhez szükséges. Az Infotv. szellemiségével nem az ilyen, az Alkotmánybíróság által „*készletező adatkezelésnek*” minősülő személyes adatok megismerése áll összhangban. Az adott szerv gazdálkodását az állampolgárok anélkül is képesek ellenőrizni, hogy a közalkalmazottakat megalázó helyzetbe hoznák, és belőlük ellenérzést váltssanak ki az ilyenfajta listázásokkal. A cél megvalósítható a lista név nélküli kiadásával, illetőleg összesített adatok szolgáltatásával is.

A pedagógusok magánszférájának ilyen mértékű korlátozása, egy teljes szakma listázása, az érintettek szakmai életének, bérezésének effajta feltérképezése egyenlőtlen helyzetbe hozhatja őket a munkaerőpiacon is. A közszférában foglalkoztatottak illetén listázása továbbá lehetőséget teremthet az úgynevezett zsákmányrendszer kialakítására is, amely a szakmai közigazgatással szemben a politikai elkötelezettség látszatát sugallja.

A teljes pedagógusi állománylista kezelése továbbá az adatigénylőre is feleslegesen és szükségtelenül hárít felelősséget. A munkáltató feladata az adatbázis integritásának megőrzése, illetőleg ő jogosult betekintést biztosítani abba, a jogszabályban arra feljogosított szervek, illetőleg személyek részére.

Az Alaptörvény VI. cikk (2) bekezdése értelmében mindenkinek joga van a közérdekű adatok megismeréséhez és terjesztéséhez. A közérdekből nyilvános személyes adatok tekintetében fontos kiemelni, hogy megismerésükre ugyan a közérdekű adatok megismerésére vonatkozó szabályokat kell alkalmazni, de ezen adatok személyes adat jellege a nyilvánosság ellenére megmarad, így az adatvédelem legfontosabb garanciáját, a célhoz kötött adatkezelés elvének követelményét változatlanul be kell tartani.

Az adatkezelés célja jelen esetben is a közhatalom gyakorlásának, a közügyek intézésének, és ezzel összefüggésben a közpénzek felhasználásának átláthatósága, és nyilvánosság általi kontrollja. E célok tehát korlátot szabnak az Infotv. 26. § (2) bekezdése alapján kezelt személyes adatok tekintetében is, azok nem használhatók fel visszaélészerűen, például valamely konkrét személy elleni – közfeladatával össze nem függő – személyes támadásra, vagy személyes konfliktusok kezelésére. Így az olyan közlések, amelyeknek célja a másik lejá-

ratása, nyilvánvalóan ellentétesek a magánszféra védelmére irányuló jogalkotói szándékkal. Az ilyen eljárás egyfajta „*információs önbíráskodásként*” értékelendő, és mint ilyen, jogellenes. Természetesen – a Hatóság álláspontja szerint – ezen terjesztési korlát nem értelmezhető például az egyes választott tisztséget betöltő személyek nyilatkozataira, illetőleg egyéb megnyilvánulásaira.

Az információszabadság célja nem az, hogy közfeladatot ellátó szervek, valamint személyek komplett szakmai adatbázisokhoz jussanak hozzá általa, hanem hogy az egyes állampolgárok tájékozódhassanak a közügyek intézéséről, és ezzel összefüggésben a közpénzek felhasználásáról.

4.2 Az önkormányzati tisztségviselőkre vonatkozó adatok megismerhetősége

Számos olyan beadvány érkezik a Hatósághoz, amelyben az adatigénylők az önkormányzati képviselők, polgármesterek, illetőleg jegyzők munkájáról, tevékenységről érdeklődnek, és amely adatigénylések kapcsán az önkormányzatok sokszor úgy vélik, a megismerni kívánt adatok inkább az érintettek magánszférájának részei, és nem kívánják kiadni azokat – a gyakran őket személyesen is ismerő és sokszor internetes közzététellel foglalkozó – adatigénylők részére.

a) A vagyonynyilatkozatok megismerhetősége

Egy bejelentő a polgármester vagyonynyilatkozatát kérte három évre visszamenőleg abból a célból, hogy az általa vezetett online magazinban megjelentesse. A polgármester a bejelentőt arról tájékoztatta, hogy csak a személyes betekintést biztosítja.

A helyi önkormányzatokról szóló 1990. évi LXV. törvény 33/B. §-a alapján a polgármester a megválasztásakor, majd azt követően évente vagyonynyilatkozatot köteles tenni a helyi önkormányzati képviselők vagyonynyilatkozatára vonatkozó szabályok szerint. A helyi önkormányzati képviselők jogállásának egyes kérdéseiről szóló 2000. évi XCVI. törvény 10/A. § (3) bekezdése alapján „*a vagyonynyilatkozatot a szervezeti és működési szabályzatban erre kijelölt bizottság tartja nyilván és ellenőrzi. A képviselő vagyonynyilatkozata – az ellenőrzéshez szolgáltatott azonosító adatok kivételével – nyilvános. A képviselő hozzátartozójának nyilatkozata nem nyilvános, abba csak az ellenőrző bizottság tagjai tekinthetnek be az ellenőrzés céljából.*”

Az Infotv. 30. § (2) bekezdése alapján „*az adatigénylésnek közérthető formában és – amennyiben ezt az adatot kezelő közfeladatot ellátó szerv aránytalan nehézség nélkül teljesíteni képes – az igénylő által kívánt technikai eszközzel, illetve módon kell eleget tenni. Ha a kért adatot korábban már elektronikus formában nyilvánosságra hozták, az igény teljesíthető az adatot tartalmazó nyilvános forrás megjelölésével is. Az adatigénylést nem lehet elutasítani arra való hivatkozással, hogy annak közérthető formában nem lehet eleget tenni.*”

A fentiek alapján a polgármester köteles kiadni az igénylő részére a vagyonyilatkozatot. Amennyiben az önkormányzat honlapján közzétették a vagyonyilatkozatot, úgy az adatigénylés teljesíthető a nyilvános forrás egyértelmű megjelölésével is. Amennyiben a honlapon a vagyonyilatkozatot nem tették közzé, úgy a bejelentő részére köteles a polgármester a vagyonyilatkozat másolatát kiadni.

b) A hivatalos találkozókra, megbeszélésekre vonatkozó adatok megismerhetősége

A bejelentő adatigénylése arra irányult, hogy a polgármester egy adott időszakban hol, mikor és kivel tárgyalt.

Ebben a körben a Hatóság állásfoglalásában arról tájékoztatta a polgármestert, hogy a polgármesteri látogatások, tárgyalások során feljegyzett nevek, egyéb személyes adatok – bár az önkormányzat kezelésében vannak – nem minősülnek közérdekből nyilvános adatnak, ha nem közfeladatot ellátó személy volt a tárgyaló fél, tehát törvényi felhatalmazás hiányában a személyes adatok megismeréséhez, nyilvánosságra hozatalához az érintettek hozzájárulása szükséges az Infotv. 5. § a) pontja alapján.

Az egyeztetések, megbeszélések céljából a polgármesterhez látogató személyek közül azonban a közfeladatot ellátó szerv feladat- és hatáskörében eljáró személyek neve, beosztása, illetve az őket delegáló szerv neve, közérdekből nyilvános adatnak minősülnek, így azok bárki számára megismerhetőek, és a közérdekű adatigénylésre vonatkozó szabályok alkalmazandóak ezen kérelmekre is [Infotv. 28. § (1) bekezdés].

A látogatások során tehát az önkormányzat kezelésébe került adatok közül a magánszemélyek személyes adatait nem, a közfeladatot ellátó szerv feladat- és hatáskörében eljáró személyek adatait viszont ki kell adnia a polgármesternek.

Mindemellett – ez utóbbi esetekre vonatkozóan – az adatigénylés teljesítésének ki kell terjednie a megbeszélések, látogatások helyére és időpontjára is.

c) A szabadságra vonatkozó adatok megismerhetősége

A bejelentő az arra vonatkozó adatok kiadását kérte, hogy 2012 novemberétől 2013 januárjáig hány napot volt szabadságon a polgármester. Erre a polgármester a levelében azt a választ adta, hogy szabadságával nem köteles elszámolni a bejelentő által vezetett magazin olvasóinak.

A Hatóság álláspontja szerint a polgármester szabadságolására vonatkozó, kért adatok kiadása a polgármester magánszférája szempontjából indokolatlan és túlzott mértékű korlátozást jelentene. Az arra vonatkozó adat, hogy a polgármester egy szűk időszakon belül hány napot volt szabadságon, nem függ össze (illetve nem függ össze szorosan) a polgármesteri feladat ellátásával, így ez az adat a polgármester magánszférájához kötődő, személyes adatnak minősül. A közérdekből nyilvános adatok nyilvánosságára vonatkozó rendelkezések érvényesítése nem eredményezheti a magánszféra aránytalan korlátozását, ezért a polgármester ezeknek az adatoknak a kiadására nem köteles.

A Hatóság ebben az ügyben továbbá kimondta azt is, hogy nem minősül közérdekből nyilvános adatnak, hogy a polgármester az egyetemi felvételijéhez megszerzett pluszpontokat hol, hogyan, illetve mikor szerezte, továbbá mely családknál végzett társadalmi munkát.

4.3 A közérdeklődésre számot tartó adatok

Számos beadvány érkezett a Hatósághoz a sajtótól arra vonatkozóan, hogy történt-e az elmúlt években a Parlament épületén belül működő internet szerverről pornográf tartalmú adat betöltése vagy letöltése, és ha történt, akkor hány alkalommal.

A Hatóság leszögezte, hogy a közérdeklődésre számot tartó adatok nem feltétlenül egyeznek meg az Infotv. fogalomrendszere szerinti közérdekű adat, illetőleg közérdekből nyilvános adat fogalmával.

A Hatóság az ügyekben megállapította, hogy az adatigénylők által igényelt adatok nem minősülnek sem közérdekű adatnak – tekintettel arra, hogy nem a közfeladatot ellátó szerv tevékenységére vonatkozó adatról vagy közfeladatának ellátásával összefüggésben keletkezett adatról van szó – sem pedig közérdekből

nyilvános adatnak – tekintettel arra, hogy jogszabály nem rendeli el az igényelt adatok nyilvánosságra hozatalát, megismerhetőségét vagy hozzáférhetővé tételét. Ehhez képest a Hatóság másodlagos kérdésnek tartotta, hogy a kért adatok egyáltalán az Országgyűlés Hivatalának kezelésében vannak-e.

5. Az igazságügyi adatkezelés és tájékoztatás mint régi-új problémacsoport

A Hatóság csatlakozott az Országos Bírósági Hivatal (a továbbiakban: OBH) azon kezdeményezéséhez és előkészítő munkájához, amely az igazságügyi szervek személyes adatok kezelésére, és az igazságszolgáltatás és a nyilvánosság kérdésének egy, átfogó, valamint koherens kódexjellegű szabályozására irányul. A Hatóság osztja azt a nézetet, hogy a bírósági adatkezelésre vonatkozó szabályozás hiányos, nincsen olyan külön jogszabály, amely részletesebben meghatározná a bírósági eljárásban keletkezett, felhasznált adatok kezelésének, megismerésének és eljáráson kívüli felhasználásának a feltételeit.

A bíróságok adatkezelésével összefüggésben keletkezett eddigi állásfoglalások összegzéseként a koncepcióra reagálva a Hatóság megküldött az OBH-nak egy átfogó, az eddigi gyakorlatot összegző álláspontot, amelyet azóta az OBH által szervezett konferenciasorozaton a sajtó és az igazságügyi szervek képviselői megvitattak.

A koncepció kidolgozásának alapvető gócpontjai közé tartozik többek között a pre-tárgyalási nyilvánosság, a nyilvánosság értesülése a tárgyalóteremben történekről, a határozatok közzététele és anonimizálása, a tárgyalásban részt nem vevő személyek személyes adatainak kezelése, így a bíróságnak benyújtott dokumentumok részbeni anonimizálása, továbbá a szektorális titkok kezelése az eljárás során.

5.1 A tárgyalás nyilvánossága és annak határai

A tárgyalótermi – pillanatnyi – nyilvánosság, az ítéletek nyilvánossága, közzététele után a jelenlegi társadalmi igények eljutottak az online, teljes nyilvánosság szintjéig. Az élő közvetítések érdekében a közösségi hálókat, a twittert⁶ és egyéb online fórumokat használó – egyelőre jellemzően – újságírókban merült

⁶ A twitter használatára egyedi példaként szolgál az Amerikai Egyesült Államok Legfelső Bírósága: <https://twitter.com/USSupremeCourt>

fel a kérdés, hogy miért ne lehetne élő online közvetítést adni a nyilvánosságot foglalkoztató ügyekről.

A problémát nem elsősorban a sajtó percről-percre tudósítása⁷ jelenti, hanem a hallgatóság „szivárogtatása”, hiszen az ő felelősségre vonásuk sokkal nehezebb, szinte lehetetlen. Bár a jelenlegi informatikai fejlődési ütemet, tempót a jog nem fogja tudni sosem pontosan lekövetni, ezen új igényekre valamilyen módon reagálni kell, és az nem lehet a feudális elzárkózás felé tett visszalépés az adatvédelemre hivatkozva.

A Hatóság egy korábbi – az OBH-nak megküldött – állásfoglalásában már kifejtette, hogy a sajtónyilvánosság, a tárgyalótermi, valamint a teljes aktanyilvánosság között különbséget kell tenni, hiszen a 873/B/2008. AB határozat alapján is a „*e két »nyilvánosság« rendeltetése eltérő*”. „*A tárgyalás nyilvánossága elsődlegesen a bírósági eljárásban résztvevő személyek (és nem az eljáráson kívül állók) joga, amely garanciát jelent számukra a tisztességtelen, részrehajló eljárásokkal szemben. Ebből viszont az is következik, hogy a »tárgyalás nyilvánossága« – mind időben, mind térben – csak addig tart, amíg a »tárgyalás«; az eljárás végleges befejezését követően ez a jog nem érvényesíthető*”. Ezt támasztja alá az adatvédelmi biztos ABI-1910-2/2010/K. számú állásfoglalásában tett alábbi megállapítása is: „*amint arra az Európai Közösségek Bíróságának vonatkozó határozata is rámutat, a jogszerűen nyilvánosságra kerülő adat is élvezi a személyes adatokra vonatkozó szabályok védelmét (Tietosuojavaaltuutettu v. Satakunnan Markkinapörssi Oy, Satamedia Oy, C-73/07). A személyes adatok oltalmán keresztül a magánszféra védelemben részesül még akkor is, ha az adat a nyilvánosság elé került, vagy közelebbről meg nem határozható számú személy számára ismertté vált, válhatott*”.

Általánosságban kijelenthető, hogy a nyilvános tárgyalás nem jelenti automatikusan azt, hogy a sajtó, vagy a hallgatóság tagjai arról az érintettek hozzájárulása nélkül, teljes részletességgel beszámolhatnak, így különösen nem jelenti azt, hogy pusztán abból fakadóan, hogy a tárgyalás során valamelyik peres fél (a vádlott) teljes neve elhangzik, ez felhatalmazást jelent a sajtó számára arra, hogy nevüket nyilvánosságra hozza.

A Hatóság álláspontja szerint a tárgyalást vezető bírónak olyan tartalmú jognyilatkozat megtételét célszerű kérni az érintettől, amellyel az érintett egyértelmű hozzájárulását adja mind a sajtó, mind pedig a bíróság számára ahhoz, hogy

⁷ Stohl-tárgyalás http://velvet.hu/celeb/2011/03/31/stohl_andras_birosagi_targyalasa/

a médiatartalomban vagy a közleményben az adott peres fél teljes nevét feltüntessék. Ennek hiányában kétséges ugyanis az, hogy az érintett hozzájárult-e ahhoz, hogy a bíróság is nyilvánosságra hozhatja a sajtóközleményében a teljes nevét. Az ilyen esetekre nézve az Infotv. 6. § (8) bekezdése a következőképpen rendelkezik: „*kétség esetén azt kell vélelmezni, hogy az érintett a hozzájárulását nem adta meg.*”

A jogellenes nyilvánosságra hozattal összefüggésben fontos kiemelni, hogy a sajtónak önálló, a bíróságtól elkülönült felelőssége van az általa előállított médiatartalmakkal kapcsolatban. A sajtószabadságról és a médiatartalmak alapvető szabályairól szóló 2010. évi CIV. törvény (a továbbiakban: Smtv.) 4. § (3) bekezdése kimondja, hogy „*a sajtószabadság gyakorlása (...) nem járhat mások személyhez fűződő jogainak sérelmével.*”

A zárt tárgyalás megtartásának szabályozásával kapcsolatban a Hatóság elfogadhatónak tartja azon megoldást is, amely szerint az egyes „*titkokat*” érintő eljárások nyilvános tárgyalása során elegendő a tárgyaláson a hallgatóságnak az adat tárgyát megismernie, annak tartalmát nem szükséges ismertetni. A Hatóság álláspontja szerint továbbá egyértelmű szabályozást kell tartalmaznia a törvénynek arra vonatkozóan is, hogy csak a „*titkokat*” érintő esetben szükséges zárt tárgyalás elrendelése.

5.2 A tárgyalási jegyzék nyilvánossága

A Hatóság ismételt felhívta a figyelmet arra, hogy a bírósági ügyvitel szabályairól szóló 14/2002. (VIII. 1.) IM rendelet (a továbbiakban: Bűsz.) szabályai – adatvédelmi jogi szempontból tekintve – voltaképpen nem mások, mint személyes és különleges adatok nyilvánosságra hozatalának miniszteri rendeletben történő elrendelése. A személyes és különleges adatok akkor hozhatóak nyilvánosságra, amennyiben azt törvény elrendeli. Az Infotv. rendelkezései értelmében tehát a Bűsz. (miniszteri rendelet) nem felel meg az alapjogok törvényi szintű szabályozási követelményének, sem az Infotv. rendelkezéseinek, tehát a személyes és különleges adatok vonatkozásában kötelező adatkezelést nem rendelhetne el.

A Bűsz. többek között a tárgyalási jegyzék vonatkozásában sem felel meg az adatvédelmi szabályoknak. Mind az országos tárgyalási jegyzéket, mind az egyes bíróságokon kifüggesztett tárgyalási jegyzékeken nyilvánosságra hozható adatokat egységesen kellene rendeznie az újonnan megalkotandó törvénynek. A Hatóság az ügyek beazonosíthatóságát megtartó, de a természetes szemé-

lyek információs önrendelkezési jogát biztosító megoldást támogat a koncepció kidolgozása során. Mind a tárgyalási, mind az országos tárgyalási jegyzék vonatkozásában, valamint a határozatok nyilvánosságra hozatalával összefüggésben elengedhetetlen az anonimizálás szabályainak egységes rendezése.

5.3 Az anonimizálás

A Hatóság egy korábbi állásfoglalásában az anonimizálással összefüggésben kifejtette, hogy „*az adatvédelmi szabályozás tükrében kétségtelen, hogy az anonimizálást nem csupán a névadatok tekintetében kell megvalósítani, hanem annak azt kell eredményeznie, hogy az érintetteket ne lehessen egyáltalán kapcsolatba hozni az ügygel. Az adott személyt azonosítani lehet tehát olyan jellegzetes kritériumok kombinációja révén, amelyek alapján a jellemző csoportismérvek (kor, foglalkozás, lakóhely stb.) miatt fel lehet őt ismerni, azaz minden olyan tény, körülményt figyelembe kell venni, amely az azonosíthatóságot lehetővé teszi.*” A Hatóság az ítéletek anonimizálásával összefüggésben kialakított bővebb véleményéről a koncepció kidolgozásának későbbi szakaszában szívesen ad állásfoglalást a jogalkotó számára.

5.4 A közfeladatot ellátó személyek eljárásai

A nyilvánosságot korlátozó jövőbeni jogszabályi rendelkezésekben a Hatóság fontosnak tartja annak hangsúlyozását, hogy amennyiben *közfeladatot ellátó szerv* az érintett valamely eljárás során, úgy a nyilvánosság korlátozása rendkívül szűk körűen értelmezendő. Hasonló rendelkezést javasolt a Hatóság megalkotni a közfeladatot ellátó személyek közfeladatával összefüggő eljárásainak nyilvánosságával összefüggésben is. Az *egyéb közszereplők* vonatkozásában a konkrét eset valamennyi körülményére figyelemmel kell lenni, így különösen arra, hogy milyen közszereplővel [közfeladatot ellátó személlyel vagy más módon közszereplővé vált személlyel (például színész, televíziós szereplő)] kapcsolatban, milyen tárgyú per van folyamatban. Így például érvényesülnie kell a közszereplő önrendelkezési jogának akkor, ha a per tárgya egyértelműen a közszereplő magánszférájába tartozó ügy (például egy házassági bontóper). Ekkor a sajtó kizárólag a közszereplő információs önrendelkezési jogával összhangban, hozzájárulása esetén számolhat be a perről és annak eredményéről.

Amennyiben közfeladat ellátásával összefüggésben indított per van folyamatban (így például hivatali visszaélés, vesztegetés), akkor a választott népképviselő-

ti testületek, a végrehajtó hatalom, a közigazgatás és az igazságszolgáltatás jogszerűségének és hatékonyságának ellenőrzése, a közhatalom demokratikus működése érdekében – a szükségesség-arányosság tesztjének megtartása mellett – korlátozható a közfeladatot ellátó személyek információs önrendelkezési joga. Ebben az esetben – az Infotv. 26. § (2) bekezdésével összhangban – nyilvánosságra hozható a közfeladatot ellátó személy neve, vezetői megbízatása, illetve – közfeladat ellátásával összefüggő egyéb személyes adatoként – képmása, hangja, illetőleg nyilatkozatai is. További személyes és különleges adatai vonatkozásában azonban – így például a születési hely és idő, lakcím, egészségi állapot – már nem állapítható meg az információs önrendelkezési jogának szűkés és arányos korlátozása, ezek az adatok kizárólag az érintettek hozzájárulása esetén hozhatóak nyilvánosságra.

5.5 A „szektorális titkok” védelme az eljárás során

Az úgynevezett szektorális titkok esetében a Hatóság kiemelendően tartja a jogalkotás során – akár alapelvi szinten – rögzíteni, hogy a bírósági eljárás során is figyelemmel kell lenni azon esetekre, amikor az egyébként szektorális törvények által védett titkok közérdekű, avagy közérdekből nyilvános adatoknak minősülnek, mely esetben azok megismerését nem, vagy csak nagyon szűk körben lehet korlátozni. A Hatóság ajánlásban foglalkozott az üzleti érdek mint a nyilvánosságot esetlegesen korlátozó érdekekkel. Az üzleti érdek körébe tartozó adatok adott esetben az üzleti titok körébe még nem tartoznak, de azok nyilvánosságra kerülése esetén a gazdasági szereplő jogszerű gazdasági érdeke kerülhet veszélybe. A szabályozásnak összhangban kell lennie – többek között – a jelenleg még hatályos Ptk.-beli üvegseb-szabályokkal vagy például azzal a rendelkezéssel, hogy a hitelintézetekről és a pénzügyi vállalkozásokról szóló 1996. évi CXII. törvény 55/A. §-a értelmében nem lehet *üzleti titokra* hivatkozással visszatartani az információt a közérdekű adatok nyilvánosságára és a közérdekből nyilvános adatra vonatkozó, külön törvényben meghatározott adatszolgáltatási és tájékoztatási kötelezettség esetén.

A biztosítókról és a biztosítási tevékenységről szóló 2003. évi LX. törvény 165. § (2) bekezdése az egyértelmű jogértelmezés érdekében kifejezetten tiltja, hogy üzleti titokra vagy biztosítási titokra hivatkozással vissza lehessen információt tartani a közérdekű adatok nyilvánosságára és a közérdekből nyilvános adatra vonatkozó, külön törvényben (Infotv.) meghatározott adatszolgáltatási kötelezettség esetén. Ezen rendelkezéseket irányadónak tartja a Hatóság az ilyen szektorális titkokat érintő bírósági eljárás során is.

5.6 A bírósági iratok kutathatósága

Fontos és egyelőre megoldatlan kérdés a bírósági iratok kutathatósága. A Hatóság álláspontja szerint elengedhetetlen a *nem levéltári anyagok kutathatóságát* szabályozni az igazságügyi adatkezelésről szóló törvényben, különös tekintettel a kutató fogalmának meghatározására.

5.7 A bíróság előtt felhasznált iratokon a személyes adatok részbeni kitarakása

Az új törvényi szabályozásnak – akár alapelvi szinten – hangsúlyoznia kell, hogy a bíróság által beszerzett személyes adatok vonatkozásában érvényesülnie kell a célhoz kötöttség elvének. Az adatvédelmi biztos gyakorlata során számos ügyben felmerült azon kérdés rendezésének igénye, hogy a bizonyítékként becsatolt iratokat a másik fél ne, illetve csak részben ismerhesse meg. Megfontolandó az ezen probléma megoldására vonatkozó törvényi szabályozás kialakítása. Egyértelmű, hogy a fegyverek egyenlőségének elve alapján a bizonyítási eljáráshoz szükséges adatok tekintetében kötelező adatkezelésre kerül sor, azokat a bíróság jogszerűen kezelheti a feleknek a jogviták elbírálásához való jogának érvényre juttatása céljából. Bár a bíróságok tájékoztatása szerint általánosságban nem gyakorlat a kitarakított részekkel történő iratbecsatolás, a Hatóság és az adatvédelmi biztos álláspontja is az volt, hogy a természetes személyazonosító adatokon túlmenő személyes adatok kitarakíthatók – amennyiben azok kezelését nem törvény rendeli el. Ilyen törvény által elrendelt adatkezelés például az adóazonosító jel kezelése a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: Pp.) 141. § (1) bekezdése alapján, valamint a keresetlevél kötelező alaki kellékei: a felek neve, lakóhelye, a felperes telefonszáma, faxszáma, illetőleg e-mail címe. És bár például az adóazonosító jel rögzítése időpontjában még bizonytalan, hogy mikor kerül sor a végrehajtási eljárásra, illetőleg egyáltalán sor kerül-e rá, tekintettel arra, hogy ezen adatkezelést törvény rendeli el, így az a jogalap szempontjából nem, kizárólag a célhoz kötöttség okán kifogásolható.

5.8 A tárgyalásról készült hangfelvétel megőrzési ideje

A Hatóság gyakorlata során felmerült, hogy az Infotv. rendelkezéseivel összhangban áll-e a bíróságoknak a tárgyalásokon készült hangfelvételek törlésére vonatkozó gyakorlata. Míg a Pp. az iratmegismeréssel, illetve a másolat készítésével kapcsolatos eljárásjogi kérdéseket szabályozza, addig a tárgyalásról

készült hangfelvétel megőrzési idejéről egyáltalán nem rendelkezik. A Hatóság álláspontja szerint speciális eljárásjogi szabály hiányában a hangfelvételek megőrzése tekintetében figyelemmel kell lenni az Infotv. rendelkezéseire. Az információs önrendelkezési jog, mint alapjog biztosítása arra irányul, hogy személyes adataival mindenki maga rendelkezhesen. Adatvédelmi szempontból a tárgyaláson készült hangfelvétel tartalma személyes adatnak minősül, így az csak törvényi felhatalmazással törölhető az érintett hozzájárulása hiányában, továbbá akkor, ha az adatkezelés célja megvalósult. Kérdéses, hogy a cél – az érintett információs önrendelkezési joga gyakorolhatóságának tükrében – megvalósul-e a jegyzőkönyv elkészültével. Az érintett tájékoztatáshoz való joga keretében kérheti, hogy a felvételt bocsássák rendelkezésére. Felmerül tehát annak indokolt-sága, hogy a bíróságok a felvételeket az írott jegyzőkönyv elkészülését követően ésszerű ideig megőrizték, és azokat csak későbbi időpontban törölik, továbbá az érintett kérésére biztosítsák a hangfelvétel visszahallgatásának lehetőségét, hogy az érintett összevethesse azt az írott jegyzőkönyvvel.

A fenti probléma kapcsán a Hatóság a Kúria, valamint az OBH elnökeinek állás-pontját kérte az ügyben.

A Kúria elnökének válasza szerint a hangfelvétel alapján készített jegyzőkönyv leírását követően megszűnik az adatkezelési cél, amely a felvétel tárolását indokolja. Tekintettel a célhoz kötöttség elvére, a személyes adat csak a cél megvalósulásához szükséges mértékben és ideig kezelhető. A hangfelvételre rögzített jegyzőkönyv célja az, hogy arról a leíró elkészíthesse a közokiratnak minősülő tárgyalási jegyzőkönyvet, ami az eljárási szabályok rendelkezései alapján majd betölti a személyes adatok kezelésével kapcsolatban az eljárási törvényekben meghatározott célt. A hangfelvétel tehát nem azzal a céllal rögzíti a személyes adatokat, hogy az valamilyen további funkciót töltsön be, hanem kizárólag azzal a céllal, hogy annak alapján a jegyzőkönyv elkészíthető legyen. Tehát abban a pillanatban, amikor a jegyzőkönyv elkészült, a speciális adatkezelési cél megvalósult, és a cél megvalósulását követően a hangfelvételen személyes adat már nem kezelhető. A fenti szabályozási hiányból fakadó probléma megoldását is rendezhetné az új törvény.

A Hatóság tehát a védelme alá tartozó mindkét alapjog érvényesülése érdekében segítő közreműködést nyújt az OBH számára a koncepció kidolgozásában, az egyes vitás helyzetek feloldásában, és mindenképpen támogatja az egységes szabályozás kialakítását.

VIII. Az Adatvédelmi Nyilvántartás és a NAIH üzemeltetése, informatikai rendszere és weboldala

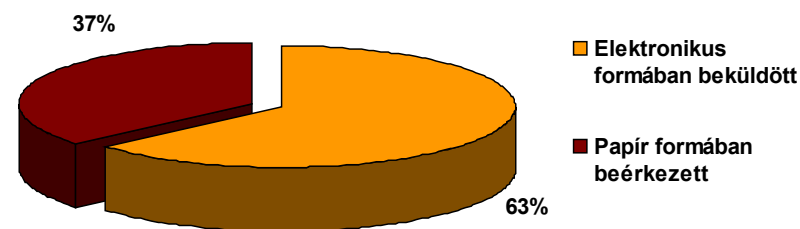
1. Az Adatvédelmi Nyilvántartás

A Hatóság 2012-ben az adatvédelmi biztostól átvett jelentős ügyhátralékkal kezdte meg működését. A beadványok feldolgozása, és a határozatok, hiánypótlások kiküldése nagy teherként nehezedett a Hatóságra, azonban a tavalyi évben sikerült feldolgozni a hátralékokat, és lecsökkenteni a határozathozatalhoz szükséges időt az Infotv.-ben meghatározott 8 napra. A Hatóság az eljárásrend kialakítása során az adminisztratív terhek és az ügyintézési idő csökkentésére, valamint az ügyfelek teljes körű tájékoztatására törekszik.

1.1. Statisztikai adatok:

A 2012-es évhez hasonlóan a tavalyi évben is jelentős számú nyilvántartásba vételi kérelem érkezett a Hatósághoz. Összesen 11686 kérelmet küldtek be az adatkezelők, melyből 4266 papír alapon, 7420 pedig elektronikus formában, a nyomtatványkitöltő keretprogram segítségével érkezett a Hatósághoz.

Nyilvántartásba vett kérelmek százalékos megoszlása
(2013)

1.2. A kérelmek hiánypótlása, módosítása és törlése

Nagy számban érkeztek be olyan kérelmek, amelyeket az ügyfelek pontatlanul töltöttek ki, ezért azok hiánypótlásra szorultak. Legtöbb esetben az adatkezelés jogalapját és időtartamát határozták meg hiányosan.

A Hatóság az ügyfelek számára történő segítségnyújtás, valamint az adminisztratív terhek csökkentése érdekében töltötte fel honlapjára a „*Gyakran ismételt kérdések*” című dokumentumot és a kérelmekhez tartozó részletes kitöltési útmutatókat.

Az Infotv. 68. § (7) bekezdése értelmében az adatkezelés célján kívül az adatkezeléssel kapcsolatos bármely adat módosulása esetén az adatkezelő változásbejegyzési kérelmet terjeszthet elő a Hatóságnál. A fentiekbe beletartozik az adatkezelő személyének megváltozása (például jogutódlás esetén), vagy egy adatkezeléshez kapcsolódóan több adatkezelő bejelentése is.

Az Infotv. 3. § 9. pontjában meghatározott adatkezelő definíciójából következően a törvény lehetővé teszi a többes adatkezelés megvalósulását, noha annak részletes szabályairól nem rendelkezik.

Az adatkezelő az adatkezelés megszűnése esetén köteles kezdeményezni annak nyilvántartásból való törlését is a Hatóságnál. Egyes esetekben az adatkezelők előre bejelentik törlési igényüket, de az is előfordul, hogy utólag, az adatkezelési tevékenység tényleges megszűnését követően nyújtják be törlési kérelmüket a Hatósághoz.

1.3. A Hatóság állásfoglalása a nyilvántartással kapcsolatos leggyakoribb konzultációs megkeresések tekintetében

A Hatóság elsősorban az Infotv. 38. §-ban meghatározott kötelező feladatait látja el. A konzultációs beadványok megválaszolására ezen törvényhely alapján nincs kötelezettsége. A NAIH-nak a kötelező feladatok ellátását követően az alábbi konzultációs megkeresések tekintetében kell a legtöbbször állást foglalnia:

– Az adatok továbbítása esetén, amennyiben az adatkezelés nyilvántartásba vétele az Infotv. alapján kötelező, akkor a nyilvántartásba vételi kérelemben a külföldre történő adattovábbítást is be kell jelenteni.

– Az elektronikus megfigyelőrendszerrel kapcsolatos adatkezelést a Hatóság általános gyakorlata szerint be kell jelenteni az adatvédelmi nyilvántartásba, hiszen egyrészt a képfelvétel az Infotv. 3. § 2. pontja alapján személyes adatnak minősül, másrészt, mivel nem lehet előre meghatározni, hogy kik haladnak el a kamera látómezejében, lehetséges, hogy az érintetteken kívül más természetes személyt is rögzít a kamera. A kamerarendszer üzemeltetésével kapcsolatban azonban az általános bejelentési kötelezettség alól kivételt képez a munkahelyen alkalmazott kamerarendszer üzemeltetése, amennyiben a megfigyelték köre kizárólag a munkavállalókra korlátozódik. Ebben az esetben ugyanis az adatkezelést az Infotv. 65. § (3) bekezdés a) pontja alapján nem szükséges nyilvántartásba vetetni.

– A webáruház üzemeltetése és hírlevél küldése kérdéskörben érkeznek továbbra is a legnagyobb számban a beadványok. A webáruház üzemeltetése az ügyfélkapcsolat keretén belül történő adatkezelés miatt önmagában még nem bejelentés köteles, hiszen az az Infotv.-ben meghatározott bejelentési kötelezettség alá nem eső kivételek között szerepel. Ha azonban az adatkezelő direkt marketing céllal küld hírleveleket az érintetteknek, arra a gazdasági reklámtevékenység alapvető feltételeiről és egyes korlátairól szóló 2008. évi XLVIII. törvény (a továbbiakban: Grt.) rendelkezéseit kell alkalmazni, mely értelmében nyilvántartásba vételi bejelentési kötelezettség keletkezik. Az adatkezelés nyilvántartásba vételét akkor is kezdeményezni kell a Hatóságnál, ha az adatkezelők kampányokról, akciókról értesítik a leendő ügyfeleiket, ugyanis ez a tevékenység a Grt. rendelkezései alapján direkt marketing tevékenységnek minősül.

– Jelentős számban érkeznek beadványok arra vonatkozóan is, hogy a megbízás keretében végzett tevékenységekhez (pl. bérszámfejtés, könyvelés) kapcsolódóan a megbízott cégeknek keletkezik-e nyilvántartásba vételi kötelezettségük. Amennyiben egyes társaságok megbízási szerződés keretében látják el tevékenységüket más cégek ügyfelei számára, abban az esetben olyan természetes személyek adatait rögzítik, akik az őket megbízó vállalkozás ügyfelei. Ebben az esetben a megbízott cég nem adatkezelőnek, hanem adatfeldolgozóként minősül. Az adatfeldolgozó azonban nem kérelmezheti az adatkezelés adatvédelmi nyilvántartásba vételét, az ugyanis az adatkezelő kötelessége. Ennek értelmében tehát a megbízott társaságoknak a megbízás keretében végzett tevékenységre vonatkozó bejelentésre nincsen lehetőségük. A fentiek alól kivételt képeznek azon esetek, amikor a megbízott cég törvény alapján önálló adatkezelőként minősül, és ezáltal nyilvántartásba vételi bejelentési kötelezettség terheli. Például a vagyoni és személy- és vagyoni védelmi, valamint a magánnyomozói tevékenység szabályairól szóló 2005. évi CXXXIII. törvény 30. § (1) bekezdése értelmében

adatkezelőnek minősül, így nemcsak mint megbízott adatfeldolgozó, hanem mint önálló adatkezelő is kezeli az ügyfelek adatait, melynek következtében adatvédelmi nyilvántartásba vételi bejelentési kötelezettsége keletkezik.

– Noha nem a tömegesen előforduló kérdések közé sorolandó, de érdemes megjegyezni a belső jelentéstételi rendszerek, az úgynevezett „*whistle blowing*” rendszerek nyilvántartásba vételi kötelezettségének kérdését. Eddig egyes esetekben ezeket az adatkezeléseket nem kellett bejelenteni a nyilvántartásba, hiszen az Infotv-ben rögzített munkaviszonnyal kapcsolatos kivételszabály hatálya alá tartoztak. A 2014. január 1-től hatályos, a panaszokról és a közérdekű bejelentésekről szóló 2013. évi CLXV. törvény 14. § (1) bekezdése alapján azonban már a kivételszabályra tekintet nélkül minden „*whistle blowing*”-al kapcsolatos adatkezelést be kell jelenteni a Hatóságnál.

1.4. Tájékoztatás a nyilvántartásba vett adatkezelések tartalmáról

Az Infotv. 65. § (1) bekezdése értelmében az adatvédelmi nyilvántartás célja az érintettek adatkezeléssel kapcsolatos tájékozódásának elősegítése. Az Infotv. 65. § (4) bekezdése alapján az adatvédelmi nyilvántartás nyilvános, abba bárki betekinthez, az abban foglaltakról feljegyzést készíthet. A tájékoztatás megadásának módjáról vagy az ezzel kapcsolatos közzététel kötelezettségéről a törvény nem rendelkezik.

A Hatóság postán vagy elektronikus levélben fogadja és 8 napon belül írásban megválaszolja az adatvédelmi nyilvántartásra vonatkozó tájékoztatási igényeket. Az eljárásért költségtérítést, illetéket vagy igazgatási szolgáltatási díjat fizetni nem kell.

1.5. A nyilvántartás hatósági jellegének kérdése

Az Infotv. 65. § (1) bekezdése szerint a NAIH adatvédelmi nyilvántartása hatósági nyilvántartás. Az egyes törvényeknek a közigazgatási hatósági eljárásokkal, az egyes közhiteles hatósági nyilvántartásokkal összefüggő, valamint egyéb törvények módosításáról szóló 2013. évi LXXXIV. törvény 55. § (12) bekezdése szerint módosított, a közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás általános szabályairól szóló 2004. évi CXL. törvény (a továbbiakban: Ket.) 86. § (1) bekezdése értelmében a hatóság a törvényben meghatározott adatokról közhiteles hatósági nyilvántartást vezet. E törvény hatósági nyilvántartásra vonatkozó rendelkezései tekintetében hatósági nyilvántartás alatt közhiteles hatósági nyilvántartást kell érteni.

Tekintettel azonban arra, hogy a NAIH álláspontja szerint az adatvédelmi nyilvántartás nem közhiteles, így megállapítható, hogy az Infotv. és a Ket. rendelkezései nem állnak egymással összhangban, tehát szükséges lenne a két jogszabályt harmonizálni.

2. A NAIH üzemeltetése, informatikai rendszere és weboldala

2012-ben a Hatóság autonóm államigazgatási szervként történő működésének megkezdésével, az önálló gazdálkodáson túl az önálló üzemeltetésre és minden ehhez kapcsolódó feladat ellátására is kötelezettséget vállalt.

Az önálló műszaki, informatikai ügyviteli és üzemeltetési feladatok hatékony és magas színvonalú elvégzésére vezetői döntés alapján 2013. február 1-jén létrejött az Informatikai, Ügyviteli és Üzemeltetési Főosztály.

A főosztály munkatársainak szakmai felkészültsége és tapasztalata hivatott biztosítani a törvényben meghatározott hatósági szakfeladatok ellátásának teljes körű támogatását. A 2012-ben a Hatóság számára felajánlott épület teljes körű műszaki felújítása az MNV Zrt. beruházásában a 2013 évben is tovább folytatódott, és várhatóan 2014-ben részlegesen lezárul. 2013 évben átadásra került a felújított harmadik és második emelet. Az első emelet és a földszint 2014-ben kerül átadásra.

Egyes közmű infrastruktúrák tervezése és kivitelezése az előzetes tervek szerint 2015-ben fejeződik be. A középfeszültségen független kettős elektromos energiaellátó hálózat és az optikai nagy sávzélességű internet kapcsolat kiépítése a környék adottságai miatt nehezebben kivitelezhetőek.

Az üzemeltetés feladatainak végrehajtását a Hatóság saját erőforrásaiból és személyi állományával oldotta meg 2013 évben. Az üzemeltetési feladatok ellátásához szükséges állományi létszám növelését engedélyezték a Hatóság számára azzal, hogy a szükséges személyi jellegű ráfordítások többlet kiadásait a Hatóságnak kell kigazdálkodnia.

Az informatikai és komplex műszaki feladatok elvégzésén túl a főosztály munkatársai részt vesznek a szakfeladatok végrehajtásában, szakértelmükkel segítve a vizsgálati, hatósági és audit tevékenységet.

A Hatóság hatékony munkavégzésének központi eleme az informatikai infrastruktúra. 2013 májusában a Hatóság megkezdte kiemelt EKOP 1.1.7-2012-2013-0001 projektjének végrehajtását.

A sikeresen végrehajtott projekt eredményeként a Hatóság törvényben meghatározott feladatainak ellátására 2014.10.31-ig létrejön egy korszerű információs rendszer. A projekt keretében elvégzendő feladatokat két nagy részre bonthatjuk, hatósági/ügyfél igényekre és technológiai igényekre. Az előbbieket inkább a funkcionalitással, míg utóbbiakat a műszaki és IT üzemeltetéssel és az architektúrával kapcsolatos feladatokat adnak a résztvevő kollégáknak. A feladat egy komplex szoftverrendszer követelményeinek meghatározása, implementáció teszteléssel történő létrehozása, tökéletesítése, optimalizálása, testre szabása, rendszerfejlesztés, bevezetés, rendszertámogatás.

A Hatóság online, új és korszerű megjelenésének kialakítása mellett, létrejön az elektronikus úton történő ügyfélkapcsolat kezelés. Ezzel együtt kell, hogy megvalósuljon a Hatóság belső komplex dokumentumkezelési, munkafolyamat irányítási, ügykezelési, feldolgozási rendszere.

Legfontosabb feladatunk a szoftver tervezése, implementálása és integrációja, a szükséges teljes architektúra, munkaállomások és kapcsolódó IT hálózati infrastruktúra, hardware és egyéb infrastrukturális eszközök igények (pl. szerver klíma, szünetmentes tápellátás) kielégítése.

2013-ban sok száz órás fejlesztői saját ráfordítással létrejöttek a belső információs rendszerek alapjai. A 2014-es év az eszközbeszerzéssel, a szoftverrendszer bevezetésével és továbbfejlesztésével telik.

A megújuló IT infrastruktúra minden elemének üzembe helyezéséig kényszerűen a 2012-ben az AJBH-tól átvett, sok éves, amortizálódott eszközökön zajlik a hatósági munka. A megújuló hatósági portál üzembe helyezéséig a 2012-ben gyors megoldásként létrehozott statikus weboldal szolgál tájékoztatásul. A statisztikák alapján a közzétett hatósági határozatok iránt a legnagyobb az érdeklődés. Természetesen magas számban töltik le az adatvédelmi nyilvántartásba vételi kérelemhez szükséges anyagokat is.

A naih.hu weboldal látogatottságát a következő táblázat mutatja:

2013	Egyedi látogató	Látogatások száma	Látogatott oldalak	Találatok	Letöltött adatmennyiség
január	5377	13560	60034	665147	20.97 GB
február	5026	9860	51083	566436	14.16 GB
március	5426	10659	47201	550115	14.85 GB
április	5632	9455	46622	599321	16.86 GB
május	5231	10698	39466	540804	18.19 GB
június	4630	8088	45786	523732	23.45 GB
július	4465	7965	58972	562285	34.13 GB
augusztus	3971	6985	48276	477514	26.82 GB
szeptember	4521	9536	58507	595929	36.02 GB
október	5263	9324	62796	659371	44.62 GB
november	5031	8960	187436	753708	49.44 GB
december	4099	7436	55072	524012	50.96 GB
Összesen	58672	112526	761251	7018374	350.47 GB

2013 augusztusa óta a jogszabály-veleményezések közzétételével bővült a honlapon elérhető információ tartalom. Terveink szerint a folyamatos saját erőforrásokból történő IT fejlesztés a projekt befejezése után is tovább folytatódik.

IX. Fényképek: konferenciák, események

*Péterfalvi Attila elnök előadása az adatvédelem napján
(2013. január 28-án)*

Kulcs a net világhoz – iskolai előadás

Fotó: Hegedűs Márta, Magyar Nemzet

*A NAIH sajtótájékoztatója a 2012. évi beszámolójáról
a Parlament Gobelín termében (2013. április 3.)*

Fotó: Hegedűs Márta, Magyar Nemzet

Kulcs a net világhoz – részvétel egy általános iskolai informatika órán

Fotó: Hegedűs Márta, Magyar Nemzet

A belső adatvédelmi felelősök konferenciája 2013. június 24.

A beszámolóban említett jogszabályok és rövidítések jegyzéke

- 108-as egyezmény, az Európa Tanács Adatvédelmi Egyezménye: az egyének védelméről a személyes adatok gépi feldolgozása során Strasbourgban, 1981. január 28-án kelt Egyezmény, Magyarországon kihirdette az 1998. évi VI. törvény, 1998. február 27-én
- a fiatalok dohányzásának visszaszorításáról és a dohánytermékek kiskereskedelméről szóló 2012. évi CXXXIV. törvény
- a helyi önkormányzati képviselők jogállásának egyes kérdéseiről szóló 2000. évi XCVI. törvény
- a hulladékgyűjtésről szóló 2000. évi XLIII. törvény
- a koncesszióról szóló 1991. évi XVI. törvény
- a közérdekű adatok elektronikus közzétételére, az egységes közadatkezelő rendszerre, valamint a központi jegyzék adattartalmára, az adatintegrációra vonatkozó részletes szabályokról szóló 305/2005. (XII. 25.) Korm. rendelet
- a közzétételi listákon szereplő adatok közzétételéhez szükséges közzétételi mintákról szóló 18/2005. (XII. 27.) IHM rendelet
- a lakásszövetkezetekről szóló 2004. évi CXV. törvény
- a Nemzeti Jogszabálytárról szóló 338/2011. (XII. 29.) Korm. rendelet
- a panaszokról és közérdekű bejelentésekről szóló 2013. évi CLXV. törvény (2014. január 1-től hatályos)
- Adatvédelmi Irányelv: az Európai Parlament és a Tanács 1995-ben elfogadott 95/46/EK irányelve a személyes adatok feldolgozása vonatkozásában az egyének védelméről és az ilyen adatok szabad áramlásáról
- Áfatv.: az általános forgalmi adóról szóló 2007. évi CXXVII. törvény
- AJBH: Alapvető Jogok Biztosának Hivatala
- API-adatok: a légiutas utazási okmányainak adatai (Advanced Passenger Information)
- Art.: Az adózás rendjéről szóló 2003. évi XCII. törvény
- ÁSZF: általános szerződési feltételek
- Avtv.: a személyes adatok védelméről és a közérdekű adatok nyilvánosságáról szóló 1992. évi LXIII. törvény (2012. január 1-jétől nem hatályos)
- BCR: Binding Corporate Rules, kötelező erejű vállalati (adatkezelési) szabályok
- Be.: a büntetőeljárásról szóló 1998. évi XIX. törvény
- Bit.: a biztosítóról és a biztosítási tevékenységről szóló 2003. évi LX. törvény

- BTLE: határok, utazás és bűnüldözés munkacsoport, Borders, Travel and Law Enforcement subgroup
- Bűsz.: a bírósági ügyvitel szabályairól szóló 14/2002. (VIII. 1.) IM rendelet
- CIS: Vámügyi Információs Rendszer
- EDPS: az Európai Adatvédelmi Biztos
- EKOP: Elektronikus Közigazgatás Operatív Program
- ENISA: Európai Hálózat- és Információbiztonsági Ügynökség
- EURODAC: Az Európai Tanács 2725/2000/EK rendelete alapján az ujjlenyomatok összehasonlítására irányuló rendszer
- EUROPOL: Európai Rendőrségi Hivatal
- Eüak.: az egészségügyi és a hozzájuk kapcsolódó személyes adatok kezeléséről és védelméről szóló 1997. évi XLVII. törvény
- FIDE: Vámügyirat-azonosítási Rendszer
- FRA: Európai Alapjogi Ügynökség
- Fvtv.: a Fogyasztóvédelemről szóló 1997. évi CLV. törvény
- Grt.: a gazdasági reklámtevékenység alapvető feltételeiről és egyes korlátairól szóló 2008. évi XLVIII. törvény
- Hktv.: a hegykőszégekről szóló 2012. évi CCXIX. törvény
- Hulladéktv.: a hulladékról szóló 2012. évi CLXXXV. törvény
- Infotv., Infotörvény: az információs önrendelkezési jogról és az információszabadságról szóló 2011. évi CXII. törvény
- JSA: Vám közös ellenőrző hatóság (Customs Joint Supervisory Authority – Customs JSA)
- JSB: Europol közös ellenőrző testület (Europol Joint Supervisory Body – Europol JSB)
- Ket.: a közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás általános szabályairól szóló 2004. évi CXL. törvény
- KIM: Közigazgatási és Igazságügyi Minisztérium
- KLIK: Klebersberg Intézményfenntartó Központ
- Kftv.: a közszolgálati tisztviselőkről szóló 2011. évi CXCV. törvény
- LIBE Bizottság, LIBE: Európai Parlament Polgárjogi, Igazságügyi és Belügyi Bizottsága
- MNV Zrt.: Magyar Nemzeti Vagyonkezelő Zrt.
- Mötvt.: Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX. törvény
- Mt.: a Munka törvénykönyvéről szóló 2012. évi I. törvény
- NAIH, Hatóság: Nemzeti Adatvédelmi és Információszabadság Hatóság
- NFM: Nemzeti Fejlesztési Minisztérium
- Nvtv.: a nemzeti vagyonról szóló 2011. évi CXCVI. törvény
- OBH Országos Bírói Hivatal

- OLAF: Európai Csalásellenes Hivatal
- Ötv.: a helyi önkormányzatokról szóló 1990. évi LXV. törvény
- Pmt.: A pénzmosás és terrorizmus finanszírozása megelőzéséről és megakadályozásáról szóló 2007. évi CXXXVI. törvény
- PNR Passenger Names Record: az utasok kötelezően megadandó személyes adatai
- Pp.: a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény
- PRISM program: USA Nemzetbiztonsági Ügynökségének hírszerző programja (United States National Security Agency, (NSA))
- PSI irányelv: a közzétett információk további felhasználásáról szóló 2003/98/EK irányelv
- Ptk.: a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény
- régi Hpt.: a hitelintézetekről és a pénzügyi vállalkozásokról szóló 1996. évi CXII. törvény
- Rtv.: a Rendőrségről szóló 1994. évi XXXIV. törvény
- SIRENE: kiegészítő információ kérése a nemzeti bevitel szintjén (Supplementary Information Request at the National Entry)
- SIS: Schengeni Információs Rendszer
- Smtv.: a sajtószabadságról és a médiatartalmak alapvető szabályairól szóló 2010. évi CIV. törvény
- Szvtv.: a személy- és vagyonvédelmi, valamint a magánnyomozói tevékenység szabályairól szóló 2005. évi CXXXIII. törvény
- TAIEX (Technical Assistance and Information Exchange instrument): az Európai Bizottság bővítésért felelős igazgatóságán működő, a csatlakozásra váró országok számára tanulmányutak és konferenciák szervezésével és finanszírozásával az EU normarendszerét közvetítő brüsszeli szervezet
- Társasházi törvény: a társasházakról szóló 2003. évi CXXXIII. törvény
- TFTP Egyezmény: a terrorizmus finanszírozásának felderítését célzó program végrehajtásáról szóló egyezmény
- új Hpt.: a hitelintézetekről és a pénzügyi vállalkozásokról szóló 2013. évi CCXXXVII. törvény
- új Ptk.: A Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (hatályba lép: 2014. március 15.)
- Ve.: a választási eljárásról szóló 2013. évi XXXVI. törvény
- VIS, Visa Information System: a schengeni térség országainak vízuminformációs rendszere
- whistle blowing: visszaélés bejelentés, bejelentési rendszer
- WP 29 Az adatvédelmi irányelv 29. cikke alapján létrehozott adatvédelmi munkacsoport

Tartalomjegyzék

Bevezető.....	3
I. A Hatóság működésének statisztikai adatai és kiemelkedő tevékenységei.....	7
1. Az ügystatisztika	7
2. A Nemzeti Adatvédelmi és Információszabadság Hatóság megjelenése a médiában a 2013. január 1. és 2013. december 31. közötti időszakban	11
3. A NAIH internetes gyermekjogi projektje	12
4. Belső adatvédelmi felelősök konferenciája	16
II. A Hatóság költségvetése, gazdálkodása és személyi állománya	18
1. A Hatóság gazdálkodása	18
2. A Hatóság személyi állománya	26
III. Nemzetközi tevékenységünk és ügyeink.....	29
A NAIH nemzetközi tevékenysége 2013-ban az uniós bűnügyi együttműködés terén	34
1. JSB Europol (Europol, közös ellenőrző hatóság, Joint Supervisory Body)	34
2. JSA Schengen (közös ellenőrző hatóság, Joint Supervisory Authority Schengen)	35
3. JSA Customs (közös ellenőrző hatóság, Joint Supervisory Authority Customs)	36
4. VIS (Visa Information System), EUODAC	37
A 29-es Adatvédelmi Munkacsoportban (WP 29) való aktív közreműködés.....	38
1. BTLE (Borders, Travel and Law Enforcement alcsoport)	38
2. Technológiai alcsoport.....	42
3. E-közigazgatás (eGovernment) alcsoport	43
A távközléssel foglalkozó nemzetközi adatvédelmi munkacsoport (International Working Group on Data Protection in Telecommunication).....	43
Uniós kötelezettségekből fakadó hazai adatvédelmi hatósági ellenőrzések.....	46
Csatlakozás nemzetközi szervezetekhez	46
IV. Adatvédelmi hatósági ügyek	47
1. Az adatvédelmi hatósági eljárásról általában.....	47
2. Egyes eljárásjogi kérdések	48
3. Az adatvédelmi hatósági eljárás szakaszai	49
4. Határozatok.....	51

5. A 2013. évi ellenőrzési terv.....	52	7. Részvétel az Országgyűlés bizottságainak munkájában.....	87
5.1. Internetes honlapok adatkezelése, regisztrációs folyamata az érintettek, felhasználók jogainak érvényesülése szempontjából, különös tekintettel a kiskorúak adatainak kezelésére.....	52	VI. Vizsgálati ügyek – adatvédelem	89
5.2. Helyi adó adatainak elektronikus közzététele, az Infotv. és az adózás rendjéről szóló törvény vonatkozó rendelkezései betartásának ellenőrzése a nagyobb települések honlapjainak áttekintésével.....	56	1. Politikai marketing, választási eljárás.....	89
5.3. A követeléskezeléssel, tartozás-behajtással foglalkozó cégek adatkezelésének ellenőrzése	58	2. A hangfelvételek kiadásával kapcsolatos Hatósági álláspont.....	92
6. Bírósági eljárás	66	3. Hatósági megkeresések a büntetőeljárás során.....	93
7. Bíróság által felülvizsgált egyes határozatok	68	4. Társasházi kamerázás, társasházi és lakásszövetkezeti iratok megismerhetősége, a jegyzők új hatásköre	94
7.1 NAIH-5990/2012/H.....	68	5. A hulladékgazdálkodási közszolgáltatók adatkezelése.....	96
7.2 NAIH 4910/2012/H.....	69	6. Az elektronikus beléptető rendszerben rögzíthető adatok.....	97
7.3 NAIH 510/2012/H és NAIH-1970/2013/H	70	7. Biometrikus rendszerek.....	98
7.4 NAIH-421/2013/H.....	72	8. Pénzügyi szervezetek okmánymásolási gyakorlata.....	100
7.5 NAIH-6372/2012/H.....	74	9. Munkahelyi adatkezelések.....	101
8. Egyéb fontosabb bírósági ügyek.....	75	10. Az adatbiztonsági követelményekkel kapcsolatos tendenciák	105
8.1 Ingatlan-közvetítéshez kapcsolódó adatkezelés (ügyszám: NAIH-8/2013/H.).....	75	11. Az adatvédelmi audit.....	107
8.2 Közös marketing adatbázis építése (ügyszám: NAIH-10/2013/H.)....	76	VII. Információszabadság.....	109
8.3 Önkormányzati képviselő-testületi ülésen hozott határozat nyilvánosságra hozatala (ügyszám: NAIH-1625/2013/H)	77	1. Az egyedi adatigénylések teljesítése	109
8.4 Munkaerő-közvetítő cég adatkezelése (ügyszám: NAIH-505/2013/H.).....	78	1.1 Indokolatlanul magas másolási költségek meghatározása – indokolt és indokolatlan költségelemek (különös tekintettel az áfa felszámíthatóságára)	109
8.5 Bűncselekmény áldozata nevének nyilvánosságra hozatala (ügyszám: NAIH-1073/2013/H, NAIH-1204/20136H, NAIH-1205/2013/H, NAIH-1206/2013/H, NAIH-1207/2013/H, NAIH-1208/2013/H, NAIH-1212/2013/H.)	79	1.2 A szkennelésért megállapítható költségelemek	112
8.6 Adatbiztonsági intézkedések elmulasztása – hacker támadás kapcsán az adatkezelői felelősség megállapítása (ügyszám: NAIH-559/2013/H.).....	80	1.3 Az adatigénylések intézésének rendjéről szóló szabályzat hiánya	112
V. A NAIH jogalkotással kapcsolatos tevékenysége	81	2. Az elektronikus közzétételi kötelezettség teljesítésével kapcsolatos állampolgári bejelentések	114
1. Konzultációk.....	81	2.1 A honlapok	114
2. A törvényalkotás nyomon követése.....	83	2.2 A Nemzeti Jogszabálytár Önkormányzati Rendeletára	115
3. A jogi szabályozási tervezetekkel kapcsolatos állásfoglalások közzététele.....	83	3. A közpénzek átláthatóságának biztosítása	115
4. Statisztikai adatok.....	83	4. A két alapjog kollíziója.....	119
5. A jogszabálytervezetek véleményezése	84	4.1 A közszférában dolgozók listázása.....	121
6. Jogi szabályozásra vonatkozó javaslatlétélek	85	4.2 Az önkormányzati tisztségviselőkre vonatkozó adatok megismerhetősége.....	123
		a) A vagyonyilatkozatok megismerhetősége	123
		b) A hivatalos találkozókra, megbeszélésekre vonatkozó adatok megismerhetősége.....	124
		c) A szabadságra vonatkozó adatok megismerhetősége.....	124
		4.3 A közérdeklődésre számot tartó adatok	125
		5. Az igazságügyi adatkezelés és tájékoztatás mint régi-új problémacsoport	125
		5.1 A tárgyalás nyilvánossága és annak határai	126
		5.2 A tárgyalási jegyzék nyilvánossága.....	128
		5.3 Az anonimizálás	128

5.4 A közfeladatot ellátó személyek eljárásai	129
5.5 A „szektorális titkok” védelme az eljárás során	129
5.6 A bírósági iratok kutathatósága	130
5.7 A bíróság előtt felhasznált iratokon a személyes adatok részbeni kitakarása.....	130
5.8 A tárgyalásról készült hangfelvétel megőrzési ideje.....	131
VIII. Az Adatvédelmi Nyilvántartás és a NAIH üzemeltetése, informatikai rendszere és weboldala	133
1. Az Adatvédelmi Nyilvántartás	133
1.1. Statisztikai adatok:	133
1.2. A kérelmek hiánypótlása, módosítása és törlése	133
1.3. A Hatóság állásfoglalása a nyilvántartással kapcsolatos leggyakoribb konzultációs megkeresések tekintetében	134
1.4. Tájékoztatás a nyilvántartásba vett adatkezelések tartalmáról	136
1.5. A nyilvántartás hatósági jellegének kérdése	136
2. A NAIH üzemeltetése, informatikai rendszere és weboldala	137
IX. Fényképek: konferenciák, események	140
A beszámolóban említett jogszabályok és rövidítések jegyzéke	143

Nemzeti Adatvédelmi és
Információszabadság Hatóság

1125 Budapest, Szilágyi Erzsébet fasor 22/c
Levelezési cím: 1530 Budapest, Pf.: 5

Telefon: +36 (1) 391-1400

Fax: +36 (1) 391-1410

Internet: <http://www.naih.hu>
e-mail: ugyfelszolgalat@naih.hu

Kiadja: a Nemzeti Adatvédelmi és Információszabadság Hatóság

Felelős kiadó: Dr. Péterfalvi Attila elnök

ISSN 2063-403X (Nyomtatott)

ISSN 2063-4900 (Online)